

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ
ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
ΤΜΗΜΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΜΑ: Τα φεστιβάλ κινηματογράφου στην Ελλάδα.
Η περίπτωση των φεστιβάλ ντοκιμαντέρ.

ΕΠΟΠΤΡΙΑ: Δελβερούδη Ελίζα – Άννα

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ: Θεοχάρης Δημήτριος

ΡΕΘΥΜΝΟ 2009

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Συντομογραφίες.....	i -ii
Πρόλογος.....	iii - iv
Εισαγωγή.....	v - xiii

ΠΡΩΤΟ ΜΕΡΟΣ ΤΑ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΑ ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Κεφάλαιο 1^ο Κινηματογραφικά Φεστιβάλ Ταινιών Μεγάλου και Μεσαίου Μήκους

1.1. Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης.....	1 - 6
1.2. Πανόραμα Ευρωπαϊκού Κινηματογράφου - Ελευθεροτυπία.....	7 - 8
1.3. Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου Αθήνας – Νύχτες Πρεμιέρας.....	9 - 11
1.4. Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου Ολυμπίας για παιδιά και νέους – Νεανικό Πλάνο.....	12 - 13
1.5. Φεστιβάλ Γαλλόφωνου Κινηματογράφου.....	14 - 15
1.6. Φεστιβάλ ταινιών χορού – Videodance.....	16 - 17
1.7. Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου και Εικαστικών Τεχνών Ρόδου - Ecofilms.....	18 - 19
1.8. Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου Πειραιά – Ecocinema.....	20 - 21
1.9. Ανοιχτοί Ορίζοντες – Διεθνές Φεστιβάλ τέχνης για τα ανθρώπινα δικαιώματα.....	22 - 23
1.10. Φεστιβάλ Κινηματογράφου και Video Πνευματικής Αναζήτησης.....	24 -25
1.11. Gimme Shelter Film Festival.....	26
1.12. Φεστιβάλ cult ελληνικού κινηματογράφου.....	27
1.13. Φεστιβάλ Κινηματογράφου της εφημερίδας <i>Αγγελιοφόρος</i>	28 - 29
1.14. Διεθνές Φεστιβάλ Επιστημονικών ταινιών – CAID.....	30 -31
1.15. Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου Κορίνθου – Γέφυρες.....	32 – 33

Κεφάλαιο 2^ο Κινηματογραφικά Φεστιβάλ Ταινιών Μικρού Μήκους

2.1. Διεθνές Φεστιβάλ ταινιών μικρού μήκους Δράμας.....	34 - 36
2.2. Φεστιβάλ Φανταστικού Κινηματογράφου Αθήνας.....	37

2.3. Μεσογειακό Φεστιβάλ νέων κινηματογραφιστών, Λάρισα.....	38 - 39
2.4. Διεθνές Φεστιβάλ ταινιών φιλμ και βίντεο μικρού μήκους Νάουσας.....	40 - 41
2.5. Big Bang online short Film Festival.....	42 – 43
2.6. AZA Digital Cinema Festival.....	44
2.7. Διεθνές Φεστιβάλ ταινιών μικρού μήκους Θεσσαλονίκης.....	45
2.8. The 48 Hour Film Project – Athens.....	46

Κεφάλαιο 3^ο Κινηματογραφικά Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ

3.1. Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Κινηματογράφος και Πραγματικότητα.....	47 - 48
3.2. Διεθνής συνάντηση αρχαιολογικής ταινίας του Μεσογειακού χώρου: Αγών.....	49 - 50
3.3. Διεθνές Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Καλαμάτας.....	51 -52
3.4. Φεστιβάλ Μεσογειακού Ντοκιμαντέρ, Λαύριο.....	53- 54
3.5. Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης.....	55 - 56
3.6. Φεστιβάλ ελληνικού Ντοκιμαντέρ Χαλκίδας.....	57 - 58
3.7. Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ και Αναπηρία – Emotion Pictures.....	59 - 60

Κεφάλαιο 4^ο Κινηματογραφικά Φεστιβάλ Νέων Μέσων και Τεχνολογιών – Ψηφιακός Κινηματογράφος.

4.1. Mediaterra: Διεθνές Φεστιβάλ τέχνης και τεχνολογίας – Φούρνος.....	61 - 62
4.2. Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου και νέων μέσων, e – φως.....	63
4.3. Διεθνές Κινηματογραφικό Φεστιβάλ Πάτρας – Διεθνές Πανόραμα Ανεξάρτητων δημιουργών φιλμ και βίντεο.....	64- 65
4.4. Φεστιβάλ Πλατφόρμα Βίντεο.....	66
4.5. Διεθνές Φεστιβάλ τέχνης και βίντεο Αθήνας	67
4.6. Διεθνές Φεστιβάλ νέων μέσων – onedotzero Αθήνας.....	68 – 69
4.7. Επιμέρους συμπεράσματα.....	70 - 71

Κεφάλαιο 5^ο Κινηματογραφικά Φεστιβάλ Κινουμένων Σχεδίων και Νεανικών Ταινιών

5.1. Φεστιβάλ κόμικς της Βαβέλ.....	72
5.2. Φεστιβάλ μαθητικών ταινιών Πάμε Σινεμά.....	73 - 74

5.3. Ευρωπαϊκή συνάντηση νεανικής οπτικοακουστικής δημιουργίας – Camera Zizanio.....	75
5.4. Athens Animfest.....	76
5.5. Φεστιβάλ νεανικών ταινιών – Crashfest.....	77 - 78
5.6. Διεθνές Φεστιβάλ Animation ‘animasyros’.....	79 - 80

Κεφάλαιο 6^ο Φεστιβάλ Πειραματικού Κινηματογράφου

6.1. Παράξενη Οθόνη / Οπτικοακουστικό Φεστιβάλ Πειραματικού Κινηματογράφου.....	81 - 82
---	---------

ΔΕΥΤΕΡΟ ΜΕΡΟΣ Η ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΤΩΝ ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ ΣΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΓΙΓΝΕΣΘΑΙ

Κεφάλαιο 7^ο Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ: Το εσωτερικό καθεστώς των διοργανώσεων

Εισαγωγή.....	83
7.1. Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ – Οι διοργανώσεις.....	84 - 91
7.2. Η σχέση των φεστιβάλ ντοκιμαντέρ με την πολιτεία και η υποδοχή τους από την κοινωνία.....	92 - 96
7.3. Διεθνείς και εγχώριες συνεργασίες των φεστιβάλ ντοκιμαντέρ.....	97 - 102
7.4. Ζητήματα Χρηματοδοτήσεων.....	103 - 109
7.5. Είδη ταινιών και θεματικές ενότητες των φεστιβάλ ντοκιμαντέρ.....	110 - 115
Επίλογος.....	116 – 118
Βιβλιογραφία.....	119 - 122

Παράρτημα

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

- **Α.Π.Θ.:** Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
- **Α.Τ.Ε.:** Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδας
- **Γ.Γ.Ν.Γ.:** Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς
- **Δ. Ε.Θ.:** Διεθνής Έκθεση Θεσσαλονίκης
- **Δ.Ε.Π.Α.Κ.:** Δημοτική Επιχείρηση Πολιτισμικής Ανάπτυξης Καλαμάτας
- **ΔΗ.ΠΕ.Θ.Κ.:** Δημοτικό Περιφερειακό Θέατρο Καλαμάτας
- **ΕΚΚ:** Ελληνικό Κέντρο Κινηματογράφου
- **Ε.Κ.Π.Α.:** Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
- **Ε.Ο.Τ.:** Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού
- **ΕΡΤ:** Ελληνική Ραδιοφωνία και Τηλεόραση
- **ΙΕΚ:** Ίδρυμα Επαγγελματικής Κατάρτισης
- **ΙΟΜ:** Ινστιτούτο Οπτικοακουστικών Μέσων
- **Κ.Ε.Ν:** Κέντρο Ελληνικού Ντοκιμαντέρ
- **Μ.Μ.Ε.:** Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης
- **ΟΗΕ:** Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών
- **ΟΤΕ:** Οργανισμός Τηλεπικοινωνιών Ελλάδας
- **ΠΕΚΚ:** Πανελλήνια Ένωση Κριτικών Κινηματογράφου
- **ΠΣΤ:** Πανελλήνιος Σύνδεσμος Τυφλών
- **Σ.Ε.Σ.Π.Κ.:** Σωματείο Ελλήνων Σκηνοθετών – Παραγωγών Κινηματογράφου
- **Τ.Ε.Ι.:** Τεχνολογικό Επαγγελματικό Ίδρυμα
- **ΤΕΔΚ:** Τοπική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων
- **ΥΠ.ΠΟ.:** Υπουργείο Πολιτισμού
- **ΦΚΘ:** Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης
- **ΦΝΘ:** Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης
- .....
- **CAID:** Centre of Applied Industrial Design / Κέντρο Εφαρμοσμένου Βιομηχανικού Σχεδιασμού
- **CIFEJ:** Centre International du Film pour l' Enfance et la Jeunesse
- **ECFA:** European Children's Film Association
- **ECFF:** European Coordination of Film Festival
- **ECRI:** Συμβούλιο της Ευρώπης
- **EDN:** Ευρωπαϊκό Δίκτυο Ντοκιμαντέρ

- **FIPRESCI:** Διεθνής Ομοσπονδία Κριτικών Κινηματογράφου

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η παρούσα διπλωματική εργασία αποτελεί μια προσπάθεια να παρουσιαστούν, με μεθοδικό τρόπο, τα φεστιβάλ κινηματογράφου στην Ελλάδα και να γίνει μια αποτίμησή τους. Την ίδια στιγμή, η διπλωματική αυτή εργασία αποτελεί προϊόν μιας συντονισμένης προσπάθειας και επικοινωνιακών συζητήσεων με ανθρώπους του χώρου, οι οποίοι συνέβαλαν καθοριστικά με τις γνώσεις τους και την εμπειρία τους στην εκπόνηση της έρευνάς μου.

Βασικό θέμα της διπλωματικής εργασίας είναι η παρουσία και ο ρόλος των φεστιβάλ κινηματογράφου στην Ελλάδα. Επιδιώκεται να γίνει μια λεπτομερής και ακριβής καταλογογράφηση των ελληνικών κινηματογραφικών φεστιβάλ και να παρουσιαστούν οργανωτικά ζητήματα, ζητήματα χρηματοδοτήσεων, ταινιών και λοιπών δραστηριοτήτων. Παράλληλα η έρευνα για τα κινηματογραφικά φεστιβάλ εστιάζεται ιδιαίτερα στα φεστιβάλ ντοκιμαντέρ και επιχειρείται μέσα από την αξιολόγηση αρχειακού υλικού, αλλά και μέσα από συνεντεύξεις με μέλη των οργανωτικών επιτροπών να αναδειχθούν οι τρόποι, τα μέσα, αλλά και οι ίδιοι οι άνθρωποι που συμβάλουν στη διοργάνωση των φεστιβάλ.

Απώτερος και συνάμα φιλόδοξος στόχος της παρούσας εργασίας ήταν και είναι να αποτελέσει ένα χρήσιμο οδηγό των ελληνικών κινηματογραφικών φεστιβάλ, στον οποίο θα μπορούν να ανατρέξουν ερευνητές, φοιτητές, άνθρωποι του κινηματογράφου γενικότερα, αλλά και απλοί κινηματογραφόφιλοι, με δεδομένο το γεγονός ότι δεν υπάρχει κάποια οργανωμένη μελέτη ή έστω καταγραφή των φεστιβάλ κινηματογράφου στην Ελλάδα. Επιπλέον, στόχος είναι η παρούσα εργασία να αποτελέσει μια γόνιμη αφορμή για περαιτέρω ακαδημαϊκή έρευνα, η οποία θα φέρει στο προσκήνιο μια σειρά από νέα σημαντικά ζητήματα και προβληματισμούς γύρω από τα φεστιβάλ κινηματογράφου. Βασική μου επιδίωξη ήταν να παρουσιάσω από το δικό μου μετερίζι, έστω και στο ελάχιστο την ελληνική κινηματογραφία, μέσα από την κορυφαία και πιο επίσημη εκδήλωσή της, που δεν είναι άλλη από τα φεστιβάλ κινηματογράφου.

Σε αυτό το σημείο αισθάνομαι την ανάγκη να ευχαριστήσω όλους αυτούς που συνέδραμαν με τον τρόπο τους στην εκπόνηση της διπλωματικής μου εργασίας. Ειδικότερα, ευχαριστίες οφείλω στην επόπτρια καθηγήτριά μου κ. Ελίζα – Άννα Δελβερούδη, η οποία με βοήθησε στην επιλογή του θέματος και κατηύθυνε την πορεία της έρευνάς μου όλους αυτούς τους μήνες. Θα ήθελα επίσης να ευχαριστήσω

την καθηγήτρια κ. Παναγιώτα Μήνη, η οποία από τα προπτυχιακά μου χρόνια με ενέπνευσε να ασχοληθώ με τον κινηματογράφο. Την ίδια στιγμή, δε θα μπορούσα να μην ευχαριστήσω τους καθηγητές μου κ. Γεωργία Κατσιμαλή και κ. Σταύρο Φραγκουλίδη, που αφουγκράστηκαν όλα αυτά τα χρόνια με προθυμία και συμβουλευτική διάθεση τις ανησυχίες μου, αλλά και τα όνειρά μου.

Επίσης, θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους τους ανθρώπους των φεστιβάλ ντοκιμαντέρ, που δέχτηκαν να μου μιλήσουν για τις ανάγκες της έρευνας, αλλά και να μου εμπιστευτούν μέρος από το αρχείο τους. Ξεκινώντας αλφαβητικά ευχαριστώ ιδιαίτερος τον κύριο Σταύρο Ιωάννου από το Φεστιβάλ ελληνικού ντοκιμαντέρ Χαλκίδας, τον κύριο Νίκο Κανάκη υπεύθυνο της οργανωτικής επιτροπής του Φεστιβάλ Μεσογειακού ντοκιμαντέρ Λαυρίου, την κυρία Βούλα Λαδά, υπάλληλο της Δ.Ε.Π.ΑΚ. για τη συνεισφορά της στην έρευνά μου στα ζητήματα που αφορούσαν το Φεστιβάλ ντοκιμαντέρ της Καλαμάτας, την κυρία Γεωργία Μούσκου από το Φεστιβάλ Μεσογειακού ντοκιμαντέρ Λαυρίου, για τους δρόμους που μου άνοιξε, την κυρία Μαρία Παλάτου, γενική γραμματέα του Φεστιβάλ αρχαιολογικής ταινίας του Αγώνα, την κυρία Βασιλική Πέτσα από το Φεστιβάλ Emotion – Pictures και τέλος, τον κύριο Θάνο Σταυρόπουλο υπεύθυνο της γραμματείας του Φεστιβάλ ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης στην Αθήνα, που με ξενάγησε στις αποθήκες του φεστιβάλ.

Εν κατακλείδι, θα ήθελα να εκφράσω μέσα από αυτές τις γραμμές την αγάπη μου και τις ευχαριστίες μου στον αδελφικό μου φίλο Γεώργιο Μαχαιρίτσα, και σε εκείνους που χρωστώ το «ζήν» και αυτοί δεν είναι άλλοι από τους γονείς μου.

Ρέθυμνο, 1. 9. 2009

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στην έρευνά μου γύρω από τα φεστιβάλ κινηματογράφου στην Ελλάδα είχα ένα διττό στόχο. Αφενός φιλοδόξησα να καταλογογραφήσω, αλλά και να καταμετρήσω τα φεστιβάλ κινηματογράφου, αφετέρου να προσφέρω μια αναλυτική έκθεση για τον τρόπο λειτουργίας, τις ταινίες που προβάλλονται, τις πηγές χρηματοδότησης και τη στοχοθεσία των φεστιβάλ ντοκιμαντέρ.

Πριν αναφερθώ όμως εκτενέστερα στο περιεχόμενο της εργασίας, κρίνω απαραίτητο να επιχειρήσω να δώσω έναν ορισμό για το τι εννοούμε με τη φράση «Φεστιβάλ Κινηματογράφου». Σύμφωνα με τα στοιχεία της έρευνας, μια διοργάνωση ορίζεται ως φεστιβάλ κατ' αρχήν όταν διοργανώνεται σε ετήσια ή διετή βάση και έχει μια δημοσιοποιημένη και συγκεκριμένη στοχοθεσία, η οποία τις περισσότερες φορές ορίζεται από κάποιο καταστατικό. Επιπλέον μια διοργάνωση έχει το χαρακτήρα του φεστιβάλ όταν προβάλλει καινούριες παραγωγές, οι οποίες άλλοτε διαγωνίζονται για θεσμοθετημένα βραβεία και άλλοτε όχι. Οι διοργανώσεις που διεκδικούν τον τίτλο του φεστιβάλ τις περισσότερες φορές καλύπτουν μια συγκεκριμένη θεματική κινηματογραφική ενότητα, για παράδειγμα έχουμε φεστιβάλ ντοκιμαντέρ, φεστιβάλ κόμικς, φεστιβάλ ταινιών μικρού μήκους, κ.ά και τις περισσότερες φορές λειτουργούν υπό την αρωγή και την χρηματική ενίσχυση της πολιτείας ή της τοπικής αυτοδιοίκησης.

Σε γενικές γραμμές, μια διοργάνωση για να οριστεί ως φεστιβάλ επιβάλλεται να προκρίνει τη συμμετοχή νέων παραγωγών, που θα προβάλλονται για πρώτη φορά επισήμως, αλλά και να ενθαρρύνει την προβολή παλαιότερων παραγωγών με στόχο την επιμόρφωση του κοινού. Η παρούσα ερμηνεία είναι υποκειμενική και αποτελεί συμπέρασμα από την έρευνά μου για τα φεστιβάλ κινηματογράφου, αλλά και μέσα από τις συνεντεύξεις μου με πεπειραμένους ανθρώπους του χώρου.

Ας δούμε όμως και τι ορίζουν ως φεστιβάλ τόσο τα κινηματογραφικά λεξικά, όσο και τα ερμηνευτικά λεξικά για να έχουμε μια πιο πλήρη και ξεκάθαρη εικόνα. Συγκεκριμένα το γαλλικό λεξικό κινηματογράφου, *L' Encyclopedie du cinema* ορίζει ως φεστιβάλ το εξής: «Manifestation periodique et temporaire consacree a la projection de films»¹, ενώ σύμφωνα με το λεξικό του Ιδρύματος Μανόλη Τριανταφυλλίδη, φεστιβάλ είναι ένα σύνολο καλλιτεχνικών εκδηλώσεων

---

¹ Roger Boussinot, *L' Encyclopedie du cinema*, A-H, Bordas, Paris, 1980.

διαγωνιστικού ή μη χαρακτήρα, ποικίλης διάρκειας, συχνά θεσμοθετημένων, με ενιαίο περιεχόμενο, που συνήθως αφορά ένα ορισμένο καλλιτεχνικό είδος ή σπανιότερα το έργο ενός καλλιτέχνη².

Την ίδια στιγμή, ο Σάββας Πατσαλίδης στο άρθρο του «Φεστιβαλισμός, Ιστορισμός και Τουρισμός» συζητώντας για τους λόγους θεσμοθέτησης και το ρόλο των φεστιβάλ δεν παραλείπει να επισημάνει και την εμπορική προοπτική των διοργανώσεων, η οποία συνδέεται άμεσα με τους κανόνες της σύγχρονης οικονομίας και της καταναλωτικής κοινωνίας. Συγκεκριμένα παρατηρεί: «[...] τα διάφορα πολιτιστικά φεστιβάλ – είτε αυτά είναι καθαρά αρθρωμένα γύρω από ένα συγκεκριμένο θεματικό/ειδολογικό άξονα είτε είναι ένας συμφυρμός ειδών - είναι λίγο έως πολύ ενταγμένα μέσα σ' αυτή την ευρύτερη λογική και πολιτική της οικονομίας, της παγκοσμιοποίησης, εάν θέλετε, της αγοράς, χωρίς τούτο να σημαίνει υποχρεωτικά ότι εξαρχής θεσμοθετούνται για να υπηρετήσουν αυτό και μόνο το πράγμα. [...] Υποτίθεται ότι η αγνή πρόθεσή τους είναι να καλλιεργήσουν και να αναδείξουν την εγχώρια πολιτιστική κληρονομιά, σε μια εποχή όπου όλα αναλώνονται και καταναλώνονται σε ένα "σούπερ μάρκετ θεαμάτων"». Και με τα δεδομένα του σήμερα συχνά το επιτυγχάνουν, έστω και με αποψιλωμένο όραμα³.

Αν και το άρθρο επικεντρώνεται στα θεατρικά φεστιβάλ, εντούτοις παρατηρούμε ότι κάτι ανάλογο ισχύει και στα κινηματογραφικά, καθώς παράλληλα με την όποια πολιτιστική και εκπαιδευτική στόχευση των φεστιβάλ, οι περισσότερες διοργανώσεις λειτουργούν στα πλαίσια της εμπορευματοποίησης και του οικονομικού κέρδους. Αυτό γίνεται αντιληπτό τόσο μέσα από την προσέλκυση αρκετών χορηγιών από ιδιωτικούς και δημόσιους φορείς, όσο και από την προσπάθεια αρκετών τοπικών αυτοδιοικήσεων να εντάξουν στα πολιτιστικά τους προγράμματα κάποια φεστιβάλ κινηματογράφου που θα προσελκύσουν κόσμο και κατ' επέκταση θα επιφέρουν κέρδος.

Ας επιχειρήσουμε τώρα να δώσουμε μια περιεκτική παρουσίαση της εργασίας. Η παρούσα διπλωματική εργασία χωρίζεται σε δύο μέρη. Το πρώτο μέρος είναι αφιερωμένο στα φεστιβάλ κινηματογράφου γενικότερα, όπου επιχειρείται μια χαρτογράφηση και μια κατηγοριοποίηση ανάλογα με τα είδη ταινιών που προβάλλουν. Συνολικά, στην παρούσα έρευνα καταμετρήθηκαν σαράντα τρία

² Ίδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη, *Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής*, Ινστιτούτο Μεσογειακών Σπουδών, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη, 1998.

³ Σάββας Πατσαλίδης, «Φεστιβαλισμός, Ιστορισμός και Τουρισμός», *Ουτοπία*, τεύχος 31^ο, Σεπτέμβριος – Οκτώβριος 1998, σσ. 85 – 97.

φεστιβάλ κινηματογράφου στην Ελλάδα, τα οποία ταξινομήθηκαν σε έξι διαφορετικές κατηγορίες που περιλαμβάνουν τα φεστιβάλ ταινιών μεγάλου μήκους, τα φεστιβάλ ταινιών μικρού μήκους, τα φεστιβάλ ντοκιμαντέρ, τα φεστιβάλ ταινιών που είναι αφιερωμένα στις νέες τεχνολογίες και τον ψηφιακό κινηματογράφο, τα φεστιβάλ ταινιών κινουμένων σχεδίων, τα οποία απευθύνονται στην πλειοψηφία τους σε ένα νεανικό κοινό και τέλος, τα φεστιβάλ πειραματικού κινηματογράφου.

Οι παραπάνω κατηγοριοποιήσεις είναι τις περισσότερες φορές συμβατικές και ρευστές: Σε αρκετές περιπτώσεις παρατηρήσαμε ότι τα φεστιβάλ προβάλλουν ταινίες που έχουν κατηγοριοποιηθεί σε περισσότερες από μια κατηγορίες. Τέτοιες διοργανώσεις είναι το Φεστιβάλ Αθηνών – Νύχτες Πρεμιέρας, το Φεστιβάλ ταινιών χορού – Videodance στη Θεσσαλονίκη, το Φεστιβάλ της Ρόδου – Ecofilms κ.ά. Με την παρατήρηση αυτή, επιχειρείται να αναδειχθεί ο πλουραλιστικός χαρακτήρας ορισμένων διοργανώσεων, οι οποίες γεφυρώνοντας τα όρια ανάμεσα σε ταινίες μεγάλου και μικρού μήκους και ανάμεσα σε ντοκιμαντέρ και πειραματικές ταινίες, φιλοδοξούν να προάγουν την τέχνη του κινηματογράφου στο σύνολό της και να προβάλλουν το βασικό κορμό της ετήσιας κινηματογραφικής παραγωγής ανεξάρτητα από τα είδη των ταινιών.

Η κατηγοριοποίηση των φεστιβάλ στην παρούσα έρευνα έγινε με άξονες το σύνολο των ταινιών που προβάλλονται και με τα βραβεία που απονέμονται. Για παράδειγμα ένα φεστιβάλ εντάσσεται στην κατηγορία των φεστιβάλ ταινιών μεγάλου και μεσαίου μήκους γιατί όλες οι ταινίες που παρουσιάζονται είτε αυτές είναι ντοκιμαντέρ, είτε πειραματικές, είτε μυθοπλασίας ξεπερνούν σε διάρκεια προβολής τη μια ώρα. Βέβαια, υπάρχουν και περιπτώσεις, όπου ένα φεστιβάλ στα πλαίσια του προγράμματός του παρουσιάζει αφιερώματα βραβευμένων ταινιών από άλλα φεστιβάλ. Για παράδειγμα, το Φεστιβάλ κινηματογράφου Θεσσαλονίκης προβάλλει κάθε χρόνο τις βραβευμένες ταινίες από το Φεστιβάλ ταινιών μικρού μήκους της Δράμας. Κατά τον ίδιο τρόπο λειτουργούν αρκετά από τα φεστιβάλ που υπάρχουν στην Ελλάδα. Το παραπάνω γεγονός δεν επηρεάζει την κατηγοριακή ταυτοποίηση των φεστιβάλ, καθώς σε όλες τις διοργανώσεις οι ταινίες των αφιερωμάτων δε διαγωνίζονται για τα θεσμοθετημένα βραβεία της εκάστοτε διοργάνωσης.

Σε μεγάλο βαθμό η έρευνά μου προκειμένου να αντιμετωπίσει τα ζητήματα ταυτότητας και κατηγοριοποίησης των φεστιβάλ και να είναι όσο το δυνατό αντικειμενική, στηρίχθηκε στο τι δηλώνουν οι ίδιοι οι διοργανωτές και πώς θέλουν να περάσει η διοργάνωση στο ευρύ κοινό. Υπάρχουν αρκετές περιπτώσεις, όπου η

ταυτότητα του φεστιβάλ δηλώνεται από τον τίτλο. Για παράδειγμα συναντάμε τους τίτλους: Φεστιβάλ ελληνικού ντοκιμαντέρ Χαλκίδας, Φεστιβάλ ταινιών μικρού μήκους Δράμας, Φεστιβάλ πειραματικού κινηματογράφου – Παράξενη Οθόνη, Φεστιβάλ ταινιών κόμικς της Βαβέλ κ.ά.

Στον κατάλογο των φεστιβάλ έχουν ενταχθεί οι διοργανώσεις με πανελλήνια και διεθνή ακτινοβολία, που είναι είτε διαγωνιστικές είτε όχι και οι οποίες έχουν κατορθώσει μέσα από τη δράση τους να γίνουν θεσμοί σε ετήσια ή διετή βάση. Έχουν αποκλειστεί τα μικρότερα «φεστιβάλ» που διοργανώνονται από τις κατά τόπους κινηματογραφικές λέσχες και ομάδες και δεν προβάλλουν καινούριες παραγωγές, αλλά τις περισσότερες φορές παρουσιάζουν ταινίες από την ιστορία του παγκόσμιου κινηματογράφου ή αφιερώματα σε καταξιωμένους σκηνοθέτες και σημαντικά καλλιτεχνικά κινηματογραφικά κινήματα και ρεύματα.

Αξίζει επίσης, να σημειωθεί, σε ένα γενικότερο πλαίσιο παρατηρήσεων, ότι ο αριθμός των φεστιβάλ κινηματογράφου στην Ελλάδα (43) είναι αρκετά μεγάλος αν αναλογιστεί κανείς τον πληθυσμό της χώρας μας, την ελλιπή και πενιχρή κινηματογραφική παράδοση, αλλά και χρηματοδότηση. Τόσο οι επίσημοι φεστιβαλικοί θεσμοί, όσο και οι μικρότερες κινηματογραφικές διοργανώσεις συμβάλουν με τον τρόπο τους και τη δυναμική τους στη δημιουργία και την εδραίωση μιας ευρύτερης κινηματογραφικής εκπαίδευσης, αλλά και συνείδησης αν αναλογιστούμε τον εκπαιδευτικό και επιμορφωτικό ρόλο που έχουν αναπτύξει κάποιες από τις διοργανώσεις, όπως για παράδειγμα το Φεστιβάλ μαθητικών ταινιών *Πάμε Σινεμά*, το φεστιβάλ Ecocinema κ.ά.

Από τα σαράντα τρία φεστιβάλ που διοργανώνονται συνολικά, τα δεκατέσσερα λαμβάνουν χώρα στην περιφέρεια και στη Θεσσαλονίκη, ενώ τα υπόλοιπα είκοσι εννέα διοργανώνονται στην Αθήνα, ενώ μια διοργάνωση λαμβάνει χώρα στο λεκανοπέδιο και αυτή είναι του Λαυρίου. Από το γεγονός αυτό απορρέουν δυο συμπεράσματα, τα οποία αλληλοσυμπληρώνονται. Το πρώτο αφορά την προσπάθεια να εξακτινωθούν τα φεστιβάλ στην ελληνική επαρχία και να σπάσουν τον υδροκεφαλισμό της πρωτεύουσας και το δεύτερο αναδεικνύει ότι η Αθήνα παραμένει το κέντρο των εξελίξεων και στον τομέα της τέχνης και ειδικότερα του κινηματογράφου. Στο σημείο αυτό πρέπει να ειπωθεί ότι κάποιες φορές οι περιφερειακές διοργανώσεις έχουν μεγαλύτερη δυναμική από αυτές της Αθήνας. Βέβαια, όλα τα επαρχιακά φεστιβάλ έχουν άρρηκτες σχέσεις με το κέντρο των

εξελίξεων, καθώς όλα διατηρούν γραμματεία στην Αθήνα, πράγμα που διευκολύνει αρκετά την επικοινωνία, αλλά και τη διάδοση των διοργανώσεων.

Τα δεκαοχτώ από τα φεστιβάλ διοργανώνονται με ευθύνη διάφορων αστικών μη κερδοσκοπικών εταιρειών, που ιδρύονται αποκλειστικά και μόνο για να αναλάβουν τη διοργάνωση και με σκοπό να υπάρχει νομική κάλυψη στα θέματα των χρηματοδοτήσεων. Άλλα πάλι φεστιβάλ, όπως αυτά της Δράμας και της Νάουσας αποτελούν δημοτικές επιχειρήσεις, οι οποίες και επιχορηγούνται από διάφορα υπουργεία και κυρίως από το Υπουργείο Πολιτισμού, αλλά και από άλλους ιδιωτικούς φορείς και τραπεζικούς οργανισμούς.

Οι είκοσι εννέα διοργανώσεις από τις σαράντα τρεις έχουν διαγωνιστικό χαρακτήρα, ενώ οι υπόλοιπες δεκατέσσερις είναι μη διαγωνιστικές. Τα διαγωνιστικά φεστιβάλ απονέμουν μια σειρά από βραβεία, τα οποία τις περισσότερες φορές συνοδεύονται και από κάποιο χρηματικό έπαθλο. Οι κριτικές επιτροπές αποτελούνται από καταξιωμένους ανθρώπους του χώρου. Επίσης σε τρία φεστιβάλ μέλη της διεθνούς ομοσπονδίας κριτικών κινηματογράφου (FIPRESCI) συμμετέχουν στην κριτική επιτροπή· πρόκειται για το Φεστιβάλ κινηματογράφου Θεσσαλονίκης, για το Φεστιβάλ ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης και για το Πανόραμα Ευρωπαϊκού κινηματογράφου της *Ελευθεροτυπίας*.

Μονάχα δυο από τα σαράντα τρία φεστιβάλ έχουν αναστείλει τη λειτουργία τους. Συγκεκριμένα, πρόκειται για το Φεστιβάλ ντοκιμαντέρ της Καλαμάτας και για το Φεστιβάλ του *Αγγελιοφόρου* στη Θεσσαλονίκη. Το Φεστιβάλ της Καλαμάτας λειτούργησε από το 1998 έως το 2004, όποτε και αναστάλη η λειτουργία του για οικονομικούς λόγους, ενώ καταβάλλονται προσπάθειες να επαναλειτουργήσει. Από την άλλη πλευρά, το Φεστιβάλ του *Αγγελιοφόρου* διοργανώθηκε για μια και μοναδική χρονιά το 2004, ενώ η λειτουργία του αναστάλη εξαιτίας της έλλειψης ενδιαφέροντος από τον κόσμο. Επίσης, σημαντικά προβλήματα χρηματοδότησης αντιμετώπισε και το Φεστιβάλ κόμικς της Βαβέλ, το οποίο λίγο έλειψε να ματαιώσει οριστικά τις προβολές του το 2007, αλλά την τελευταία στιγμή και με την οικονομική ενίσχυση του από το Υπ. Πολιτισμού η διοργάνωση πραγματοποιήθηκε.

Το παραπάνω γεγονός αποδεικνύει, σε μεγάλο βαθμό, ότι η στήριξη των φεστιβάλ από την πολιτεία και από τους διάφορους φορείς είναι απαραίτητη για τη συνέχιση των διοργανώσεων, χωρίς ωστόσο να παραβλέπουμε και την απήχηση που έχουν στο τοπικό κινηματογραφικό κοινό, όπως τουλάχιστον αποδεικνύεται από τις μαρτυρίες των υπευθύνων των διοργανώσεων, αλλά και μέσω των ιστοσελίδων, οι

οποίες σε αρκετές περιπτώσεις αναφέρουν τον αριθμό των θεατών που παρακολουθούν τις προβολές.

Τα περισσότερα φεστιβάλ καταβάλλουν προσπάθειες να αποκτήσουν ένα διεθνή χαρακτήρα, ενώ δεκαεννέα από τις διοργανώσεις συστήνονται από τον τίτλο τους ως διεθνείς. Βέβαια, ο διεθνής χαρακτήρας των ελληνικών φεστιβάλ περιορίζεται μονάχα στην προβολή ξένων ταινιών στις εγχώριες διοργανώσεις. Δεν επιδιώκεται η ανταλλαγή ελληνικών και ξένων παραγωγών, με εξαίρεση την προσπάθεια ορισμένων φορέων όπως του Σωματείου Ελλήνων Σκηνοθετών και Παραγωγών Κινηματογράφου (Σ.Ε.Σ.Π.Κ.), που συμβάλει στην προώθηση των ελληνικών ταινιών σε ευρωπαϊκά φεστιβάλ. Με άλλα λόγια, τα ελληνικά κινηματογραφικά φεστιβάλ εισάγουν μέσω των προβολών τους ξένες παραγωγές, χωρίς να εξάγουν ελληνικές για να διαγωνιστούν σε κάποιο από τα φεστιβάλ του εξωτερικού. Μια τέτοια προσπάθεια συντελείται τα τελευταία δυο χρόνια και από το φεστιβάλ ελληνικού ντοκιμαντέρ Χαλκίδας που επιδιώκει μια αμφίδρομη σχέση, με ίσους όρους με φεστιβάλ του εξωτερικού.

Τέλος, αξίζει να αφιερώσουμε μερικές γραμμές στον εκπαιδευτικό και επιμορφωτικό ρόλο που επιτελούν κάποια από τα φεστιβάλ στην Ελλάδα, καθώς περιλαμβάνουν στο πρόγραμμά τους ειδικές προβολές για σχολεία της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Βασικός στόχος αυτών των προβολών είναι τόσο η διάδοση του κινηματογράφου, όσο και η ευαισθητοποίηση των μαθητών πάνω σε κοινωνικά ζητήματα, όπως αυτά του ρατσισμού, του περιβάλλοντος, του πολέμου, της παγκοσμιοποίησης κ.ά. Τέτοιες δραστηριότητες έχουν αναπτύξει με μεγάλη επιτυχία το Φεστιβάλ του Πειραιά Ecocinema, το Φεστιβάλ ελληνικού ντοκιμαντέρ της Χαλκίδας, το Φεστιβάλ μαθητικών ταινιών *Πάμε Σινεμά*, κ.ά.

***

Το δεύτερο μέρος της παρούσας εργασίας είναι αφιερωμένο στα φεστιβάλ ντοκιμαντέρ, όπου επιχειρείται μια λεπτομερής αναφορά και παρουσίαση τους. Συνολικά, εντοπίστηκαν επτά φεστιβάλ ντοκιμαντέρ, εκ των οποίων μονάχα μια διοργάνωση είναι αποκλειστικά αφιερωμένη στο ελληνικό ντοκιμαντέρ, αυτή της Χαλκίδας. Από τις επτά διοργανώσεις των φεστιβάλ ντοκιμαντέρ, οι τέσσερις έχουν διαγωνιστικό χαρακτήρα και οι τρεις μη διαγωνιστικό. Επίσης, οι τρεις διοργανώσεις έχουν εξειδικευμένο περιεχόμενο προβολών, ενώ οι υπόλοιπες καλύπτουν ευρύτερες θεματικές. Έτσι συναντάμε φεστιβάλ που είναι αφιερωμένο στα άτομα με αναπηρία,

φεστιβάλ που έχει ως επίκεντρο το χώρο της Μεσογείου και οι ταινίες του προέρχονται από εκεί και φεστιβάλ που είναι αφιερωμένο στην αρχαιολογία.

Σε αυτό το μέρος της εργασίας φιλοδοξώ να αξιολογήσω, αλλά και να αναδείξω την παρουσία των φεστιβάλ ντοκιμαντέρ στη χώρα μας και τους ανθρώπους που εργάζονται για αυτά, μιας και οι περισσότερες από αυτές τις διοργανώσεις αποτελούν εμπνεύσεις και δραστηριότητες συγκεκριμένων ανθρώπων, που πολλές φορές προσφέρουν με προσωπικό κόστος και πολύ μικρό όφελος. Επιχείρησα να διευκρινίσω το καθεστώς των χρηματοδοτήσεων, τις σχέσεις των φεστιβάλ με τις τοπικές κοινωνίες, που τα φιλοξενούν, καθώς και τις σχέσεις με την πολιτεία. Επιπλέον, επιδίωξα να εξακριβώσω τις φιλοδοξίες αυτών των διοργανώσεων, αλλά και τους απώτερους στόχους, είτε αυτοί είναι φανεροί, είτε υπόρρητοι κάποιες φορές. Τέλος, προσπάθησα να παρουσιάσω, συνοπτικά, τα είδη των ταινιών που προβάλλονται σε αυτές τις διοργανώσεις και τις θεματικές που καλύπτουν.

Η έρευνά μου για τα φεστιβάλ ντοκιμαντέρ μου έδωσε τη δυνατότητα μέσα από την επαφή με ανθρώπους των φεστιβάλ, αλλά και μέσα από την παρατήρηση αρχειακού υλικού, να διαπιστώσω το ευρύτερο πλαίσιο των διοργανώσεων στην Ελλάδα, αλλά και να αντιληφθώ τις σχέσεις που υπάρχουν μεταξύ των φεστιβάλ. Σε γενικές γραμμές, οι σχέσεις ανάμεσα στα φεστιβάλ ποικίλλουν. Είτε θα είναι τυπικές, είτε συνεργασίας, ενώ κάποιες φορές είναι άκρως ανταγωνιστικές. Παρ' όλα αυτά όμως, τις περισσότερες φορές οι άνθρωποι που διοργανώνουν τα φεστιβάλ κινούνται από αίσθημα αγάπης και αφοσίωσης στον κινηματογράφο και όχι με διάθεση κέρδους και εκμετάλλευσης.

Τέλος, θα πρέπει να αναφερθεί ότι η παρούσα έρευνα στηρίχθηκε σε μεγάλο βαθμό στις υπηρεσίες του διαδικτύου, στις καταχωρίσεις των φεστιβάλ στα διάφορα sites και blogs και στα άρθρα που εντόπισα σε κινηματογραφικά κυρίως περιοδικά που είχα στη διάθεση μου από τη βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Κρήτης και από τη Δημοτική Βιβλιοθήκη Ρεθύμνου. Το γεγονός αυτό μοιάζει να αποτελεί αναγκαία κατάληξη, αν αναλογιστεί κανείς ότι δεν υπάρχει καμία βιβλιογραφική παραπομπή για το θεσμό των φεστιβάλ στην Ελλάδα, πράγμα που δυσκόλεψε την πορεία της έρευνας.

Στο σημείο αυτό, πρέπει να επισημάνω την ανεπάρκεια, αλλά και την ανακρίβεια αρκετών ιστοσελίδων που δυσχέραναν την έρευνα, με αποτέλεσμα αρκετές φορές να καταλήγω σε λανθασμένα συμπεράσματα, τα οποία ευτυχώς εντοπίζονταν και διορθώνονταν μέσα από τηλεφωνικές και προσωπικές συναντήσεις.

Αρκετά από τα φεστιβάλ δεν είχαν καθόλου ιστοσελίδα και οι πληροφορίες αντλήθηκαν είτε από παράλληλα sites, είτε από διάφορες άλλες καταχωρίσεις. Παρά την ασυνέπεια και την ανακρίβεια των ελληνικών κυρίως ιστοσελίδων, η έρευνα ολοκληρώθηκε και εξήχθησαν αρκετά χρήσιμα και γόνιμα συμπεράσματα.

Προβλήματα, επίσης, αντιμετώπισα και στην προσπάθειά μου να επικοινωνήσω με το Δίκτυο Ντοκιμαντέρ, προκειμένου να συγκεντρώσω πληροφορίες για τη δράση και λειτουργία του, αλλά και για την παρουσία των φεστιβάλ. Δυστυχώς, διαπίστωσα ότι το Δίκτυο Ντοκιμαντέρ υπολειτουργεί εξαιτίας της αδιαφορίας των υπευθύνων. Αναμφισβήτητα, η ιδέα για το Δίκτυο Ντοκιμαντέρ, ένα θεσμό που θα αναδείκνυε το ελληνικό ντοκιμαντέρ και θα αποτελούσε έναν δικτυακό χώρο έκφρασης και παρουσίασης του ήταν πρωτοποριακή, αλλά στην πράξη αποδεικνύεται αδρανής.

Μέσα στην αποσπασματικότητα του διαδικτύου σημαντικό βοήθημα υπήρξε για την έρευνα το περιοδικό του Ελληνικού Κέντρου Κινηματογράφου (ΕΚΚ), *Μοτέρ*,⁴ όπου στις τελευταίες σελίδες του πρώτου τεύχους εντόπισα ένα κατάλογο με τα φεστιβάλ κινηματογράφου στην Ελλάδα. Ο κατάλογος αυτός αποτέλεσε την ερευνητική μου πυξίδα και με βοήθησε να αρχίσω από κάπου την έρευνά μου. Τελειώνοντας, αυτή την εργασία αισθάνομαι ιδιαίτερη χαρά που κατόρθωσα να εμπλουτίσω αυτή τη λίστα, αλλά και να την εξελίξω, ταξινομώντας τα φεστιβάλ σε κατηγορίες.

Επιπλέον, η παρούσα έρευνα έφερε στο προσκήνιο και μια σειρά από ερωτήματα για τα φεστιβάλ, των οποίων η απάντηση άλλοτε πηγάζει μέσα από συμφραζόμενες ερμηνείες και άλλοτε δηλώνεται ρητά μέσα από συμπεράσματα. Ερωτήματα όπως: γιατί παρατηρείται μια ραγδαία αύξηση των φεστιβάλ κινηματογράφου την τελευταία εικοσαετία; ποιοι παρακολουθούν τα φεστιβάλ; γιατί κάποια φεστιβάλ ανέστειλαν τη λειτουργία τους; και τέλος, τι γίνεται με τις χρηματοδοτήσεις των διαργανώσεων; Όλα αυτά τα ερωτήματα επιδίωξα να τα απαντήσω με βάση το υλικό που είχα στη διάθεσή μου είτε βιβλιογραφικό είτε έντυπο είτε διαδικτυακό είτε με βάση τις συνομιλίες που είχα με ανθρώπους του χώρου.

Κλείνοντας, την παρούσα εισαγωγή, θα ήθελα να εξάρω, για μια ακόμη φορά, την προθυμία και το πνεύμα συναδελφικότητας των ανθρώπων των φεστιβάλ να

---

⁴ Λίζα Λινάρδου, «ΟΔΗΓΟΣ, Χρήσιμες Πληροφορίες», *Μοτέρ*, τεύχος 1^ο, Σεπτέμβριος – Οκτώβριος 2006, σσ. 67 – 69.

βοηθήσουν στην παρούσα εργασία με τις άκρως εποικοδομητικές και διαφωτιστικές συζητήσεις, αλλά και με την ανιδιοτελή παροχή αρχειακού υλικού.

ΠΡΩΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΑ ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΤΑΙΝΙΩΝ ΜΕΓΑΛΟΥ ΚΑΙ ΜΕΣΑΙΟΥ ΜΗΚΟΥΣ

1.1. Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης (1960, Διαγωνιστικό) (<http://www.filmfestival.gr/default.aspx?lang=el-GR&loc1&page=586>)

Το Διεθνές Φεστιβάλ κινηματογράφου Θεσσαλονίκης (ΦΚΘ) ιδρύθηκε στα 1960, όταν πρωτοξεκίνησε ως Εβδομάδα Ελληνικού Κινηματογράφου. Η όλη προσπάθεια όμως είχε ως αφετηριακή ημερομηνία το 1958 όταν ένας όμιλος κεφαλαιούχων της Ρόδου θέλοντας να προωθήσει την τουριστική ανάπτυξη στο νησί υιοθέτησε την ιδέα ορισμένων δημοσιογράφων (Βίων Παπαμιχάλης, Μάριος Πλωρίτης, Βάσος Βασιλείου) για τη διοργάνωση ενός κινηματογραφικού φεστιβάλ· η ιδέα προτάθηκε στο τότε Υπουργείο Βιομηχανίας, το οποίο και την αποδέχτηκε. Αυτή την περίοδο ήταν που παρενέβησαν οι υπεύθυνοι της Διεθνούς Εκθέσεως Θεσσαλονίκης και εξασφάλισαν τη διοργάνωση για την πόλη τους, που έμελλε να καθιερωθεί και να αποτελεί ένα σημαντικό κινηματογραφικό θεσμό³.

Έτσι από τις 20 Σεπτεμβρίου 1960, ημερομηνία που έγινε η επίσημη έναρξη της πρώτης Εβδομάδας Ελληνικού Κινηματογράφου μέχρι σήμερα, η διοργάνωση έχει μια συνεχή παρουσία και πραγματοποιείται κάθε χρόνο το μήνα Νοέμβριο, με πλήθος επισκεπτών που ξεπερνούν τις 150.000 ετησίως. Το 1992 το φεστιβάλ έγινε διεθνές, περιλαμβάνοντας διαγωνιστικό τμήμα ταινιών μεγάλου μήκους, πρωτοεμφανιζόμενων και μη, σκηνοθετών, ενώ συμπεριέλαβε στο πρόγραμμά του αφιερώματα σε σκηνοθέτες και σε άλλα εγχώρια και διεθνή φεστιβάλ.

Όλα αυτά τα χρόνια το ΦΚΘ γνώρισε σημαντικές δυσκολίες που λίγο έλειψε να οδηγήσουν στην κατάργησή του με αποκορύφωμα το έτος 1977 όταν οι διαφωνίες για την τροποποίηση του κανονισμού του Φεστιβάλ ανέδειξαν δυο αντιμαχόμενα στρατόπεδα. Από τη μια μεριά την οργανωτική επιτροπή της Δ.Ε.Θ που είχε την γενική εποπτεία της διοργάνωσης και από την άλλη των σωματείων του κινηματογράφου που συνεργάζονταν στη διοργάνωση και τα οποία προχώρησαν το 1977 στη δημιουργία του Αντί – Φεστιβάλ με στόχο να πλήξουν το κύρος της επίσημης διοργάνωσης. Η έριδα ανάμεσα στις δυο αυτές ομάδες έχει καταγραφεί στο περιοδικό τύπο της εποχής. Ενδεικτικά παραθέτουμε ένα άρθρο από το περιοδικό

³ Αγλαΐα Μητροπούλου, *Ελληνικός Κινηματογράφος*, Παπαζήσης, Αθήνα 2006, σσ. 424 – 427.

Θεάματα για να αντιληφθούμε επαρκέστερα το πνεύμα και τη διάσταση αυτής της διαμάχης: «Ο πόλεμος των Φεστιβάλ Ελληνικού Κινηματογράφου του επίσημου της Δ.Ε.Θ. και του ετοιμαζόμενου από συνεργαζόμενα σωματεία του κινηματογράφου, αφού έλαβε διάφορες μορφές και διαστάσεις με δηλώσεις και αντεγκλήσεις από τις στήλες των εφημερίδων, έφτασε ήδη σε αποφασιστικό σημείο και [...] δεν αποκλείεται – αν αποτύχουν και την ύστατη ώρα οι ψυχραιμότερες σκέψεις να συνεχισθεί η αδιαλλαξία – να φτάσουμε στην πολυτέλεια των δυο φεστιβάλ, του επίσημου κρατικού και του ανεπίσημου των σωματείων»⁴.

Το παραπάνω άρθρο αποδείχθηκε προφητικό, καθώς το 1977 πραγματοποιήθηκε το λεγόμενο Αντί – Φεστιβάλ από τα κινηματογραφικά σωματεία και με επικεφαλής προσωπικότητες όπως ο Παύλος Ζάννας, ο Ντίνος Κατσουρίδης, ο Γιάννης Πετροπουλάκης, ο Απόστολος Κρυώνας και ο Γιώργος Καμπανέλλης.

Από τη δεκαετία του 1990 και ύστερα, το φεστιβάλ κινηματογράφου αναπτύσσεται διαρκώς, αποκτώντας μια αυξανόμενη διεθνή ακτινοβολία, παρουσιάζοντας ανεξάρτητες παραγωγές από ολόκληρο τον κόσμο. Παράλληλα η δράση του εξακτινώνεται και σε ποικίλες άλλες πολιτιστικές δραστηριότητες καθ' όλη την διάρκεια του έτους. Συγχρόνως, το ΦΚΘ συνεργάζεται με διάφορους, εθνικούς και διεθνείς κινηματογραφικούς θεσμούς και με πολιτιστικούς, εκπαιδευτικούς και κοινωνικούς οργανισμούς, όπως επίσης με πρεσβείες και πολιτιστικά ιδρύματα άλλων χωρών.

Οι παραπάνω συνεργασίες του ΦΚΘ δίνουν τη δυνατότητα να συμπεριληφθούν στο πρόγραμμά του διάφορα τμήματα όπως: «Το τμήμα *Ημέρες Ανεξαρτησίας*, που στοχεύει να παρουσιάσει τις νέες τάσεις του ανεξάρτητου κινηματογράφου, είτε αυτές αφορούν τη φόρμα, τη θεματική, τη γεωγραφία ή την πολιτική. Το τμήμα *Ματιές στα Βαλκάνια*, που προβάλλει κάθε χρόνο μια επιλογή από τις σημαντικότερες βαλκανικές ταινίες της χρονιάς και συμπληρώνεται από το αφιέρωμα σε ένα σκηνοθέτη από τα Βαλκάνια. Το *Focus* που αποτελεί τη νεότερη διοργάνωση του φεστιβάλ, ιδρύθηκε μόλις το 2006 και αφορά μια επιλογή από δέκα ταινίες απ' όλο τον κόσμο, οι οποίες εστιάζονται σε ένα συγκεκριμένο θέμα, ενώ αναδεικνύονται και οι σύγχρονοι κοινωνικοί προβληματισμοί. Το *Ελληνικό τμήμα* παρουσιάζει το σύνολο της ετήσιας κινηματογραφικής παραγωγής. Τα *Αφιέρωματα*

---

⁴ Αίολος Βαρέλας, «Το 18^ο Φεστιβάλ Ελλ. Κινηματογράφου της Διεθνούς Εκθέσεως Θεσσαλονίκης. Θα γίνει και το “Αντιφεστιβάλ” από 3 – 9 Οκτωβρίου;», *Θεάματα*, τεύχος 420 – 21, έτος 21^ο, Αύγουστος 1977, σ. 9, σσ. 9-12.

πλαισιώνουν το κεντρικό πρόγραμμα των ταινιών και περιλαμβάνουν αφιερώματα σε μεγάλους έλληνες δημιουργούς, αναδεικνύοντας, συγχρόνως, θεματικές ενότητες και κινηματογραφικά είδη του ελληνικού κινηματογράφου. Τέλος, το *Digitalwave* αποτελεί διαγωνιστικό τμήμα του Ελληνικού Τμήματος και είναι αφιερωμένο στο σύγχρονο ψηφιακό κινηματογράφο»⁵.

Το Φεστιβάλ κινηματογράφου Θεσσαλονίκης οφείλει τη διαρκή και σταθερή ανάπτυξή του σε πλήθος χορηγιών που αποτελούν τον κινητήριο μοχλό της διοργάνωσης. Συγκεκριμένα, το ΦΚΘ δέχεται έξι χορηγίες που καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα υλικών και όχι μόνο αναγκών. Οι χορηγίες αυτές είναι οι ακόλουθες: Η Χορηγία Ολύμπιον, η οποία είναι σε ετήσια βάση. Η χορηγία κινηματογραφικού αφιερώματος, η χορηγία εκπαιδευτικών προγραμμάτων και αυτή σε ετήσια βάση, η χορηγία ειδικών εκδηλώσεων, η χορηγία σε είδος, όπως τεχνικός εξοπλισμός ή υπηρεσίες και τέλος η χορηγία για τη διοργάνωση του φεστιβάλ όπως αίθουσες, ταινίες. Την ίδια στιγμή, το ΦΚΘ προσελκύει και άλλες μικρότερες χορηγίες, οι οποίες είναι απαραίτητες για τη υλοποίηση του φεστιβάλ κινηματογράφου, αλλά και του φεστιβάλ ντοκιμαντέρ.

Σήμερα (2009) το ΦΚΘ αποτελεί έναν οργανισμό διοικούμενο από τον πρόεδρο, θέση την οποία κατέχει ο Γιώργος Χωραφάς, την αντιπρόεδρο που εκτελεί και καθήκοντα διευθύντριας και τη θέση αυτή κατέχει η Δέσποινα Μουζάκη. Επίσης, στα διοικητικά πρόσωπα του οργανισμού συμμετέχουν τρία τακτικά μέλη που είναι: η Δήμητρα Αργυρού, προϊσταμένη της διεύθυνσης κινηματογράφου του Υπ. Πολιτισμού (ΥΠ.ΠΟ.), ο Νίκος Μαρκαντωνάκης ως εκπρόσωπος του Δήμου Θεσσαλονίκης και ο Γιάννης Χρυσάφης, ως εκπρόσωπος της Διεθνούς Εκθέσεως Θεσσαλονίκης (Δ.Ε.Θ.Α.Ε). Επίσης, ο Δήμος Θεσσαλονίκης εκπροσωπείται από ένα αναπληρωματικό μέλος, το Βασίλη Γάκη.

Οι δράσεις του φεστιβάλ, ως φορέα πολιτιστικής ανάπτυξης δεν περιορίζονται μονάχα στο δεκάημερο του Νοεμβρίου κατά το οποίο κορυφώνονται οι κινηματογραφικές δραστηριότητες, αλλά καλύπτουν όλη τη διάρκεια του χρόνου με συνεχή παρουσία στα κινηματογραφικά και όχι μόνο τεκταινόμενα της Ελλάδας, των Βαλκανίων και της Ευρώπης.

Συμπεραίνουμε λοιπόν, ότι η σημασία και η προσφορά του Φεστιβάλ της Θεσσαλονίκης στην οργάνωση και την εδραίωση του θεσμού των φεστιβάλ στην

---

⁵ <http://www.filmfestival.gr/default.aspx?lang=el-GR&loc1&page=586>

Ελλάδα υπήρξε καταλυτική Το ΦΚΘ αποτέλεσε το πρώτο οργανωμένο φεστιβάλ κινηματογράφου στην Ελλάδα και το παράδειγμά του το μιμήθηκαν αρκετά φεστιβάλ στη συνέχεια, χωρίς όμως να αποκτήσουν ποτέ το κύρος και τη διεθνή του αναγνώριση. Επιπλέον, ο ρόλος του φεστιβάλ ήταν σημαντικός γιατί σταδιακά υιοθετήθηκε μια πιο επαγγελματική αντιμετώπιση του κινηματογράφου, γεγονός που βοήθησε και ενθάρρυνε την εγχώρια κινηματογραφική παραγωγή. Συγχρόνως, το ΦΚΘ αποτέλεσε και αποτελεί ένα χώρο εκπαίδευσης, επιμόρφωσης, αλλά και συνάντησης των κινηματογραφόφιλων απ' όλο τον κόσμο. Τέλος, η Αγλαΐα Μητροπούλου επισημαίνει ότι η σημαντικότερη προσφορά του ΦΚΘ ήταν: «ότι βοήθησε τον κινηματογράφο και ειδικότερα τη μικρού μήκους ταινία και το ντοκιμαντέρ με άλλα λόγια την εμφάνιση νέων κινηματογραφιστών»⁶.

Το ΦΚΘ στη μακραίωνη παρουσία του στάθηκε από τους πιο διαφορούμενους φεστιβαλικούς θεσμούς στην Ελλάδα, καθώς γνώρισε πλήθος επικριτικών απόψεων για την ποιότητα των διοργανώσεων και των ταινιών που προβάλλονταν, ενώ την ίδια στιγμή επαινέθηκε όσο καμία άλλη διοργάνωση. Η διάσταση αυτή των απόψεων διατυπώνεται ρητά στον περιοδικό τύπο της εποχής, καθώς από τη μια βλέπουμε κριτικές που στηλιτεύουν τις διοργανώσεις και τον ίδιο το θεσμό και από την άλλη συναντάμε κριτικές που εκθειάζουν την όλη προσπάθεια.

Ειδικότερα, ο Γιάννης Σολδάτος, στην *Ιστορία του ελληνικού κινηματογράφου* μιλώντας για την πρώτη διοργάνωση του 1960 και επιχειρώντας να δώσει μια λεπτομερή εικόνα παρατηρεί: «Η 1^η Εβδομάς Ελληνικού Κινηματογράφου υπήρξε επιτυχής, παρ' όλον ότι η οργάνωσις της ήτο ατελής, εφ' όσον ούτε κανονισμός υπήρχε, ούτε η πρόβλεψα διαφήμισις εγένετο. Εξεδηλώθη, πάντως, και από μέρος των καλλιτεχνών και από μέρους του τύπου, ιδιαιτέρως δε από μέρους του κοινού της Θεσσαλονίκης, συγκινητικόν ενδιαφέρον, το οποίον βαθμηδόν μετεβλήθη εις ενθουσιασμόν*»⁷.

Σχολιάζοντας τη δεύτερη διοργάνωση του 1961, ο Σολδάτος επισημαίνει τα εξής: «Η επιτυχία, την οποία εσημείωσε η πρώτη “Εβδομάς” απετέλεσε το θεμέλιον της οργανώσεως της επομένης. Τα ενθουσιώδη σχόλια του τύπου και το ενδιαφέρον

---

⁶ Αγλαΐα Μητροπούλου, *Ελληνικός Κινηματογράφος*, Παπαζήσης, Αθήνα 2006, σσ. 424 – 427.

⁷ Γιάννης Σολδάτος, *Ιστορία του ελληνικού κινηματογράφου*, τόμος Δ, Αιγόκερος, Αθήνα 1991, σ. 76, σσ. 76 – 99.

* Στο σημείο αυτό πρέπει να αναφέρω ότι διατηρώ την καθαρεύουσα γλώσσα του αρθογράφου χωρίς να επιχειρώ να εξομαλύνω το κείμενο. Η μοναδική αλλαγή είναι η μετατροπή του πολυτονικού συστήματος του κειμένου σε μονοτονικό.

του κοινού έδειξαν ότι είχε ανοιχθή ένας δρόμος με ευρύτατη προοπτική και ότι επεβάλλετο αρτιωτέρα οργάνωσις δια να προκόψη ο θεσμός [...]»⁸.

Όπως παρατηρούμε και στις δύο αναφορές που γίνονται για το φεστιβάλ, ο συγγραφέας μας μεταφέρει το κλίμα της εποχής των δυο πρώτων διοργανώσεων. Δεν παραλείπει να επαινέσει τον ενθουσιασμό του κοινού, ενώ την ίδια στιγμή επισημαίνει την ανάγκη για καλύτερη οργάνωση του φεστιβάλ. Οι απόψεις αυτές που καταγράφονται σε ένα βιβλίο ιστορίας του ελληνικού κινηματογράφου είναι ενδεικτικές των εντυπώσεων που προκάλεσαν οι πρώτες διοργανώσεις του φεστιβάλ.

Το παραπάνω γεγονός αναδεικνύεται και μέσα από τις σελίδες του περιοδικού *Εικόνες*, όπου σε σχετικό άρθρο εξαιρείται η παρουσία του κοινού της Θεσσαλονίκης ενώ επισημαίνονται και οι όποιες παραλείψεις της πρώτης διοργάνωσης. Συγκεκριμένα: «[...] η καλλιτεχνική αυτή εκδήλωση που έγινε στη μακεδονική πρωτεύουσα έδωσε την ευκαιρία πρώτα – πρώτα να χαρούμε το κοινό. Ένα κοινό με ενδιαφέρον, με κατανόηση, με στοργή, με πρόδηλη τη διάθεση να τονώσει την προσπάθεια για τη βελτίωση και την άνοδο της στάθμης της ελληνικής κινηματογραφικής παραγωγής. [...] Νομίζω ότι με όλες τις μοιραίες ελλείψεις και παραλείψεις και παρ' όλη την περιορισμένη συμμετοχή των παραγωγών μας, “Η Εβδομάς Ελληνικού Κινηματογράφου” πιστοποίησε τη σταθερή άνοδο της εγχώριας κινηματογραφικής βιομηχανίας»⁹.

Το παραπάνω άρθρο υπογράφεται από τον Αχιλλέα Μαμάκη, ο οποίος δεν παραλείπει να εκφράσει την αισιοδοξία του για το μέλλον του φεστιβάλ και του ελληνικού κινηματογράφου γενικότερα, ενώ παραβλέπει και δικαιολογεί τις όποιες ελλείψεις της πρώτης διοργάνωσης.

Ενδεικτική των επικριτικών σχολίων που δέχτηκε κατά καιρούς η διοργάνωση είναι και αυτή του Μπάμπη Ακτσόγλου στο περιοδικό *Κινηματογραφικά τετράδια*, ο οποίος παρουσιάζει και τους λόγους της αποτυχίας της διοργάνωσης. Συγκεκριμένα, ο κριτικός παρατηρεί για την 25^η διοργάνωση: «Το 25^ο Φεστιβάλ Θεσσαλονίκης ήταν από τα πιο αδιάφορα και αποτυχημένα φεστιβάλ των τελευταίων δέκα χρόνων. Η αιτία αυτής της αποτυχίας θα πρέπει να αναζητηθεί α) στο θεσμό του φεστιβάλ, β) στον τρόπο διοργάνωσής του και γ) στις ίδιες τις ταινίες που προβλήθηκαν»¹⁰.

⁸ ό. π. σ. 79, σσ. 76 – 99.

⁹ Αχιλλέας Μαμάκης, «ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ», *Εικόνες*, Αρ. 260, έτος Ε', Σεπτέμβριος 1960, σ. 61, σσ. 60 – 63.

¹⁰ Μπάμπης Ακτσόγλου, «25^ο ΦΕΣΤΙΒΑΛ: ΣΤΑΣΙΜΟ ΟΠΩΣ ΚΑΙ Ο ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ», *Κινηματογραφικά τετράδια*, τεύχος 18^ο, Νοέμβριος – Δεκέμβριος 1984, σσ. 38 – 41.

Σήμερα το ΦΚΘ παρά τις όποιες επικρίσεις και αντιδράσεις δέχτηκε κατά καιρούς εξακολουθεί να αποτελεί μια από τις σημαντικότερες κινηματογραφικές εκδηλώσεις στην Ελλάδα, γεγονός που αποδεικνύεται τόσο από τη διεθνή του ακτινοβολία, όσο και από τη συμμετοχή του στη διοργάνωση και τη στήριξη πλήθους άλλων εγχώριων κινηματογραφικών φεστιβάλ.

1.2. Πανόραμα Ευρωπαϊκού Κινηματογράφου – *Ελευθεροτυπία* (1988, Διαγωνιστικό)

(<http://www.panoramafest.com/awards.php>.)

(<http://www.cinemainfo.gr/cinema/filmfestival/panorama/20/index.html>)

Το Πανόραμα Ευρωπαϊκού Κινηματογράφου της εφημερίδας *Ελευθεροτυπία* έχει διαρκή παρουσία είκοσι χρόνων στα ελληνικά κινηματογραφικά δρώμενα και αποτελεί το τρίτο μακροβιότερο φεστιβάλ μετά της Θεσσαλονίκης και της Δράμας. Ξεκίνησε τη δράση του στα 1988 και αποτελεί έμπνευση του κριτικού κινηματογράφου Νίνου Φένεκ Μικελίδη. Οι προβολές του φεστιβάλ διεξάγονται σε κεντρικούς κινηματογράφους της Αθήνας με ταινίες ποικίλων θεματικών, αλλά και πρώτες παρουσιάσεις.

Το φεστιβάλ, που πραγματοποιείται κάθε φθινόπωρο, δημιουργήθηκε με σκοπό να αναδείξει τον ευρωπαϊκό, αλλά και ελληνικό κινηματογράφο. Διοργανώνεται από την εφημερίδα *Ελευθεροτυπία* σε συνεργασία με το Υπουργείο Πολιτισμού και με μια πλειάδα ελληνικών και διεθνών πολιτιστικών φορέων. Ανάμεσά τους, το Ελληνικό Κέντρο Κινηματογράφου, το Βρετανικό Συμβούλιο, η Ταινιοθήκη της Ελλάδος, ο Δήμος Αθηναίων, το ινστιτούτο Γκαίτε, το γαλλικό και ιταλικό ινστιτούτο, όλες οι ελληνικές εταιρείες διανομής και αρκετές πρεσβείες.

Ένα δείγμα αναγνώρισης της καλλιτεχνικής αξίας του φεστιβάλ είναι το γεγονός ότι διαθέτει κριτική επιτροπή της διεθνούς ομοσπονδίας κριτικών κινηματογράφου (FIPRESCI). Το Πανόραμα απονέμει δύο βραβεία: «Το βραβείο Πανοράματος που περιλαμβάνει δωρεάν διαφήμιση στην εφημερίδα *Ελευθεροτυπία*, καθώς επίσης και τη συμμετοχή στο κόστος αγοράς και υποτιτλισμού της πρώτης ταινίας. Το βραβείο αυτό αποτελεί προσφορά του Δήμου Αθηναίων. Το δεύτερο βραβείο είναι αυτό των αναγνωστών του *Αθηνόραματος*, όπου σε συνεργασία με το περιοδικό *Αθηνόραμα* μια πενταμελής επιτροπή αναγνωστών βλέπει τον ευρωπαϊκό κινηματογράφο από την οπτική γωνία του κοινού και απονέμει το αντίστοιχο βραβείο»¹¹.

Στην εικοσάχρονη παρουσία του, το φεστιβάλ φιλοξένησε πλήθος προσωπικοτήτων από το χώρο του κινηματογράφου, όπως οι Μ. Αντονιόνι, Χάρολντ Πίντερ, Άρθουρ Πεν, Βιμ Βέντερς, Εμίρ Κουστουρίτσα, Κρίστοφερ Λι, Αμπάς Κιαροστάμι, Έτορε Σκόλα, οι αδελφοί Ταβιάνι κ.ά. βραβεύοντας κάποιους από αυτούς, ενώ δεν παρέλειψε να τιμήσει και μια σειρά από εξέχοντες Έλληνες από το

---

¹¹ <http://www.panoramafest.com/awards.php>.

χώρο του κινηματογράφου, όπως η Ειρήνη Παπά, ο Θόδωρος Αγγελόπουλος, ο Μιχάλης Κακογιάννης, ο Αλέξης Δαμιανός, η Δέσπω Διαμαντίδου, κ.α. Παράλληλα αξίζει να αναφερθεί ότι στην εικοσάχρονη ιστορία του φεστιβάλ έχουν παρουσιαστεί 1350 ταινίες μεγάλου μήκους, 100 ταινίες μικρού μήκους, αρκετά αφιερώματα, θέματα επικαιρότητας, αφιερώματα σε νέες ελληνικές ταινίες, ενώ υπολογίζεται ότι οι θεατές που έχουν παρακολουθήσει μέχρι σήμερα τις προβολές υπερβαίνουν τις 300.000.

Το Φεστιβάλ κινηματογράφου της *Ελευθεροτυπίας* αποτελεί μια διοργάνωση που παρουσιάζει κλασικές ταινίες από την ιστορία του παγκόσμιου κινηματογράφου και από την άποψη αυτή επιτελεί έναν εκπαιδευτικό ρόλο, καθώς φέρνει σε επαφή τις νεότερες γενιές με σημαντικές ταινίες της διεθνούς παραγωγής. Η κατεύθυνση αυτή είναι ιδιαίτερα χρήσιμη και πρωτότυπη αν αναλογιστεί κανείς ότι αρκετά φεστιβάλ υιοθέτησαν τα επόμενα χρόνια τις προβολές ταινιών από την ιστορία του παγκόσμιου κινηματογράφου, προσδίδοντας στο πρόγραμμά τους έναν επιμορφωτικό, αλλά και νοσταλγικό χαρακτήρα.

Σε γενικές γραμμές το φεστιβάλ έχει κερδίσει την εκτίμηση των κριτικών κινηματογράφου γεγονός που αποδεικνύεται μέσω των διθυραμβικών κριτικών που λαμβάνει. Ενδεικτικά αναφέρουμε την κριτική του Σίμου Ιωσηφίδη στο περιοδικό *Κινηματογράφος και Επικοινωνία*: «Αναντίρρητα, τα “Πανοράματα” της *Ελευθεροτυπίας* αποτελούν πόλους έλξης θεατών, θεσμικά προτερήματα της Αθήνας και αναδείξεις μεγάλων σκηνοθετών. Μια κινηματογραφική συσπείρωση με επιτυχείς στόχους, παρόλη την ημερομηνιακή ταύτιση με άλλους κινηματογραφικούς θεσμούς.[...] Αυτό και μόνο, ενδυναμώνει ένα θεσμό ούτως ή άλλως ολοκληρωμένο, που συνεχίζει αλώβητος μια δωδεκάχρονη πορεία διαρκούς ψαξίματος και εντονότατης δραστηριότητας»¹².

Η παραπάνω κριτική που δημοσιεύθηκε στα πλαίσια του 12^{ου} Πανοράματος, το 2000 είναι χαρακτηριστική για την αποδοχή που γνωρίζει το φεστιβάλ από τους κριτικούς, αλλά και από το κοινό. Παρόμοιες κριτικές συναντάμε για όλες τις διοργανώσεις του φεστιβάλ, γεγονός που αποδεικνύει ότι το φεστιβάλ της *Ελευθεροτυπίας* έχει καθιερωθεί ως σημαντικός κινηματογραφικός θεσμός.

---

¹² Σίμος Ιωσηφίδης, «12^ο ΠΑΝΟΡΑΜΑ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ», *Κινηματογράφος και Επικοινωνία*, τεύχος Α', χρόνος Α', Φεβρουάριος – Απρίλιος 2000, σσ. 84 – 85.

1.3. Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου Αθήνας – Νύχτες Πρεμιέρας (1995, Διαγωνιστικό) ([http:// www.aiff.gr/article.asp?catid=11258&tag=8251.](http://www.aiff.gr/article.asp?catid=11258&tag=8251))

Το Διεθνές Φεστιβάλ κινηματογράφου της Αθήνας – Νύχτες Πρεμιέρας ιδρύθηκε στα 1995 από την κινηματογραφική, αστική και μη κερδοσκοπική εταιρεία Αθηνών και αποτελεί ετήσια διοργάνωση, που λαμβάνει χώρα κάθε δεύτερο δεκαήμερο του Σεπτεμβρίου. Καλλιτεχνικός διευθυντής του φεστιβάλ είναι ο Ορέστης Ανδρεαδάκης, ενώ το γενικό συντονισμό της όλης διοργάνωσης έχει αναλάβει η Νίκη Ξένου.

Το Φεστιβάλ Αθηνών στοχεύει στην ανάδειξη του ανεξάρτητου κινηματογράφου αμερικανικού, ευρωπαϊκού, αλλά και παγκόσμιου. Οι ταινίες που συμμετέχουν στο επίσημο διαγωνιστικό τμήμα προέρχονται απ' όλο τον κόσμο και καλύπτουν διάφορα κινηματογραφικά είδη, όπως: μυθοπλασία, ντοκιμαντέρ, πειραματικό σινεμά. Απαραίτητες προϋποθέσεις για να συμμετάσχει μια ταινία στο διαγωνιστικό τμήμα είναι να υπερβαίνει τα 60' και να προβάλλεται για πρώτη φορά στην Ελλάδα, ενώ δεκτές μπορούν να γίνουν και ταινίες που ολοκληρώθηκαν δώδεκα μήνες πριν την ημερομηνία διεξαγωγής του φεστιβάλ.

Το Φεστιβάλ Αθηνών έχει ένα πλουραλισμό προβολών και θεματικών, καθώς περιλαμβάνει δώδεκα τμήματα, εκ των οποίων μονάχα τα δύο είναι διαγωνιστικά. Τα τμήματα αυτά είναι τα ακόλουθα: Το «επίσημο πρόγραμμα – διαγωνιστικό», που περιλαμβάνει δεκαπέντε επιλεγμένες ταινίες, οι οποίες βάσει καταστατικού του φεστιβάλ πρέπει να αποτελούν την πρώτη ή τη δεύτερη ή την τρίτη ταινία του κάθε σκηνοθέτη, ενώ απαραίτητη προϋπόθεση είναι οι ταινίες να αποτελούν Πανελλήνια πρεμιέρα. Το τμήμα «Πανόραμα» περιλαμβάνει δυο ειδών ταινίες: αφενός τις βραβευμένες σε μεγάλα διεθνή φεστιβάλ ταινίες του αμερικάνικου και ευρωπαϊκού κινηματογράφου, αφετέρου ταινίες που αναφέρονται σε σύγχρονα θέματα και παρουσιάζουν μεγάλα κοινωνικά και πολιτικά ζητήματα.

Το τμήμα «Μουσική και φιλμ – διαγωνιστικό» έχει ως στόχο «να παρουσιάσει τα διαφορετικά είδη μουσικής απ' όλο τον κόσμο, καθώς επίσης και καλλιτέχνες και νέες μουσικές τάσεις. Στο τμήμα αυτό συμπεριλαμβάνονται και τα ντοκιμαντέρ της χρονιάς, όπου βραβεύεται το καλύτερο από μια διεθνή επιτροπή καλλιτεχνών που σχετίζονται με τη μουσική και τον κινηματογράφο. Το τμήμα «Μουσική και φιλμ – ειδικές προβολές» λειτουργεί συμπληρωματικά προς το τμήμα «Μουσική και Φιλμ – Διαγωνιστικό» και προβάλλει όσες ταινίες δεν μπόρεσαν να

προβληθούν στο διαγωνιστικό τμήμα, καθώς δεν πληρούσαν τις προϋποθέσεις του επίσημου κανονισμού.

Το τμήμα «Ντοκιμαντέρ» προβάλλει ιστορίες καθημερινότητας και εικόνες απ' όλο τον κόσμο. Στο τμήμα «Σινεμά στα όρια» παρουσιάζονται ταινίες που αποτελούν μια προσπάθεια για δημιουργία πειραματικού κινηματογράφου. Το τμήμα «Έλληνες της διασποράς» παρουσιάζει ταινίες από ελληνικής καταγωγής σκηνοθέτες, παραγωγούς και ηθοποιούς που εργάζονται στο εξωτερικό. Επίσης, το τμήμα «Πρεμιέρες» παρουσιάζει ταινίες που θα προβληθούν στη διάρκεια της χρονιάς. Το τμήμα «Μικρές ιστορίες» προβάλλει μικρού μήκους ταινίες από νέους, αλλά και από επαγγελματίες κινηματογραφιστές.

Το φεστιβάλ έχει ειδικό τμήμα που περιλαμβάνει αφιερώματα σε διάφορες εθνικές κινηματογραφίες, όπως η Μ. Βρετανία, η Αυστραλία, το Μεξικό, η Κορέα, η Βραζιλία, η Ταϊλάνδη, η Ιαπωνία, η Ισπανία, η Γερμανία, κ.α. Επίσης το τμήμα «Ειδικά αφιερώματα» περιλαμβάνει αφιερώματα σε σημαντικούς σκηνοθέτες, σε άγνωστες ταινίες του παγκόσμιου κινηματογράφου, σε άγνωστες ταινίες μικρού μήκους διάσημων σκηνοθετών και σε ανερχόμενους νέους σκηνοθέτες. Τέλος, το τμήμα «Ελληνικός κινηματογράφος» περιλαμβάνει μια σειρά από επιλεγμένες ελληνικές ταινίες που προβάλλονται για πρώτη φορά.

Το Φεστιβάλ Αθηνών απονέμει συνολικά έξι κινηματογραφικά βραβεία που είναι τα ακόλουθα: «Το βραβείο Χρυσή Αθηνά, που απονέμεται από μια επιτροπή νέων 18 – 25 χρονών στο σκηνοθέτη της πιο άρτιας τεχνικά και αισθητικά ταινίας του διαγωνιστικού τμήματος. Το βραβείο Μουσική και φιλμ - χρυσή Αθηνά απονέμεται από μια πενταμελή διεθνή επιτροπή από μουσικούς και καλλιτέχνες. Το βραβείο σκηνοθεσίας της πόλης των Αθηνών απονέμεται από την επιτροπή νέων στην ταινία με την καλύτερη σκηνοθεσία. Το βραβείο σεναρίου απονέμεται στην ταινία με το καλύτερο σενάριο. Το βραβείο κοινού απονέμεται στην ταινία που θα επιλεγεί από το κοινό με βάσει τις καθημερινές ψηφοφορίες. Τέλος, το βραβείο IOM (Ινστιτούτο Οπτικοακουστικών Μέσων) απονέμεται στην πρώτη ευρωπαϊκή ταινία που θα αναδειχθεί από την ψηφοφορία του κοινού και περιλαμβάνει και χρηματικό έπαθλο»¹³.

Η διοργάνωση του Φεστιβάλ Αθηνών λαμβάνει χώρα σε τέσσερις κύριους κινηματογράφους της Αθήνας (Αττικόν, Απόλλων, Δαναός 1, Δαναός 2) και

---

¹³ <http://www.aiff.gr/article.asp?catid=11258&tag=8251>.

οικονομικά στηρίζεται στη συμπαράσταση πλήθους χορηγών όπως της Γενικής Γραμματείας Νέας Γενιάς (Γ.Γ.Ν.Γ.), αλλά και διάφορων εταιρειών και μέσων μαζικής ενημέρωσης. Επομένως, γίνεται αντιληπτό ότι η διοργάνωση προσελκύει τόσο κρατικές, όσο και ιδιωτικές χορηγίες. Σημαντικό μερίδιο στην ομαλή και επιτυχή διεξαγωγή του έχουν και οι ομάδες των εθελοντών.

Το ενδιαφέρον στο Φεστιβάλ Αθηνών – Νύχτες Πρεμιέρας είναι ότι κατορθώνει να παρουσιάσει, αλλά και να συνδυάσει όλες τις μορφές της σύγχρονης κινηματογραφικής έκφρασης, όπως ντοκιμαντέρ, πειραματικές ταινίες, μικρού μήκους κ.ά. Επιπλέον, στα θετικά του φεστιβάλ συγκαταλέγεται σύμφωνα με τους κριτικούς και ο προσανατολισμός της διοργάνωσης σε ταινίες του ανεξάρτητου κινηματογράφου. Ενδεικτικά παραθέτουμε ένα απόσπασμα μιας κριτικής που δημοσιεύθηκε το 2000 στο περιοδικό *Κινηματογράφος και Επικοινωνία* και επιβεβαιώνει την παραπάνω διαπίστωση: «Για έκτη συνεχή χρονιά διεξάχθηκε στην πρωτεύουσα το Φεστιβάλ κινηματογράφου υπό τη μόνιμη οργανωτική κατεύθυνση του περιοδικού “Σινεμά”, μια κατεύθυνση που, όπως και τις πέντε προηγούμενες χρονιές, επέμεινε στον ανεξάρτητο χαρακτήρα των ταινιών της. Κάτι που, όπως είναι αυτονόητο, συσσωρεύει πλήθος θεατών [...]»¹⁴.

Η παραπάνω κριτική αναδεικνύει συγχρόνως και την απήχηση που έχει η διοργάνωση στο κοινό, την οποία και παρουσιάζει ως επιστέγασμα της επιλογής του φεστιβάλ να προβάλλει ταινίες του ανεξάρτητου κινηματογράφου. Τέλος, στα αρνητικά του συγκαταλέγεται κυρίως ο έντονος εμπορικός χαρακτήρας, που αποκλίνει από τη λογική και τον προορισμό της τέχνης σε μια κοινωνία.

---

¹⁴ Σίμος Ιωσηφίδης, «12^ο ΠΑΝΟΡΑΜΑ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ», *Κινηματογράφος και Επικοινωνία*, τεύχος Α', χρόνος Α', Φεβρουάριος – Απρίλιος 2000, σ. 10.

1.4. Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου Ολυμπίας για παιδιά και νέους – Νεανικό Πλάνο (1997, Διαγωνιστικό)
(http://www.olympiafestival.gr/16_Profile/grprofile.html)
(<http://www.neanikoplano.gr/?WSID=2>)

Το Νεανικό πλάνο ιδρύθηκε στα 1992 από ανθρώπους του κινηματογράφου, εκπαιδευτικούς και πρόσωπα από το χώρο της τέχνης και του πολιτισμού. Από το 1997 και έπειτα το Νεανικό πλάνο πήρε μορφή αστικής μη κερδοσκοπικής εταιρείας με πρόεδρο το σκηνοθέτη Δημήτρη Σπύρου, αντιπρόεδρο το δημοσιογράφο Χρήστο Κωνσταντόπουλο και ειδικό σύμβουλο το σκηνοθέτη και συγγραφέα Νίκο Θεοδοσίου. Στόχος της εταιρείας είναι: «η πολιτιστική παρέμβαση θεσμικού χαρακτήρα με το σχεδιασμό και την υλοποίηση καινοτόμων δράσεων προσανατολισμένων στο παιδικό και νεανικό κοινό»¹⁵. Χρηματοδοτείται από το Υπουργείο Πολιτισμού, ενώ συνεργάζεται με τη Νομαρχία και την ΤΕΔΚ Ηλείας, το Δήμο Ολυμπίας, τη Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς, το Ελληνικό κέντρο Κινηματογράφου (ΕΚΚ), το Ινστιτούτο Οπτικοακουστικών Μέσων (ΙΟΜ), το Media Desk Hellas και άλλους φορείς. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο και με τη στήριξη των παραπάνω φορέων, το Νεανικό πλάνο ίδρυσε το 1997 και διευθύνει το Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου Ολυμπίας για παιδιά και νέους.

Το φεστιβάλ έχει ως βασικό του στόχο την ανάπτυξη στην Ελλάδα του κινηματογράφου που απευθύνεται στα παιδιά και τους νέους. Παράλληλα όμως με την αρχική επιδίωξή του, στοχεύει να φέρει σε επαφή παιδιά και νέους από διαφορετικές χώρες και να εξοικειωθούν με ταινίες. Το φεστιβάλ προάγει διαχρονικές αξίες όπως της συναδέλφωσης, της ελευθερίας και της δημοκρατίας, ενώ στοχεύει και στην ανάπτυξη φιλίας και συνεργασίας μεταξύ των κινηματογραφιστών από διαφορετικές χώρες. Τέλος, δίνει τη δυνατότητα να προβληθούν για τα παιδιά του απόδημου ελληνισμού ελληνικές ταινίες ενισχύοντας με αυτό τον τρόπο τους δεσμούς με την Ελλάδα.

Οι προβολές στο νομό Ηλείας διεξάγονται συγχρόνως σε πέντε πόλεις και οχτώ αίθουσες, ενώ οι ταινίες του διαγωνιστικού προγράμματος προβάλλονται και στον κινηματογράφο Φιλίπ στην Αθήνα. Από το 1997, που διοργανώθηκε για πρώτη φορά μέχρι και σήμερα, στο Φεστιβάλ Ολυμπίας έχουν προβληθεί στο διαγωνιστικό πρόγραμμα 280 ταινίες μεγάλου και μικρού μήκους από πενήντα περίπου χώρες απ' όλες τις ηπείρους και 500 ταινίες σε διάφορα αφιερώματα. Οι ταινίες αυτές

---

¹⁵ http://www.olympiafestival.gr/16_Profile/grProfile.htm.

διακρίνονται για την καλλιτεχνική τους ποιότητα, γεγονός το οποίο καταγράφεται και στον περιοδικό τύπο: «Από την άλλη πλευρά βέβαια η ραχοκοκαλιά ενός φεστιβάλ κινηματογράφου είναι οι ταινίες του και όσον αφορά τις ταινίες η έκπληξη ήταν ευχάριστη. Πολλές και καλές ταινίες, έξυπνοι πρόλογοι και κυρίως αίθουσες γεμάτες παιδιά!»¹⁶.

Η παραπάνω κριτική που δημοσιεύθηκε με αφορμή τη διοργάνωση του 2000, παράλληλα με την αναφορά στην ποιότητα των ταινιών επισημαίνει και την απήχηση που έχει το φεστιβάλ στα παιδιά, κάτι το οποίο είναι ενθαρρυντικό, αλλά και αναμενόμενο αν αναλογιστεί κανείς ότι πρόκειται για ένα φεστιβάλ που απευθύνεται στα παιδιά και που οι δημιουργοί των ταινιών είναι παιδιά.

Το φεστιβάλ έχει τέλος αναπτύξει μια σημαντική παρουσία και δυναμική, γεγονός που αποδεικνύεται αφενός από τις χιλιάδες των Ελλήνων που το επισκέπτονται κάθε χρόνο (στο 7^ο φεστιβάλ ανήλθαν στις 12500), αφετέρου, ότι είναι ισότιμο μέλος από το CIFEJ (Centre international du film pour l'Enfance et la Jeunesse), που λειτουργεί υπό την αιγίδα της UNESCO, της ECFE (European Coordination of Film Festival), και της ECFA (European Children's Film Association).

Ο ρόλος του Φεστιβάλ της Ολυμπίας είναι διπλά σημαντικός. Από τη μια μεριά παρέχει τη δυνατότητα στους νέους να εκφραστούν μέσω του κινηματογράφου και να παρουσιάσουν τις δικές τους δημιουργίες και από την άλλη βοηθάει στην αποκέντρωση της τέχνης, μεταφέροντας ένα σημαντικό κινηματογραφικό θεσμό στην επαρχία. Με τον τρόπο αυτό προάγεται το κινηματογραφικό επίπεδο των ανθρώπων, αλλά και αναδεικνύεται η ιστορία, το φυσικό περιβάλλον και ο πολιτισμός της Ολυμπίας.

---

¹⁶ Γιάννης Ραουζαίος, «ΔΙΕΘΝΕΣ ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΟΛΥΜΠΙΑΣ για παιδιά και νέους», *Κινηματογράφος και Επικοινωνία*, τεύχος 2^ο, χρόνος Α', Μάρτιος – Μάιος 2000, σ. 22, σσ. 22 – 24.

1.5. Φεστιβάλ Γαλλόφωνου Κινηματογράφου (2000, Μη Διαγωνιστικό)
(<http://www.in.gr/ath/cine/article3788.asp>)
(<http://www.cityofathens.gr/el/event/2008/04/03/9o-festibal-gallofonoy-kinimatografoy>)
(http://www.ifa.gr/article.php3?id_article=724&lang=el)
(http://www.ambafrance-gr.org/article.php3?id_article=1342)

Όταν το 1984, η συγγραφέας και κριτικός Σώτη Τριανταφύλλου επεσήμανε σε σχετικό άρθρο στο περιοδικό *Πολιτιστική*¹⁷ την στασιμότητα της γαλλικής κινηματογραφίας, η οποία έμενε προσκολλημένη στη νουβέλ βάγκ και χωρίς να καταβάλλεται προσπάθεια να γίνει γνωστή η σύγχρονη κινηματογραφία ασφαλώς και σκιαγραφούσε μια ανάγκη για να προβληθούν οι νέες τάσεις του γαλλικού κινηματογράφου. Την ανάγκη αυτή στην χώρα μας ήρθε να την καλύψει μετά από δεκαέξι χρόνια το γαλλικό ινστιτούτο με τη διοργάνωση του Φεστιβάλ Γαλλόφωνου Κινηματογράφου.

Το Φεστιβάλ Γαλλόφωνου Κινηματογράφου έχει εννεαετή πορεία στα κινηματογραφικά δρώμενα της Ελλάδας. Η πρώτη διοργάνωσή του τοποθετείται στα 2000 και έκτοτε διοργανώνεται συνεχώς με την αρωγή της γαλλικής πρεσβείας στην Ελλάδα, του γαλλικού ινστιτούτου Αθηνών σε συνεργασία με την Unifrance, το Δήμο Αθηναίων, το Ελληνικό Κέντρο Κινηματογράφου (ΕΚΚ), το Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης και τις ελληνικές κινηματογραφικές εταιρείες διανομής. Τη θέση του καλλιτεχνικού διευθυντή της διοργάνωσης κατέχει ο υπεύθυνος του IOM, Nicola Peyre.

Το φεστιβάλ διοργανώνεται κάθε Απρίλιο σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη, με εξαίρεση την πρώτη χρονιά όπου διοργανώθηκε το Σεπτέμβρη. Οι προβολές στην Αθήνα διεξάγονται στους κινηματογράφους Αττικών και Απόλλων και στο γαλλικό ινστιτούτο και στη Θεσσαλονίκη στο Ολύμπιον. Το φεστιβάλ περιλαμβάνει τρεις ξεχωριστές θεματικές ενότητες, στοχεύοντας στην παρουσίαση ανέκδοτων γαλλικών ταινιών που δεν έχουν προβληθεί ακόμη στην Ελλάδα, στην υλοποίηση προγράμματος που περιλαμβάνει σχολικές προβολές και συζητήσεις γύρω από αυτές τις ταινίες και τέλος, στην προβολή ταινιών από τη γαλλόφωνη παραγωγή των τελευταίων χρόνων, συμπεριλαμβανομένων και κάποιων κλασικών ταινιών. Το Φεστιβάλ Γαλλόφωνου Κινηματογράφου απονέμει δυο βραβεία. Το βραβείο κοινού απονέμεται στην καλύτερη ταινία σύμφωνα με τη γνώμη του κοινού και το βραβείο

---

¹⁷ Σώτη Τριανταφύλλου, «Ο γαλλικός κινηματογράφος ζει (χάρη σ' ένα φεγγάρι...)», *Πολιτιστική*, τεύχος 2^ο, Φεβρουάριος 1984, σ. 124, σσ. 124 – 126.

Νέων απονέμεται στην καλύτερη ταινία από μια επιτροπή νέων ελλήνων γαλλόφωνων κινηματογραφόφιλων.

Το Φεστιβάλ Γαλλόφωνου Κινηματογράφου αποτελεί σημαντική διοργάνωση, καθώς παρουσιάζονται γαλλικές ταινίες σε πρώτη προβολή και με τον τρόπο αυτό προβάλλεται στην Ελλάδα η καλλιτεχνική παραγωγή της γαλλικής κινηματογραφίας που έχει μια μακρά και πλούσια παράδοση. Επίσης, βασικός στόχος του γαλλικού ινστιτούτου ήταν και είναι μέσα από τη διοργάνωση του φεστιβάλ να γίνουν ευρέως γνωστές οι νέες τάσεις του γαλλικού κινηματογράφου.

Το παραπάνω γεγονός αυτό διαπιστώνεται και μέσα από το άρθρο του Δημήτρη Πετρόπουλου στο περιοδικό *Κινηματογράφος και Επικοινωνία*: «Μπορεί να ακούγεται παράξενο, όμως ένα μεγάλο μέρος των γαλλικών ταινιών δεν φτάνουν στις αίθουσες, ο Έλληνας θεατής δεν έχει την ευκαιρία να γνωρίσει το έργο σημαντικών σκηνοθετών πριν αυτοί γίνουν γνωστοί παγκοσμίως. Το Γαλλικό Ινστιτούτο στην Αθήνα ανέλαβε την πρωτοβουλία να διοργανώσει το 1^ο Φεστιβάλ Γαλλικού Κινηματογράφου για να κάνει οικείες τις νέες τάσεις του γαλλικού κινηματογράφου»¹⁸. Στο άρθρο επισημαίνεται και ο σημαντικός ρόλος που επιτελεί το φεστιβάλ στην προώθηση και διάδοση των γαλλικών ταινιών, αλλά και των νέων σκηνοθετών.

Αξίζει τέλος να σημειωθεί ότι η σημασία της διοργάνωσης διαπιστώνεται και από το γεγονός ότι από την έναρξή του, πριν εννέα χρόνια, έχει κατορθώσει να αυξήσει τη διανομή γαλλικών ταινιών στην Ελλάδα, κάνοντας γνωστή στο ελληνικό κοινό τη γαλλική κινηματογραφία.

Το φεστιβάλ αυτό σε μεγάλο βαθμό επιδιώκει να διατηρήσει αναλλοίωτο ένα μερίδιο αγοράς στην Ελλάδα και να ανταγωνιστεί με αυτόν τον τρόπο έμμεσα τον αμερικάνικο κινηματογράφο. Επομένως, μέσα από τις διάφορες κινηματογραφικές εκδηλώσεις, όπως τα φεστιβάλ, ο ευρωπαϊκός κινηματογράφος φιλοδοξεί να επιβιώσει έναντι του αμερικάνικου και πολλές φορές να τον ανταγωνιστεί με τους ίδιους όρους.

---

¹⁸ Δημήτρης Πετρόπουλος, «ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΓΑΛΛΙΚΩΝ ΤΑΙΝΙΩΝ», *Κινηματογράφος και Επικοινωνία*, τεύχος 4^ο, χρόνος Α', Σεπτέμβριος – Νοέμβριος 2000, σ. 14.

1.6. Φεστιβάλ ταινιών χορού – VIDEODANCE (2000, Μη Διαγωνιστικό)
(<http://www.filmfestival.gr/default.aspx?lang=el-GR&loc=18page=680>)
(<http://www.cinemainfo.gr/filmfestival/videodance/index.html>)

Το Φεστιβάλ VideoDance διεξήχθη για πρώτη στην Ελλάδα το καλοκαίρι του 2000 και ιδρύθηκε από τη Χριστίνα Γαλανοπούλου, ως ένα διεθνές φεστιβάλ ταινιών χορού. Πραγματοποιείται σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη και από το 2000 μέχρι σήμερα έχουν προβληθεί περισσότερες από 500 ταινίες απ' όλο τον κόσμο, ενώ τα τελευταία τέσσερα χρόνια έχουν παρουσιαστεί περισσότερα από 50 projects, παραστάσεις και εγκαταστάσεις. Το φεστιβάλ αυτό διοργανώνεται από το Διεθνές Φεστιβάλ Θεσσαλονίκης και δεν είναι διαγωνιστικό, αλλά επιδιώκει να προωθήσει την παραγωγή ταινιών χορού στην Ελλάδα. Συγχρόνως, συνεργάζεται με άλλα φεστιβάλ, αλλά και οργανισμούς σε ολόκληρο τον κόσμο και είναι μέλος του Music Dance Festivals Network¹⁹.

Το Φεστιβάλ Videodance επιδιώκει μέσα από τις ταινίες χορού και την κίνηση να αντικαταστήσει τον προφορικό λόγο. Το στοιχείο αυτό επισημαίνεται και από τον κριτικό Γιάννη Ιωαννίδη σε σχετικό του άρθρο στο περιοδικό *Κινηματογράφος και Επικοινωνία*. Παρατηρεί: «Χορός και video, το προϊόν λέγεται Videodance. Οι θεατές σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη είχαν την ευκαιρία να δουν ταινίες όπου το κύριο χαρακτηριστικό ήταν η απουσία του προφορικού λόγου. Η κίνηση, ο χορός, συνοδευόμενος από τα οπτικά εφέ [...] προσπαθεί να αντικαταστήσει τον προφορικό λόγο που στις περισσότερες ταινίες δεν είναι μόνο πανταχού παρών, αλλά και υπέρ αρκετός»²⁰.

Το φεστιβάλ παρουσιάζει «τις τελευταίες εξελίξεις στον πειραματισμό με την κίνηση και την κινούμενη εικόνα»²¹. Με άλλα λόγια, αναδεικνύει τις ανακαλύψεις των οπτικών και εικαστικών μέσων και θέτει στο επίκεντρο το πείραμα της κίνησης και της κινούμενης εικόνας στον τομέα των φιλμ, των live media και των video εγκαταστάσεων. Βέβαια, όσον αφορά τις ταινίες χορού, το φεστιβάλ επικεντρώνεται στην ιδιαίτερη σχέση που αναπτύσσεται ανάμεσα στην κίνηση και την κινούμενη εικόνα, τόσο όταν αυτή προέρχεται από μια χορογραφία, όσο και όταν δημιουργείται από τη σκηνοθετική ματιά του δημιουργού.

---

¹⁹ www.media-dance.com

²⁰ Γιάννης Ιωαννίδης, «BINTEO ΠΟΥ ΧΟΡΕΥΟΥΝ», *Κινηματογράφος και Επικοινωνία*, τεύχος 3, χρόνος Α', Ιανουάριος – Αύγουστος 2000, σ. 20.

²¹ <http://www.filmfestival.gr/default.aspx?lang=el-GR&loc=18page=680>

Το φεστιβάλ περιλαμβάνει και ειδικές εκδηλώσεις, στις οποίες παρουσιάζεται αρχαιακό υλικό πάνω στην ιστορία του πειράματος της κίνησης και του κινηματογράφου όπως αυτή έχει αποτυπωθεί στα φιλμ κατά τη διάρκεια του 20^{ου} αιώνα. Πρόκειται για ένα εναλλακτικό κινηματογραφικό φεστιβάλ που αποκαλύπτει εικόνες απ' όλο τον κόσμο μέσα από την κίνηση και το χορό, ενώ προβάλλει ταινίες μεγάλου και μικρού μήκους.

1.7. Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου και Εικαστικών Τεχνών Ρόδου - Ecofilms (2001, Διαγωνιστικό)

(http://www.ecofilms.gr/01.4.ecofilms_society_gr.htm)

(<http://cinemainfo.gr/cinema/filmfestival/rodosecofilms/2008>)

Το Φεστιβάλ Ecofilms ξεκίνησε στη Ζάκυνθο πριν από οχτώ χρόνια και από το 2004 διοργανώνεται στη Ρόδο κάθε τρίτο δεκαήμερο του Ιουνίου. Οι προβολές λαμβάνουν χώρα στο Δημοτικό θέατρο Ρόδου και στο θερινό κινηματογράφο Ρόδου. Το Ecofilms είναι ένα κινηματογραφικό φεστιβάλ που περιλαμβάνει ταινίες μεγάλου, μεσαίου και μικρού μήκους, καθώς επίσης και ντοκιμαντέρ. «Η θεματολογία των ταινιών είναι επηρεασμένη από τον άνθρωπο, το φυσικό περιβάλλον, το δομημένο χώρο και τους υδάτινους πόρους και τους υγρότοπους»²². Γενικότερα, το Φεστιβάλ Ecofilms συμβάλλει άμεσα στη διάδοση και την προβολή ταινιών οικολογικού και περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος.

Η διοργάνωση τελεί υπό την αιγίδα του Δήμου Ροδίων, του πολιτιστικού οργανισμού Δήμου Ροδίων και της αστικής μη κερδοσκοπικής εταιρείας: «Εικόνα και Περιβάλλον». Τα μέλη αυτή της εταιρείας είναι οι: Βασίλης Λεοντιάδης, Νίκος Νικολαΐδης, Λουκία Ρικάκη, η οποία είναι και η καλλιτεχνική διευθύντρια του φεστιβάλ, Γιάννης Σακιώτης, Νίκος Σιδέρης και Αλέξανδρος Ταγαρόπουλος που έχουν και τη γενική επιμέλεια για τη διοργάνωση. Επίσης, η διοργάνωση στηρίζεται από τον Οργανισμό Πολιτιστικής Ανάπτυξης της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Δωδεκανήσου, από το Υπουργείο Πολιτισμού, τη Γενική Γραμματεία Ενημέρωσης και Επικοινωνίας και από τις προσφορές των ιδιωτών χορηγών.

Το φεστιβάλ διαθέτει διαγωνιστικό τμήμα που απονέμει βραβεία στις καλύτερες ταινίες μεγάλου, μεσαίου και μικρού μήκους, αλλά και βραβεία κοινού. Τα βραβεία απονέμονται από κριτικές επιτροπές, που αποτελούνται από τρία τουλάχιστον μέλη για κάθε κατηγορία ταινιών. Παράλληλα διοργανώνονται μεταφεστιβαλικές εκδηλώσεις όπου προβάλλονται ταινίες που παρουσιάστηκαν ή βραβεύθηκαν στο φεστιβάλ.

Τέλος, αξίζει να αναφερθεί ότι στα πλαίσια του Φεστιβάλ Ecofilms διοργανώνεται και το Φεστιβάλ Ecokids που απευθύνεται σε παιδιά και συνοδεύεται από μια σειρά προφεστιβαλικών εκδηλώσεων περιβαλλοντικού χαρακτήρα με άμεσους αποδέκτες τους εκπαιδευτικούς και τους μαθητές της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Απώτερος σκοπός αυτών των εκδηλώσεων είναι η

---

²² http://www.ecofilms.g/01.2.ecofilms_rules_gr.htm

ευαισθητοποίηση των μαθητών σε περιβαλλοντικά θέματα και η ενασχόλησή τους με δημιουργικές δράσεις στον τομέα της οπτικοακουστικής έκφρασης και της προστασίας του περιβάλλοντος.

Το φεστιβάλ αυτό έχει περιβαλλοντική κατεύθυνση και στοχεύει στην ευαισθητοποίηση των νέων, αλλά και μεγαλύτερων σε ζητήματα σχετικά με το περιβάλλον και τη φύση. Παρά το γεγονός, ότι η θεματολογία του είναι κοινή με αυτή του φεστιβάλ Ecocinema που διοργανώνεται στον Πειραιά, εντούτοις δεν υπάρχει κάποια πιο στενή σχέση ανάμεσα στους δύο φορείς, που να επισημαίνει μια βαθύτερη συνεργασία, όπως για παράδειγμα κοινές προβολές ταινιών, κοινές κριτικές επιτροπές ή κοινή διοργανώτρια αρχή. Το γεγονός αυτό δε σημαίνει ότι οι δυο διοργανώσεις λειτουργούν ανταγωνιστικά μεταξύ τους, αλλά ότι περιορίζονται στο δικό τους πρόγραμμα χωρίς να επιδιώκουν περαιτέρω συνεργασίες. Το μοναδικό σημείο επαφής ανάμεσα στα δυο φεστιβάλ είναι αφενός η θεματολογία τους, αφετέρου ότι η διοργάνωση του φεστιβάλ Ecocinema κατά τα έτη 2003 και 2004 πραγματοποιήθηκε στη Ρόδο.

Τέλος, σε καμία περίπτωση δε θα πρέπει να θεωρηθεί τυχαίο το γεγονός ότι έχουμε μια παράλληλη δημιουργία κινηματογραφικών φεστιβάλ που ασχολούνται με το περιβάλλον σε διαφορετικούς χώρους και την ίδια χρονική περίοδο. Το παραπάνω γεγονός εξηγείται αν αναλογιστούμε ότι από το 2000 και μετά τα περιβαλλοντικά ζητήματα βρίσκονται στην κορυφή της πολιτικής και κοινωνικής επικαιρότητας και σε καμία περίπτωση δε θα μπορούσαν να μην επηρεάσουν τις τέχνες και ειδικότερα τον κινηματογράφο.

1.8. Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου Πειραιά – Ecocinema (2001, Διαγωνιστικό) (<http://www.ecocinema.gr/festival.php?id=1>)

Το Φεστιβάλ Κινηματογράφου Ecocinema διοργανώθηκε για πρώτη φορά το 2001 στη Ζάκυνθο από το Διεπιστημονικό Ινστιτούτο Περιβαλλοντικών ερευνών και αποτελεί ένα από τα πρώτα φεστιβάλ περιβαλλοντικού και κοινωνικού κινηματογράφου που ιδρύθηκαν στη Μεσόγειο και τα Βαλκάνια. Από το 2007, το φεστιβάλ φιλοξενείται στον Πειραιά. Οι προηγούμενες διοργανώσεις έγιναν στη Ζάκυνθο (2001, 2002), στη Ρόδο (2003, 2004), στην Αθήνα (2005), στον πολυχώρο «Αθηναίς», στο Βοτανικό και στον κινηματογράφο «Απόλλων» το 2006. Τέλος, καλλιτεχνική διευθύντρια του φεστιβάλ είναι η Μαρίνα Γιώτη. Σε όλα αυτά τα χρόνια παρουσιάστηκαν πάνω από 400 ταινίες και εκπροσωπήθηκαν περισσότερες από 50 χώρες. Επίσης από το φεστιβάλ Ecocinema πέρασαν και σημαντικοί σκηνοθέτες, όπως οι Φίλιπ Νόις, Στέφαν Γιαρλ, Τιερί Μισέλ κ.α.

Το Ecocinema διαρκεί επτά ημέρες και παρουσιάζει ταινίες μεγάλου και μικρού μήκους, ντοκιμαντέρ, ταινίες κινουμένων σχεδίων που εστιάζονται σε περιβαλλοντικά ζητήματα και στη σχέση ανθρώπου και περιβάλλοντος. «Το φεστιβάλ μέσα από ένα οικολογικό πρίσμα στοχεύει να προβάλλει όψεις του κόσμου και των κρίσιμων προβλημάτων που απασχολούν τον άνθρωπο του 21^{ου} αιώνα, όπως η παγκοσμιοποίηση, ο πόλεμος, η ανάπτυξη, η οικονομία και η κοινωνική κρίση»²³.

Το φεστιβάλ έχει διεθνή χαρακτήρα και το γεγονός αυτό δίνει την ευκαιρία σε κάθε χώρα να παρουσιάσει τη δική της στρατηγική, αλλά και τα δικά της προβλήματα και τις λύσεις που προτείνονται μέσα από τον κινηματογράφο.

Το Ecocinema διαθέτει διεθνές διαγωνιστικό τμήμα, όπου μια διεθνής κριτική επιτροπή αποτελούμενη από κινηματογραφιστές, παραγωγούς, επαγγελματίες των media και επιστήμονες απονέμει βραβεία στις εξής κατηγορίες: Βραβείο για την καλύτερη ταινία μεγάλου μήκους, που συνοδεύεται από χρηματικό έπαθλο 8000 €, βραβείο για την καλύτερη ταινία μικρού και μεσαίου μήκους, ύψους 3000 € και το βραβείο δημοσιογραφικής έρευνας και τεκμηρίωσης, όπου παρουσιάζονται ντοκιμαντέρ και ρεπορτάζ που αναδεικνύουν κοινωνικά και περιβαλλοντικά προβλήματα στην Ελλάδα και σε ολόκληρο τον κόσμο. Το βραβείο αυτό συνοδεύεται από χρηματικό έπαθλο, ύψους 4000 €.

---

²³ <http://www.ecocinema.gr/festival.php?id=1>

Στις παράλληλες εκδηλώσεις του φεστιβάλ συμπεριλαμβάνεται και η μη διαγωνιστική ενότητα Πανόραμα, που παρουσιάζει πρόσφατες επιστημονικές ή εκπαιδευτικές παραγωγές, αλλά και τηλεοπτικά ρεπορτάζ. Η ενότητα αυτή περιλαμβάνει επίσης και πειραματικές ταινίες. Τόσο το Διαγωνιστικό τμήμα, όσο και το Πανόραμα συνοδεύονται από θεματικά αφιερώματα και από αφιερώματα σε γνωστούς σκηνοθέτες, αλλά και από διάφορες εκδηλώσεις, όπως ειδικές προβολές, διαλέξεις, συζητήσεις και μουσικές συναυλίες.

Τέλος, αξίζει να σημειωθεί και ο ρόλος της διοργάνωσης στην εκπαίδευση και στην επιμόρφωση, καθώς στην 7^η διοργάνωση το 2008 εγκαινίασε τη συνεργασία με σχολεία του Πειραιά, ώστε οι μαθητές να παρακολουθήσουν μια σειρά από επιλεγμένες ταινίες και να ευαισθητοποιηθούν γύρω από τα κρίσιμα περιβαλλοντικά ζητήματα. Στόχος των διοργανωτών είναι να συνεχιστεί και να αυξηθεί στα επόμενα χρόνια η συνεργασία με τα σχολεία, προκειμένου να βρίσκονται οι μαθητές σε άμεση επαφή και γνώση των περιβαλλοντικών προβλημάτων.

1.9. Ανοιχτοί Ορίζοντες – Διεθνές Φεστιβάλ τέχνης για τα ανθρώπινα δικαιώματα (2001, Μη Διαγωνιστικό)

(http://www.humanrights.gr/site04/DELTIO-TYPOY-GENIKO_1o_festival.htm)

(<http://www.humanrights.gr/right.html>)

(<http://www.mycampus.gr/article.php?article=948>)

(<http://www.fhw.gr/cosmos/index.php?id=68&m=2&s=66&lk=36>)

Το Διεθνές Φεστιβάλ τέχνης για τα ανθρώπινα δικαιώματα διοργανώθηκε για πρώτη φορά το 2001. Διεξάγεται κάθε χρόνο σε διαφορετική πόλη της Ελλάδας και τελεί υπό την αιγίδα του Υπουργείου Πολιτισμού και την υποστήριξη του Ιδρύματος Μείζονος Ελληνισμού. Παράλληλα υποστηρίζεται από τον ΟΗΕ, την UNESCO, τη Διεθνή Αμνηστία, την Action Aid, το European Cultural Foundation, το Συμβούλιο της Ευρώπης (ECRI), το Δίκτυο Γυναικών Ευρώπης, το Πάντειο Πανεπιστήμιο, το Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (Ε.Κ.Π.Α.), το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, αλλά και από πολλά Πανεπιστήμια του εξωτερικού. Χορηγός επικοινωνίας είναι η ΕΡΤ και όλες οι εκδηλώσεις της διοργάνωσης είναι ελεύθερες για το κοινό.

Το φεστιβάλ διοργανώνεται από τον πολιτισμικό, μη κυβερνητικό οργανισμό «Ανοιχτοί – Ορίζοντες». Ο οργανισμός αυτός, που λειτουργεί από το 2000, έχει ως σκοπό του: «να ενισχύσει τις πρωτοβουλίες για την υποστήριξη των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και να ενδυναμώσει μέσω της τέχνης και του πολιτισμού τη γνώση, αλλά και την αναγκαιότητα για την αναγνώρισή τους»²⁴. Καλλιτεχνικός διευθυντής του φεστιβάλ είναι ο Κώστας Θεωνάς, ενώ στην υλοποίηση της διοργάνωσης βοηθούν και οι Δέσποινα Ερρίκου και Καλλιόπη Παπαδά.

Το Διεθνές Φεστιβάλ τέχνης για τα ανθρώπινα δικαιώματα περιλαμβάνει τις θεματικές ενότητες: Συμπόσιο ενημέρωσης και προβληματισμού με θέμα “Ανθρώπινα δικαιώματα και Πολυπολιτισμική Ευρώπη”, Διεθνές κινηματογραφικό αφιέρωμα, “Χίλιες εικόνες – Μια Φωνή”. Συγχρόνως, περιλαμβάνει εκθέσεις πλαστικών τεχνών, νέων μέσων και φωτογραφίας, ειδικές εγκαταστάσεις πολυμέσων και παρουσιάσεις στο διαδίκτυο.

Στόχος του φεστιβάλ είναι καταρχήν η ενημέρωση και κατ’ επέκταση η ευαισθητοποίηση του κόσμου για τα ανθρώπινα δικαιώματα μέσα από την τέχνη είτε αυτή είναι ο κινηματογράφος, είτε η φωτογραφία, είτε τα εικαστικά. Η διεθνής αυτή συνάντηση περιλαμβάνει προβολές ταινιών, οι οποίες έχουν άμεση συνάφεια με τα

---

²⁴ http://www.anthropos.gr/show_mko.asp?id=782

ανθρώπινα δικαιώματα, διάφορες εκθέσεις και συζητήσεις προβληματισμού. Τέλος, το φεστιβάλ δε διαθέτει διαγωνιστικό τμήμα.

Μέσα από το φεστιβάλ αυτό αναδεικνύεται ο κοινωνικός και πανανθρώπινος χαρακτήρας της τέχνης, ο ρόλος που καλείται να διαδραματίσει στη σύγχρονη κοινωνία. Η τέχνη επιβάλλεται να ασχολείται με τα ανθρώπινα προβλήματα, να τα αναδεικνύει, να ευαισθητοποιεί το κοινωνικό σύνολο και τους κρατικούς φορείς, αλλά και να προτείνει λύσεις. Το φεστιβάλ των Ανοιχτών Οριζόντων μοιάζει σε μεγάλο βαθμό να υπακούει στις επιταγές και στις προκλήσεις της σύγχρονης εποχής και αποτελεί μαζί με το Φεστιβάλ ντοκιμαντέρ Emotion – Pictures τις μοναδικές διοργανώσεις με ένα ειδικότερο προβληματισμό που στρέφεται στον άνθρωπο και στη σχέση του με την κοινωνία.

1.10. Φεστιβάλ Κινηματογράφου και video Πνευματικής Αναζήτησης (2001, Μη Διαγωνιστικό)
(<http://www.metaekdotiki.gr/site.php?PHPSESSID=1feda1f42fa30...>)

Το Φεστιβάλ κινηματογράφου και video πνευματικής αναζήτησης διοργανώθηκε για πρώτη φορά το 2001 στη Θεσσαλονίκη από το περιοδικό ABATON και συνεχίζεται μέχρι σήμερα. Το ABATON εκδόθηκε για πρώτη φορά το 1999 ως ένα περιοδικό της νέας αναζήτησης του 21^{ου} αιώνα. Στη θεματολογία του περιλαμβάνει μια σειρά από άρθρα αφιερωμένα στην αρχαία σοφία, τη νέα επιστήμη, την πολιτική, την τέχνη, την ανθρώπινη συμπεριφορά, τη θρησκεία, τις διεθνείς εξελίξεις, την οικολογία και τα μεγάλα σύγχρονα ζητήματα. Το περιοδικό εκδίδεται μέχρι σήμερα και εκδότης του είναι ο Στέφανος Ελμάζης, ο οποίος είναι και ο εμπνευστής του φεστιβάλ.

Αξίζει να σημειωθεί ότι η έβδομη διοργάνωση πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα αποσπώντας θετικές εντυπώσεις για την ποιότητα των ταινιών όπως τουλάχιστον αποδεικνύεται μέσα από τις κριτικές του διαδικτύου. Χαρακτηριστικά η Σοφία Ακριδέλη σ' έναν απολογισμό που κάνει για την έβδομη διοργάνωση δεν παραλείπει να εκθειάσει το κοινό της Αθήνας για τη συμμετοχή του στο φεστιβάλ, αλλά και να επαινέσει τους διοργανωτές για τις ταινίες που επέλεξαν να προβάλουν²⁵.

Βασικός στόχος του φεστιβάλ είναι ότι: «θέτει στο επίκεντρο των προβολών του ταινίες με βασική θεματολογία την αυτογνωσία, τη σύγχρονη πνευματική αναζήτηση, τις ιερές παραδόσεις των λαών, διάφορους πολιτισμούς, την ιστορία, τους αρχαίους μύθους, τη φιλοσοφία και τη θρησκεία, οι οποίες έχουν ως στόχο να επιλύσουν και να περιγράψουν τα σύγχρονα προβλήματα των ανθρώπων»²⁶. Το φεστιβάλ φιλοξενεί δημιουργίες ελλήνων και ξένων σκηνοθετών, δίνοντας με τον τρόπο αυτό το έναυσμα για τη δημιουργία και άλλων εγχώριων κινηματογραφικών παραγωγών με επίκεντρο τη θεματική της πνευματικής αναζήτησης.

Μαζί με τις προβολές των ταινιών, οι οποίες λαμβάνουν χώρα στο ινστιτούτο Γκαίτε της Θεσσαλονίκης, το φεστιβάλ πλαισιώνεται με εκθέσεις φωτογραφίας, βιβλίου, επιμορφωτικές συζητήσεις και μουσικές εκδηλώσεις. Τέλος, η όλη διοργάνωση αποτελεί μια ιδιωτική πρωτοβουλία, κυρίως των δημιουργών του περιοδικού, ενώ στηρίζεται τόσο από τα έσοδα των προβολών, όσο και από την

²⁵ <http://www.metaekdotiki.gr/site.php?&file=pages.xml&catid=58>

²⁶ http://www.esoterica.gr/activities/info/4th_cinifest.htm

σημαντική προσφορά των εθελοντών που αποτελούνται από αναγνώστες του περιοδικού.

1.11. Gimme Shelter Film Festival (2002, Μη Διαγωνιστικό)
(<http://www.gagarin205.gr>)
(<http://www.hotstation.gr/article173.html>)
(<http://www.mixtape.gr/t.asp?sec=2&sub=5&uid=45>)

Το Gimme Shelter Film Festival αποτελεί μια ιδέα του Νικόλαου Τριανταφυλλίδη και διοργανώθηκε για πρώτη φορά το 2002 στην Αθήνα στο συναυλιακό χώρο Gagarin 205. «Το Gimme Shelter Film Festival είναι ένα φεστιβάλ εναλλακτικής κινηματογραφίας, διοργανώνεται από την εταιρεία Astra και βασίζεται πάνω στη θεματική «rock ‘n’ roll και κινηματογράφος, ενώ οι περισσότερες ταινίες που προβάλλονται σ’ αυτό προέρχονται απ’ όλο τον κόσμο και αποτελούν είτε πρεμιέρες, είτε avant premieres είτε είναι δυσεύρετες τίτλοι ταινιών και δεν έχουν προβληθεί για πολλά χρόνια»²⁷.

Το Gimme Shelter Film Festival αποτελεί ένα εναλλακτικό μουσικό φεστιβάλ κινηματογράφου που δίνει έμφαση στις σπάνιες ταινίες του ανεξάρτητου κινηματογράφου απ’ όλο τον κόσμο. Χαρακτηρίζεται από την έμφαση στη μουσική στον κινηματογράφο, προβάλλοντας μουσικές ταινίες και μουσικά ντοκιμαντέρ. Στα πλαίσια του φεστιβάλ διοργανώνονται διάφορες συναυλίες και καλλιτεχνικά αφιερώματα. Παράλληλα συνεργάζεται και με το μεγαλύτερο ανεξάρτητο φεστιβάλ ταινιών το Raindance Film Festival του Λονδίνου, που ιδρύθηκε το 1992 από τον Elliot Grove και προβάλλει ταινίες από την αγγλική διοργάνωση. Με τη συνεργασία αυτή, το Gimme Shelter Film Festival αποκτά διεθνή χαρακτήρα, αλλά και τη δυνατότητα να προβάλλει ταινίες του ανεξάρτητου κινηματογράφου. Το Gimme Shelter Film Festival δε διαθέτει διαγωνιστικό τμήμα.

Το φεστιβάλ αυτό αποτελεί μια καθαρά ιδιωτική πρωτοβουλία που κατόρθωσε μέσα σε λίγα χρόνια να αποτελέσει ένα σημαντικό γεγονός, όπως αποδεικνύουν και οι διεθνείς του συνεργασίες, αλλά και η απήχυσή του στον κόσμο. Η ιδεολογία του φεστιβάλ στηρίζεται στην ανάδειξη του ανεξάρτητου κινηματογράφου, ο οποίος είναι εκ διαμέτρου αντίθετος με την εμπορική αντιμετώπιση του σύγχρονου και κυρίως του αμερικάνικου κινηματογράφου. Από την άποψη αυτή το φεστιβάλ εναρμονίζεται με το Φεστιβάλ Αθηνών – Νύχτες Πρεμιέρας, καθώς και τα δυο στοχεύουν στην ανάδειξη του ανεξάρτητου κινηματογράφου.

---

²⁷ <http://www.gagarin205.gr/history.php>

1.12. Φεστιβάλ cult ελληνικού κινηματογράφου (2003, Μη Διαγωνιστικό)
(<http://www.gagarin205.gr/history.php>)
(<http://citypress-gr.blogspot.com/2009/02/7o-cult.html>)
(<http://www.cosmo.gr/ArtsEnt/Hellas/230291.html>)
(<http://www.cinemainfo.gr>)

Το Φεστιβάλ cult ελληνικού κινηματογράφου ξεκίνησε το 2003 ως μια ιδέα του σκηνοθέτη Νικόλαου Τριανταφυλλίδη. Το φεστιβάλ πραγματοποιείται στο συναυλιακό χώρο Gagarin 205 από την εταιρεία παραγωγής Astra, με καλλιτεχνικό διευθυντή τον Νίκο Τριανταφυλλίδη και σύμβουλο προγράμματος τον Βάσο Γεώργα.

Το φεστιβάλ παρουσιάζει ταινίες ερωτικού κυρίως περιεχομένου, οι οποίες δε βρίσκουν προβολή σε άλλο ελληνικό κινηματογραφικό φεστιβάλ. Κεντρικός άξονας της διοργάνωσης είναι ότι οι ταινίες ερωτικού ενδιαφέροντος δε θα πρέπει να βρίσκονται στο περιθώριο της κινηματογραφικής παραγωγής και να αντιμετωπίζονται με προκατάληψη και ειρωνεία από τους κριτικούς και το κοινό. Από την άποψη αυτή, φιλοδοξεί να παρουσιάσει όσο το δυνατό περισσότερες ταινίες ερωτικού ενδιαφέροντος, καθιστώντας τες ευρέως γνωστές. «Η λογική της όλης προσπάθειας στηρίζεται στο γεγονός ότι δεν είναι δυνατόν να προβάλλονται ταινίες ερωτικού ενδιαφέροντος από την τηλεόραση και την ίδια στιγμή να προκαλεί ενοχές το να δει κάποιος μια τέτοια ταινία στον κινηματογράφο»²⁸.

Παράλληλα με τις προβολές των ταινιών υπάρχουν και άλλες δραστηριότητες που συμπληρώνουν το φεστιβάλ, όπως συναυλίες και βραβεύσεις ανθρώπων που συμμετέχουν στη δημιουργία ερωτικών ταινιών.

Τέλος, το φεστιβάλ αυτό διοργανώνεται από τα ίδια πρόσωπα που επιμελούνται και το Gimme Shelter Film Festival. Τόσο το φεστιβάλ cult κινηματογράφου, όσο και το Gimme Shelter αποτελούν εμπνεύσεις του Νίκου Τριανταφυλλίδη και συγχρόνως μια προσπάθεια για έναν εναλλακτικό κινηματογράφο. Επίσης και οι δυο διοργανώσεις πραγματοποιούνται στον ίδιο χώρο και από την ίδια εταιρεία παραγωγής, την Astra.

---

²⁸ <http://www.cinemainfo.gr/cinema/filmfestival/greekcultfestival/index.html>

1.13. Φεστιβάλ Κινηματογράφου της εφημερίδας *Αγγελιοφόρος* (2004, Μη Διαγωνιστικό)
(<http://www.mic.gr/cinema.asp?id=26007>)

Το Φεστιβάλ κινηματογράφου του *Αγγελιοφόρου* διοργανώθηκε για μια και μοναδική φορά το 2004 από την εφημερίδα *Αγγελιοφόρος* της Θεσσαλονίκης, το Art club και τη συνεργασία της Ένωσης Κριτικών Κινηματογράφου (ΠΕΚΚ). Το Φεστιβάλ του *Αγγελιοφόρου* περιλάμβανε ένα κινηματογραφικό πανόραμα με αρκετές πρεμιέρες, αλλά και με πολλές κλασικές ταινίες. Πραγματοποιήθηκε το πρώτο δεκαήμερο του Οκτωβρίου του 2004 στη Θεσσαλονίκη στο χώρο του κινηματογράφου Έσπερος και βασικός άξονάς του ήταν: «η βολιδοσκόπηση, η επανασυσπείρωση του κινηματογραφόφιλου κοινού και επεδίωξε την επανεύρεση κοινών συντεταγμένων, την καλλιέργεια και το άνοιγμα νέων οριζόντων μέσω της προσφοράς φρέσκων ποιοτικών ταινιών, αλλά και κλασικών. Παράλληλα στόχευσε στη δημιουργία νέων κινηματογραφικών δεδομένων»²⁹.

Το Φεστιβάλ του *Αγγελιοφόρου* περιλάμβανε τρεις θεματικές ενότητες ταινιών. Η ενότητα «Εικόνες της Ευρώπης» πρόβαλε κλασικά αριστουργήματα από ευρωπαίους σκηνοθέτες, όπως οι Αντονιόνι, Φελίνι, Μπουνιουέλ, Πολάνσκι, Παζολίνι, κ.ά. Επίσης, στην ενότητα αυτή παρουσιάστηκαν και οι νεότερες ταινίες γνωστών δημιουργών, όπως οι Μάρκο Μπελόκιο, Αντρέ Τεσινέ, Τόμας Βίντεμπεργκ κ.ά. Η δεύτερη ενότητα του φεστιβάλ περιλάμβανε κλασικές - ιαπωνικές ταινίες με εκπροσώπους και από τις τρεις γενιές της Άπω Ανατολής όπως των παλαιότερων, Κινουγκάσα, Μιζογκούτσι, Κουροσάβα, των νεότερων Όσιμα, Γιοσίντα και των σύγχρονων όπως οι Τεραγιάμα, Ογκούρι κ.ά. Τέλος, η τρίτη ενότητα του φεστιβάλ περιλάμβανε πρεμιέρες επιλεγμένων βραβευμένων ταινιών από τα φεστιβάλ του Βερολίνου, των Κανών και της Βενετίας.

Όπως γίνεται αντιληπτό, το φεστιβάλ δεν διέθετε διαγωνιστικό τμήμα ταινιών και αποτέλεσε μια προσπάθεια κάποιων κινηματογραφόφιλων και κυρίως του Τάσου Ρέτζιου να παρουσιάσουν ένα φεστιβάλ που θα απαρτιζόταν από ποιοτικές ταινίες, του παγκόσμιου κινηματογράφου, τονώνοντας, με αυτόν τον τρόπο, την κινηματογραφική εκπαίδευση του κοινού. Η προβολή κλασικών ταινιών του παγκόσμιου κινηματογράφου αποτελεί και μια συνέχεια του πνεύματος του Φεστιβάλ της *Ελευθεροτυπίας*, που πρώτο την καθιέρωσε. Το Φεστιβάλ του *Αγγελιοφόρου* στη

---

²⁹ <http://www.mic.gr/cinema.asp?id=26007>

σύντομη παρουσία του κινήθηκε στο ίδιο μήκος κύματος, χωρίς ωστόσο να αποτελέσει έναν ετήσιο θεσμό, λόγω της μικρής του απήχησης στο κοινό.

1.14. Διεθνές Φεστιβάλ επιστημονικών ταινιών – CAID (2006, Διαγωνιστικό)
(<http://www.caid.gr/gr/isffa.html>)
(<http://www.cineek.gr/modules.php?name=News&file=article&sid=2538>)
(http://www.ekt.gr/content/display?ses_mode=rnd&ses_lang=el&prnbr=73503)
(<http://www.caid.gr/gr/about.html>)

Το Διεθνές Φεστιβάλ επιστημονικών ταινιών διοργανώθηκε για πρώτη φορά το Μάιο 2006 στην Αθήνα από το Κέντρο Εφαρμοσμένου Βιομηχανικού Σχεδιασμού (CAID), ένα μη κερδοσκοπικό οργανισμό, το Γαλλικό Ινστιτούτο Αθηνών, όπου πραγματοποιούνται και οι προβολές και το Δήμο Αθηναίων, ενώ τελεί υπό την αιγίδα του Υπουργείου Πολιτισμού, αλλά και άλλων ιδιωτών χορηγών και Μ.Μ.Ε. «Το φεστιβάλ αποτελεί το επίκεντρο της επιστημονικής, αντικειμενικής και τεκμηριωμένης ψυχαγωγίας»³⁰.

Ο θεσμός του φεστιβάλ των επιστημονικών ταινιών ξεκίνησε από την Πορτογαλία το 1999 με το φεστιβάλ Teleciencia και διαδόθηκε σε αρκετές χώρες μεταξύ των οποίων και η Ελλάδα. Καλλιτεχνική διευθύντρια της διοργάνωσης είναι η πρόεδρος του CAID, η κ. Φούλη Λιανδρή. Το φεστιβάλ αυτό φέρνει μια πρωτότυπη θεματική που βασίζεται στην επιστήμη και την έρευνα. Με αυτό έγινε το πρώτο βήμα για να διαδοθούν στην Ελλάδα οι πρόοδοι της επιστήμης και να γίνει κατανοητή σε όλους μέσω του κινηματογράφου. Περιλαμβάνει επιστημονικές ταινίες απ' όλο τον κόσμο, οι οποίες αποτελούν αντικείμενο μακροχρόνιων ερευνών και απευθύνονται σε ευρύ κοινό.

Βασικός πυρήνας του φεστιβάλ είναι να φέρει στο προσκήνιο τους επιστήμονες και τις επιστημονικές παραγωγές και να δώσει τη δυνατότητα ενός προβληματισμού του κοινού γύρω από επίκαιρα επιστημονικά και τεχνολογικά θέματα. Στόχος του δεν είναι η διαπαιδαγώγηση του κοινού, αλλά η άμεση πρόσβαση στην επιστημονική, τεχνολογική και ερευνητική εργασία. Από την άποψη αυτή το Φεστιβάλ επιστημονικών ταινιών κατορθώνει να συνδυάσει την τεκμηριωμένη επιστημονική γνώση με την ψυχαγωγία και να καταστήσει τη γνώση προσιτή σε ένα ευρύτερο και μη εξειδικευμένο κοινό.

Το φεστιβάλ διαθέτει διαγωνιστικό τμήμα, όπου η διεθνής εξαμελής επιτροπή βραβείων, αποτελούμενη από ανθρώπους της επιστήμης, του κινηματογράφου και των Μ.Μ.Ε. απονέμει τιμητικά έπαθλα στις καλύτερες επιστημονικές ταινίες. Τα βραβεία που απονέμονται αφορούν τις εξής κατηγορίες: Βραβείο Επιστημονικού

---

³⁰ <http://www.caid.gr/gr/isffa.html>

Περιεχομένου, Καλλιτεχνικό βραβείο, Βραβείο Κοινού, Βραβείο Τεχνολογίας, Βραβείο Επικοινωνίας και Βραβείο Φωτογραφίας.

Όπως γίνεται φανερό, το φεστιβάλ διαθέτει έναν έντονο επιμορφωτικό χαρακτήρα, γεγονός που το καθιστά ιδιαίτερα σημαντικό, αλλά και επίκαιρο, καθώς η επιστήμη και η έρευνα που διαρκώς εξελίσσονται, αναζητούν νέους δρόμους έκφρασης και προβολής. Ανάλογο επιστημονικό προσανατολισμό με αυτόν του Φεστιβάλ του CAID, αλλά και συγχρόνως πιο εξειδικευμένο έχει και το Φεστιβάλ ντοκιμαντέρ αρχαιολογικής ταινίας του Αγώνα, το οποίο έχει ως επίκεντρο την επιστήμη της αρχαιολογίας. Έτσι τα φεστιβάλ του CAID και του Αγώνα είναι τα μοναδικά στην Ελλάδα που προσπαθούν να γεφυρώσουν την επιστήμη με τον κινηματογράφο.

1.15. Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου Κορίνθου – Γέφυρες (2008, Διαγωνιστικό)
(http://www.corinthianfilmfestival.org/ciff/index.php?option=com_..)

Το Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου Κορίνθου έχει μονάχα ένα χρόνο ζωής, καθώς διοργανώθηκε για πρώτη φορά τον Οκτώβριο του 2008 και φιλοδοξεί να καθιερωθεί σε ετήσια βάση. Διοργανώνεται από το Πνευματικό Πολιτιστικό Κέντρο Κορίνθου και από την εταιρεία *petra terzi org*. Τέλος, στη διοργάνωση συμμετέχει και το Υπουργείο Μεταφορών και Επικοινωνιών και αρκετοί ιδιώτες χορηγοί. Ειδικότερα, η ομάδα που είναι επιφορτισμένη με τη διοργάνωση αποτελείται από τους Gregory Cascante, Παναγιώτη Καραμήτσο, Χρυσάνθη Μουλά και Στέφανο Πετρίδη.

«Σκοπός του φεστιβάλ είναι να γεφυρώσει το οποιοδήποτε χάσμα επικοινωνίας και να υπερκεράσει τα κατά καιρούς εμπόδια είτε αυτά είναι γλωσσικά, φυλετικά, πολιτιστικά, είτε θρησκευτικά και ιδεολογικά»³¹. Η διοργάνωση και η ονομασία του φεστιβάλ είναι εμπνευσμένες από τη γεωγραφική θέση της πόλης της Κορίνθου και του Ισθμού. Το φεστιβάλ επιδιώκει να γεφυρώσει και να προβάλλει τις ακόλουθες θεματικές ενότητες: α) Γέφυρα – Επικοινωνία, β) Γέφυρα – Ιστορία, γ) Γέφυρα – Φαντασία, δ) Γέφυρα – Έρωτας, ε) Γέφυρα – Μουσική, στ) Γέφυρα – Ζωή, ζ) Γέφυρα – Ένωση, η) Γέφυρα – Οικογένεια, ι) Γέφυρα – Απελευθέρωση, κ) Γέφυρα – Περιβάλλον.

Το φεστιβάλ από τον πρώτο κιόλας χρόνο της διοργάνωσής του επεδίωξε και κατάφερε να συνεργαστεί με άλλα φεστιβάλ όπως της Ολυμπίας και της Θεσσαλονίκης, αλλά και της Κύπρου με την προβολή βραβευμένων σε αυτά ταινιών. Απώτερος στόχος των διοργανωτών είναι να καθιερωθεί ως το σημαντικότερο κινηματογραφικό γεγονός της Ν. Ελλάδας και να αποτελέσει το χώρο προβολής της ελληνικής, αλλά και παγκόσμιας παραγωγής. Στους γενικότερους στόχους συγκαταλέγονται η προσπάθεια για παραγωγή ταινιών, αλλά και η προώθηση της καλλιτεχνικής δημιουργίας.

Το φεστιβάλ περιλαμβάνει και διαγωνιστικό τμήμα, όπου απονέμει το βραβείο «Χρυσός Πήγασος» στις παρακάτω κατηγορίες ταινιών: ταινίες μεγάλου και μικρού μήκους, ταινίες για παιδιά και κινουμένων σχεδίων, ταινίες αθλητικού περιεχομένου, ταινίες *videoart*, ταινίες Ελλήνων της διασποράς, ταινίες τεκμηρίωσης και ανθρωπιστικού περιεχομένου, ταινίες κωμωδίας και τέλος ταινίες

³¹ <http://www.corinthianfilmfestival.org/page10.php>

χορού. Τα βραβεία απονέμονται από μια διεθνή κριτική επιτροπή και συνίστανται στην επιβράβευση των προσπαθειών των σκηνοθετών και την ενίσχυσή τους μέσω της παροχής απαραίτητου εξοπλισμού και επεξεργασίας για την παραγωγή της επόμενης ταινίας.

Στα πλαίσια του φεστιβάλ πραγματοποιούνται και παράλληλες εκδηλώσεις όπως διάφορα εργαστήρια σχετικά με την τέχνη του κινηματογράφου, αλλά και ποικίλες καλλιτεχνικές και κινηματογραφικές δραστηριότητες που απευθύνονται σε μαθητές σχολείων. Τέλος, στις παράλληλες φεστιβαλικές εκδηλώσεις εντάσσεται και η προβολή ταινιών περιβαλλοντικού περιεχομένου.

Όπως συμβαίνει και σε άλλα κινηματογραφικά φεστιβάλ, έτσι και η διοργάνωση της Κορίνθου βασίζεται σε μεγάλο βαθμό στη δημιουργικότητα και την προθυμία των εθελοντών, που τους αποτελούν φοιτητές οπτικοακουστικών μέσων, καλών τεχνών, δημοσιογραφίας, κινηματογράφου, κ.ά.

Το Φεστιβάλ της Κορίνθου αποτελεί ένα σημαντικό πολιτιστικό γεγονός που φέρνει στο προσκήνιο τη δημιουργική διάθεση των ανθρώπων της περιφέρειας, προβάλλοντας συγχρόνως και τις ιδιαίτερες φυσικές ομορφιές. Αποτελεί μαζί με τις διοργανώσεις της Ολυμπίας και της Πάτρας τις μεγαλύτερες κινηματογραφικές εκδηλώσεις της Πελοποννήσου με διεθνή χαρακτήρα.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΑ ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΤΑΙΝΙΩΝ ΜΙΚΡΟΥ ΜΗΚΟΥΣ

2.1. Διεθνές Φεστιβάλ ταινιών μικρού μήκους Δράμας (1978, Διαγωνιστικό) (<http://www.dramafilmfestival.gr/foreas.html>)

Το Φεστιβάλ ταινιών μικρού μήκους Δράμας ιδρύθηκε το 1978 με πρωτοβουλία της κινηματογραφικής λέσχης της Δράμας. Τα επόμενα χρόνια, το φεστιβάλ πέρασε αποκλειστικά στις αρμοδιότητες του Δήμου Δράμας και από το 1996 αποτελεί Δημοτική επιχείρηση, ενώ η διοργάνωση τελεί υπό την αιγίδα του Υπουργείου Πολιτισμού. Στο πλαίσιο αυτό οφείλεται και ο εκσυγχρονισμός του φεστιβάλ από άποψη υποδομών, τεχνογνωσίας αλλά και η διεθνής εμβέλεια που απέκτησε, καθώς, παράλληλα με τη διοργάνωση του εθνικού φεστιβάλ διεξάγεται και το διεθνές φεστιβάλ, όπου διαγωνίζονται ταινίες και κινηματογραφιστές απ' όλο τον κόσμο.

Το Φεστιβάλ της Δράμας διοικείται από εννεαμελή επιτροπή, με πρόεδρο τον εκάστοτε Δήμαρχο και καλλιτεχνικό διευθυντή τον Αντώνη Παπαδόπουλο και έχει ως βασικό του στόχο την παραγωγή και τη διάδοση ταινιών μικρού μήκους στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Ο στόχος αυτός έγινε πιο ευδιάκριτος, αλλά και πιο υλοποιήσιμος όταν κατά τη διάρκεια της 17^{ης} διοργάνωσης το 1994, δημιουργήθηκε η ιδέα για την ύπαρξη ενός φορέα που θα είχε ως βασικό σκοπό τη διάδοση της ταινίας μικρού μήκους. Διαβάζουμε σχετικά στο περιοδικό *Κινηματογραφιστής*: «Το καλοκαίρι του 1994 και κατά τη διάρκεια του 17^{ου} Φεστιβάλ Δράμας γονιμοποιήθηκε η ιδέα της σύστασης ενός φορέα που στόχος του θα ήταν η υποστήριξη και η διάδοση της ταινίας μικρού μήκους. Κάτω από τον τίτλο “μικρό” συσπειρώνονται σήμερα γύρω στα 200 μέλη, τα οποία υπηρετούν ή απλώς αγαπούν την ταινία μικρού μήκους, και πασχίζουν να την προβάλουν στην Ελλάδα και το εξωτερικό»³². Ο φορέας αυτός λειτουργεί μέχρι σήμερα έχοντας πολλαπλασιάσει τα μέλη του και μένοντας πιστός στις αρχικές του διακηρύξεις.

Παράλληλα το φεστιβάλ στοχεύει στην προαγωγή της συνεργασίας των κινηματογραφιστών απ' όλες τις χώρες του κόσμου. Διοργανώνεται κάθε Σεπτέμβριο και περιλαμβάνει προβολές ταινιών μικρού μήκους από τη Ελλάδα και το εξωτερικό,

³² Χριστίνα Μούργκα, «Οι ταινίες μικρού μήκους και το περιθώριο», *Κινηματογραφιστής*, τεύχος 5^ο, Σεπτέμβριος – Οκτώβριος 1998, σ. 37, σσ. 36 – 40.

κινηματογραφικά αφιερώματα, σεμινάρια, συνέδρια, διαλέξεις, συζητήσεις, εκθέσεις, μουσικές συναυλίες και θεατρικές παραστάσεις. Συγχρόνως, συνεργάζεται και με άλλα διεθνή κινηματογραφικά φεστιβάλ από την Ελλάδα και το εξωτερικό, καθώς και με ανθρώπους του διεθνούς κινηματογράφου.

Στις σημαντικές πρωτοβουλίες του κινηματογραφικού φεστιβάλ της Δράμας εντάσσονται και η δημιουργία του κινηματογραφικού αρχείου, *Film Market*, το οποίο περιλαμβάνει σε μορφή κασετών (VHS) τις περισσότερες από τις ταινίες που έχουν παρουσιαστεί τα τελευταία χρόνια στο φεστιβάλ και οι οποίες είναι διαθέσιμες στο ευρύ κοινό. Μία ακόμη σημαντική πρωτοβουλία του φεστιβάλ είναι οι διεθνείς συνεργασίες με άλλα κινηματογραφικά φεστιβάλ, όπως για παράδειγμα με το Φεστιβάλ Ευρωπαϊκών ταινιών της Άγκυρας που πραγματοποιήθηκε το Δεκέμβριο του 1999. Τέλος, σημαντική είναι και η προσπάθεια για τη διάδοση των ταινιών μικρού μήκους, καθώς κάθε χρόνο όλες οι βραβευμένες ταινίες προβάλλονται σε περισσότερες από ογδόντα πόλεις της Ελλάδας, αλλά και σε αρκετές πόλεις του εξωτερικού, με ιδιαίτερα μεγάλη απήχηση.

Αξίζει να αναφερθεί ότι από το 1996, το Υπουργείο Πολιτισμού, αναγνωρίζοντας τη σημασία και την προσφορά του φεστιβάλ στα κινηματογραφικά δρώμενα το ενέταξε στο Εθνικό Πολιτιστικό Δίκτυο Πόλεων. Η ενέργεια αυτή είχε ως άμεσο αποτέλεσμα τη συμμετοχή σ' ένα πολιτιστικό δίκτυο πανελλαδικής εμβέλειας, αλλά και τη θεσμοθέτηση της χρηματοδότησής του, τόσο από το Υπουργείο Πολιτισμού, όσο και από το Δήμο Δράμας.

Το Φεστιβάλ της Δράμας είναι το δεύτερο μακροβιότερο μετά από αυτό της Θεσσαλονίκης και το μακροβιότερο από τα φεστιβάλ ταινιών μικρού μήκους. Η διοργάνωση είναι μια από τις σημαντικότερες στην Ελλάδα, αλλά και στα Βαλκάνια και έχει τεράστια απήχηση στο κοινό και τους δημιουργούς, ενώ αρκετές φορές έχει αποτελέσει το βήμα και το εφαλτήριο για πολλούς σκηνοθέτες, ηθοποιούς, αλλά και παραγωγούς. Από την άποψη αυτή το Φεστιβάλ της Δράμας έχει έναν ιδιαίτερο ρόλο στην προώθηση και τη διάδοση του κινηματογράφου στη χώρα μας και το εξωτερικό.

Η σημασία που έχει το Φεστιβάλ της Δράμας για τα κινηματογραφικά δρώμενα της χώρας μας αποδεικνύεται και από το πλήθος των κριτικών και των σχετικών άρθρων που έχουν γραφτεί όλα αυτά τα χρόνια για τη διοργάνωση. Αρχικά, και στα πρώτα χρόνια της δημιουργίας του φεστιβάλ αρκετοί κριτικοί επαίνεσαν την όλη πρωτοβουλία που ανέλαβε η κινηματογραφική λέσχη της πόλης και εξήραν τις καινοτομίες που καθιέρωσε. Διαβάζουμε χαρακτηριστικά σε άρθρο της εποχής: «Το

φεστιβάλ οργανώνεται από την Κινηματογραφική Λέσχη της Δράμας που η δραστηριότητά της έχει αποδείξει ότι είναι ένας από τους πιο ζωντανούς κινηματογραφικούς πυρήνες. Ήδη από πέρσι θέσπισαν μια σειρά καινοτομίες σε σχέση με το Φεστιβάλ Θεσσαλονίκης: α) κατάργηση της προκριματικής επιτροπής, β) βραβεία κοινού, γ) συζητήσεις με τους δημιουργούς μετά τις προβολές των ταινιών»³³.

Σε άλλο άρθρο για την πρώτη διοργάνωση διαβάζουμε για τη χαμηλή ποιότητα των ταινιών: «Η γενική στάθμη των ταινιών εντός διαγωνιστικού προγράμματος ήταν σαφώς, σαφέστατα, χαμηλή, πιστοποιώντας την ποιοτική κατρακύλα που έχουν πάρει οι ταινίες του είδους τα τελευταία χρόνια»³⁴. Η παραπάνω κριτική δημοσιεύθηκε με αφορμή τη διοργάνωση του 1987 και ο κριτικός είναι κατηγορηματικός στις απόψεις για την ποιότητα των ταινιών, αλλά και για τις ταινίες μικρού μήκους γενικότερα.

Τέλος, σε άλλη κριτική για την 22^η διοργάνωση του φεστιβάλ επαινείται το οργανωτικό κομμάτι, ενώ γίνεται λόγος και για την απουσία ποιοτικών ταινιών, γεγονός που διέψευσε τις προσδοκίες του κοινού. Παραθέτουμε σχετικά: «Το 22^ο φεστιβάλ Δράμας θα μπορούσε να χαρακτηριστεί σχεδόν άριστο στον οργανωτικό τομέα, αν δεν υπήρχαν ορισμένες σοβαρές ελλείψεις οι οποίες έχουν επισημανθεί και τα προηγούμενα χρόνια. [...] Η παρουσία πολλών καλών ταινιών όπως το “Ύψωμα”, ο “Καφές”, το “Τσιπς”, το “Τρικόλορε” κ.ά., κατέστησε την περσινή χρονιά την καλύτερη των τελευταίων χρόνων, δημιουργώντας ταυτόχρονα κάποιες προσδοκίες που φέτος διαψεύστηκαν»³⁵.

Όλες οι παραπάνω κριτικές αποδεικνύουν το μέγεθος της επιρροής που έχει εξασφαλίσει τα τελευταία χρόνια η διοργάνωση, ενώ συγχρόνως αναδεικνύονται και τα διάφορα προβλήματα είτε αυτά είναι οργανωτικά, είτε είναι καθαρά κινηματογραφικά και αφορούν την ποιότητα και την καλλιτεχνική αξία των ταινιών.

³³ Γκαϊή Αγγελή, «2^ο ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΤΑΙΝΙΩΝ ΜΙΚΡΟΥ ΜΗΚΟΥΣ ΔΡΑΜΑΣ», *Φίλμ*, τεύχος 19^ο, Μάρτιος 1980, σ. 24, σσ. 23 -26.

³⁴ Αλέξανδρος Μουμτζής, «Το Φεστιβάλ της Δράμας και η ταινία μικρού μήκους», *Οθόνη*, τεύχος 30^ο, Οκτώβριος 1987, σ. 50, σσ. 50 -51.

³⁵ Γιάννης Καραμπίτσος, «22^ο ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΤΑΙΝΙΩΝ ΜΙΚΡΟΥ ΜΗΚΟΥΣ ΔΡΑΜΑΣ. 5^ο ΔΙΕΘΝΕΣ ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΜΙΚΡΟΥ ΜΗΚΟΥΣ ΔΡΑΜΑΣ (19 – 25 ΣΕΠΤΕΜΒΡΗ 1999)», *Καθρέπτης*, τεύχος 11^ο, Φθινόπωρο 1999, σ. 9, σσ. 9 – 12.

2.2. Φεστιβάλ Φανταστικού Κινηματογράφου Αθήνας (1985, Διαγωνιστικό)
(<http://www.mycampus.gr/article.php?article=186>)
(<http://keipi.blogspot.com/2007/03/2007.html>)
(http://www.goculture.gr/story.aspx?s_id=1243)

Το Φεστιβάλ φανταστικού κινηματογράφου της Αθήνας ξεκίνησε το 1985 και διοργανώνεται κάθε χρόνο από το ίδρυμα «Βαγγέλης Κοτρώνης», τη σχολή κινηματογράφου και τηλεόρασης του ΙΕΚ ΑΚΜΗ και την κινηματογραφική λέσχη Ηλιούπολης, ενώ καλλιτεχνικός διευθυντής της διοργάνωσης είναι ο Νώντας Σαρλής. Το φεστιβάλ έχει παράλληλη θεματική με το Διεθνές Φεστιβάλ Φανταστικού Κινηματογράφου του Αβοριάς³⁶, χωρίς όμως να επισημαίνεται κάποια ιδιαίτερη συνεργασία ανάμεσα στις δυο διοργανώσεις.

Το φεστιβάλ καλεί τη συμμετοχή ταινιών μικρού μήκους φανταστικού κινηματογράφου και έχει διαγωνιστικό χαρακτήρα. Τα βραβεία απονέμονται από επταμελή επιτροπή που ορίζεται από το ίδρυμα «Βαγγέλης Κοτρώνης» και περιλαμβάνουν αυτά της Καλύτερης Ταινίας, Καλύτερης Σκηνοθεσίας και Σεναρίου. Παράλληλα απονέμονται και πλήθος τιμητικές διακρίσεις, όπως για τη διεύθυνση φωτογραφίας, το μοντάζ, την ηχοληψία, τη μουσική, τη σκηνογραφία, την ενδυματολογία, το μακιγιάζ, Α και Β γυναικείου ρόλου, Α και Β ανδρικού ρόλου.

Τέλος, οι ταινίες του φεστιβάλ βρίσκονται σε ελεύθερη διάθεση στο διαδίκτυο μέσω του online Φεστιβάλ Big Bang, που έχει δημιουργήσει μια πολυσυλλεκτική βάση δεδομένων, στην οποία μπορεί να ανατρέξει το κοινό και να παρακολουθήσει τις ταινίες του φεστιβάλ. Η πρωτοβουλία αυτή είναι αρκετά σημαντική για την προώθηση της διοργάνωσης, αλλά και των ταινιών αν αναλογιστεί κανείς το χαμηλό κόστος του φεστιβάλ και την έλλειψη χρηματοδότησης και διαφήμισης από την πλευρά της πολιτείας.

---

³⁶ Μπάμπης Ακτσόγλου, «ΤΟ 10^ο ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΦΑΝΤΑΣΤΙΚΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ ΤΟΥ ΑΒΟΡΙΑΖ», *Κινηματογραφικά τετράδια*, τεύχος 7^ο, Φεβρουάριος – Απρίλιος 1982, σ. 6, σσ. 6 -7.

2.3. Μεσογειακό Φεστιβάλ νέων κινηματογραφιστών Λάρισας (1993, Διαγωνιστικό)

(<http://www.artfools.gr/?p=101>)

(<http://www.cinemainfo.gr/cinema/filmfestival/larisa/index.html>)

Το Μεσογειακό Φεστιβάλ Λάρισας είναι ένα διεθνές κινηματογραφικό φεστιβάλ που απευθύνεται αποκλειστικά και μόνο σε νέους δημιουργούς ηλικίας 22 – 29 ετών και διεξάγεται κάθε χρόνο από το 1993 στη Λάρισα, το μήνα Μάρτιο. Οργανώνεται από το Δήμο Λαρισαίων, ενώ υποστηρίζεται από το Υπουργείο Πολιτισμού, τη Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς και την ΕΡΤ. Τη γενική εποπτεία για τη φροντίδα της διοργάνωσης έχει η Στέλλα Μπελέση.

Το φεστιβάλ φιλοξενεί ταινίες μικρού μήκους από χώρες της Μεσογείου και περιλαμβάνει δύο διαφορετικά διαγωνιστικά τμήματα, το Διεθνές και το Μεσογειακό, ενώ απονέμονται τα βραβεία του χρυσού, αργυρού και χάλκινου ίππου. Οι ταινίες που προβάλλονται προέρχονται απ' όλο τον κόσμο και συχνά έχουν επαινεθεί στον περιοδικό τύπο από τους κριτικούς του κινηματογράφου. Ενδεικτικά παραθέτουμε μια κριτική για την 8^η διοργάνωση του φεστιβάλ: «[...] Αυτή τη χρονιά το φεστιβάλ ήταν φτωχότερο, κάτι που φάνηκε κατά τη διάρκεια των εργασιών του. Φαίνεται ότι το Υπουργείο Πολιτισμού [...] ακολουθεί την ίδια πολιτική: λιγότερα λεφτά σε ότι αφορά τον νεότερο πολιτισμό, περισσότερα για τον αρχαίο ελληνικό πολιτισμό [...] Πάντως αυτό το πρόβλημα δεν στάθηκε εμπόδιο να έρθουν στο φεστιβάλ καλές ταινίες από όλο τον κόσμο»³⁷.

Από την παραπάνω κριτική διαπιστώνουμε και εμπράκτως τα χρηματοδοτικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν τα κινηματογραφικά φεστιβάλ στην Ελλάδα, τα οποία όμως δεν στέκονται πάντα τροχοπέδη στην άρτια διεξαγωγή των διοργανώσεων.

Το ιδιαίτερο γνώρισμα του Φεστιβάλ της Λάρισας είναι ότι την κριτική επιτροπή των βραβείων δεν την αποτελούν άνθρωποι του κινηματογράφου, αλλά απλοί πολίτες και θεατές του φεστιβάλ. Η διοργάνωση έχει γίνει πλέον θεσμός για τη Λάρισα, αλλά και για την Ελλάδα, καθώς μέσα από την 16χρονη συνεχή παρουσία, «το φεστιβάλ λειτουργεί ως σημείο εκκίνησης ειρηνικών διαθέσεων και κοινής πολιτισμικής δράσης και αναζήτησης των λαών της Μεσογείου και της

---

³⁷ Γιάννης Φραγκούλης, «ΜΕ ΣΤΑΘΕΡΗ ΠΟΙΟΤΗΤΑ», *Κινηματογράφος και Επικοινωνία*, τεύχος 2^ο, Μάρτιος – Μάιος 2000, σ. 57.

Βαλκανικής»³⁸. Τέλος, σημαντική είναι και η προσφορά του φεστιβάλ στην προβολή της πόλης, αλλά και των ιδιαιτεροτήτων του νομού.

Αξίζει να επισημανθεί ότι η θεματολογία του φεστιβάλ είναι κοινή με αυτή του Φεστιβάλ Μεσογειακού ντοκιμαντέρ και υπάρχει άμεση συνεργασία ανάμεσα στους δυο φορείς, που έχει να κάνει με την ανταλλαγή ταινιών.

---

³⁸ <http://www.artfools.gr/?p=101>

2.4. Διεθνές Φεστιβάλ ταινιών φιλμ και βίντεο μικρού μήκους Νάουσας (2004, Διαγωνιστικό) (<http://www.naoussafilmfestival.gr/el/index.htm>)

Το Διεθνές Φεστιβάλ της Νάουσας ιδρύθηκε το 2004. Πρόκειται για μια αστική, μη κερδοσκοπική εταιρεία που έχει ως σκοπό: «αφενός την προαγωγή της πολιτιστικής δραστηριότητας και τη στήριξη των νέων δημιουργών, αφετέρου την έμπρακτη συνεισφορά στην περιφερειακή ανάπτυξη, η οποία θα βασίζεται στους άξονες του πολιτισμού, αλλά και της βελτίωσης του επιπέδου ζωής των πολιτών»³⁹. Διεξάγεται κάθε χρόνο στους χώρους του Δημοτικού Θεάτρου Νάουσας και προσελκύει πλήθος κοινού τόσο από την Ελλάδα, όσο και από το Εξωτερικό. Το φεστιβάλ διαθέτει καλλιτεχνικό διευθυντή, ο οποίος είναι αιρετό μέλος και σε κάθε διοργάνωση διατελεί και πρόεδρος της κριτικής επιτροπής. Στη διοργάνωση του 2008, καλλιτεχνικός διευθυντής ήταν ο κ. Γιώργος Τσαγκαρόπουλος, ενώ στη διοργάνωση του 2009 τη θέση αυτή έχει αναλάβει ο ηθοποιός Ιεροκλής Μιχαηλίδης.

Το φεστιβάλ φέρνει στο προσκήνιο τη νέα ψηφιακή τεχνολογία και εξέλιξη, καθώς φιλοξενεί ταινίες απ' όλο τον κόσμο, οι οποίες προβάλλονται με τη χρήση ψηφιακού τεχνολογικού εξοπλισμού. Οι ταινίες που παρουσιάζονται στα πλαίσια της διοργάνωσης είναι μυθοπλασίες, κινουμένων σχεδίων και πειραματικές. Το φεστιβάλ δεν παραλείπει να στηρίξει τους νέους δημιουργούς, προσφέροντάς τους την ευκαιρία να προβάλουν το έργο τους, να συνδιαλλαγούν με το κοινό, να έρθουν σε άμεση επαφή με επαγγελματίες του κινηματογραφικού χώρου και να αποκομίσουν αρκετά οφέλη και εμπειρίες από τη συμμετοχή τους. Για το σκοπό αυτό έχει οργανωθεί το τμήμα σπουδαστικών ταινιών 'Digital view', το οποίο δίνει τη δυνατότητα κινηματογραφικής έκφρασης σε νέους δημιουργούς, αλλά προωθεί και τον ψηφιακό κινηματογράφο.

Το Διεθνές Φεστιβάλ Ταινιών Φιλμ και Βίντεο έχει διαγωνιστικό χαρακτήρα. Απονέμονται βραβεία σε διάφορες κατηγορίες από κριτικές επιτροπές, οι οποίες είναι διαφορετικές για το κάθε τμήμα, καθώς επίσης και από επιτροπές φοιτητών και μαθητών, οι οποίοι εκπροσωπούν τη νέα γενιά. Τα βραβεία που απονέμονται είναι τα ακόλουθα: Α και Β Καλύτερης Ξένης Ταινίας Μικρού Μήκους, Α και Β Καλύτερης ελληνικής Ταινίας Μικρού Μήκους, Καλύτερης Σκηνοθεσίας, Καλύτερης Πειραματικής Ταινίας, Καλύτερου Κινούμενου Σχεδίου, Καλύτερης Ερμηνείας «Αλέξης Δαμιανός», Καλύτερης Φωτογραφίας, Καλύτερου Μοντάζ, Καλύτερου

³⁹ <http://www.naoussafilmfestival.gr/el/page.asp?id=10>

Σεναρίου, Καλύτερης Πρωτοεμφανιζόμενης Ταινίας, Βραβείο «Νάουσα», όπου συμμετέχουν όλες οι ταινίες απ' όλες τις κατηγορίες, Βραβείο Κοινού, Βραβείο Κοινού Πειραματικών Ταινιών και Βραβείο Κοινού Κινουμένων Σχεδίων.

Άμεση προτεραιότητα για τους διοργανωτές αποτελεί και η δημιουργία ουσιαστικών σχέσεων συνεργασίας με φορείς του εξωτερικού. Επίσης, βασική αρμοδιότητα είναι και η στήριξη και η προώθηση του έργου όλων των δημιουργών μέσω ποικίλων δράσεων, όπως η δημιουργία ηλεκτρονικής αγοράς, η διοργάνωση συνεδρίων και η διεξαγωγή σεμιναρίων.

Η διοργάνωση τελεί υπό την αιγίδα του Υπουργείου Πολιτισμού, του Υπουργείου Μακεδονίας και Θράκης, του Ινστιτούτου Οπτικοακουστικών Μέσων, της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Ημαθίας, του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, του Μουσείου Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης, του Πολιτιστικού Οργανισμού του Δήμου Νάουσας, του Ινστιτούτου Γκαίτε, του Φεστιβάλ *Νύχτες Πρεμιέρας* της Αθήνας και του περιοδικού *σινεμά*. Τέλος, υπεύθυνος για τη διοργάνωση του φεστιβάλ είναι ο Νίκος Κουτσογιάννης, διευθυντής Μάρκετινγκ και Δημοσίων Σχέσεων.

Παρατηρούμε, ότι η διοργάνωση έχει άμεση και ουσιαστική στήριξη από την πολιτεία, γεγονός που έχει βοηθήσει στη σταθεροποίησή του στα κινηματογραφικά δρώμενα της χώρας, αλλά και στην περαιτέρω ανάπτυξη και προώθησή του.

2.5. Big Bang online short Film Festival (2003, Διαγωνιστικό)
(<http://www.bigbang.gr/festival.asp>)
(<http://www.artingreece.gr/artnews.phpID=642>)

Το Big Bang Film Festival αποτελεί το πρώτο διαδικτυακό φεστιβάλ ταινιών μικρού μήκους και χρηματοδοτείται από την αστική μη κερδοσκοπική εταιρεία «T – short», ενώ υπεύθυνος για τη διοργάνωση είναι ο Κυριάκος Χατζημιχαηλίδης. Το ιδιαίτερο αυτό φεστιβάλ έκανε την εμφάνισή του το 2003, όταν η κινηματογραφική εταιρεία *rosebud* και ο Ζήνος Παναγιωτίδης στήριξαν αυτή την πρωτότυπη προσπάθεια. Από τότε το Big Bang έχει μέχρι σήμερα συνεχή παρουσία. «Το φεστιβάλ αυτό λειτουργεί σε συνδυασμό με το συμμετέχοντα σκηνοθέτη και παραγωγό, ο οποίος και υποβάλλει την αίτηση συμμετοχής του, αλλά και με την ενεργό παρουσία του θεατή, ο οποίος έχει τη δυνατότητα να ψηφίσει την ταινία, αλλά και να την σχολιάσει»⁴⁰.

Οι στόχοι του φεστιβάλ είναι πολλαπλοί και ποικίλλουν. Αφενός, επιδιώκει να προσελκύσει νέους κινηματογραφιστές. Συγχρόνως, προσπαθεί να συγκεντρώσει, δεδομένου του χαμηλού κόστους των ταινιών, όλο το νέο δυναμικό κινηματογραφιστών σε μια ετήσια κινηματογραφική, διαδικτυακή διοργάνωση. Αφετέρου συμβάλλει στην προώθηση της ψηφιακής τεχνολογίας στον κινηματογράφο, ενώ λειτουργεί και ως ένα διαδικτυακό αρχείο που περιλαμβάνει μικρού μήκους ταινίες. Αξίζει να επισημανθεί, ότι το Big Bang είναι αφιερωμένο στον ελληνικό κινηματογράφο και ιδιαίτερα στη μικρού μήκους ταινία.

Στο πρόγραμμα του φεστιβάλ εντάσσονται όλα τα γνωστά είδη κινηματογραφίας, ταινίες μυθοπλασίας, κινουμένων σχεδίων και ντοκιμαντέρ καταρτίζουν τον κατάλογο των προβολών. Οι ταινίες που συμμετέχουν πρέπει να έχουν διάρκεια μέχρι και επτά λεπτά, ενώ ταινίες μεγαλύτερης διάρκειας δε γίνονται δεκτές στο διαγωνιστικό τμήμα. Την ίδια στιγμή στο Big Bang λειτουργεί και τμήμα με την επωνυμία «Μικρό Πανόραμα», με ταινίες εκτός διαγωνισμού. Το φεστιβάλ δίνει ιδιαίτερη σημασία στις νέες τεχνολογίες και στον ψηφιακό κινηματογράφο και για το σκοπό αυτό θέτει ως απαραίτητη προϋπόθεση οι ταινίες που συμμετέχουν στο φεστιβάλ να είναι γυρισμένες είτε σε video, είτε με άλλο ψηφιακό τρόπο (computer).

Η πρωτοτυπία του φεστιβάλ αυτού είναι ότι διαθέτει online ψηφιακή αίθουσα, την οποία το κοινό μπορεί να επισκέπτεται ελεύθερα καθ' όλη τη διάρκεια

---

⁴⁰ <http://www.artingreece.gr/artnews.php?ID=642>

της ημέρας και όλου του χρόνου. Επίσης η αίθουσα αυτή είναι σχεδιασμένη στα πρότυπα των παραδοσιακών κινηματογραφικών αιθουσών.

Εν κατακλείδι, πρόκειται για ένα εναλλακτικό φεστιβάλ που απευθύνεται σε νέους ανθρώπους κινηματογραφιστές και μη, σε σκηνοθέτες, παραγωγούς που ασχολούνται με τη μικρού μήκους ταινία και φυσικά στο κινηματογραφόφιλο κοινό. Σήμερα, η διοργάνωση στηρίζεται στην αρωγή του Ελληνικού Κέντρου Κινηματογράφου και του Ινστιτούτου Οπτικοακουστικών Μέσων, ενώ από το 2007, στο θεσμό του Big Bang εντάσσεται και το Φεστιβάλ Φανταστικού Κινηματογράφου «Βαγγέλης Κοτρώνης» και οι ταινίες του παίζονται online, διεκδικώντας το βραβείο κοινού.

Αξίζει τέλος να επισημανθεί ότι το Φεστιβάλ Big Bang αποτελεί μια από τις πρώτες προσπάθειες για καθιέρωση του ψηφιακού κινηματογράφου στην Ελλάδα.

2.6. AZA Digital Cinema Festival (2007, Μη Διαγωνιστικό) (<http://www.azafestival.com/node/200>)

Το Aza Digital Cinema Festival⁴¹ είναι ένα φεστιβάλ ταινιών μικρού μήκους, που διοργανώνεται από το 2007 στη Θεσσαλονίκη στα πλαίσια της διοργάνωσης, «ΔΗΜΗΤΡΙΑ», που αποτελεί μια σημαντική φεστιβαλική εκδήλωση για τις τέχνες και τον πολιτισμό. Το Aza Festival διοργανώνεται από το Aza Cinema Club, που ιδρύθηκε το 1984 με βασικό στόχο: «τη δημιουργία μιας ταινιοθήκης όλων των σημαντικών ταινιών, όλων των εποχών»⁴², και από το Μουσείο Κινηματογράφου. Κατά τη διάρκεια της διοργάνωσης προβάλλονται ειδικά αφιερώματα από άλλα σημαντικά φεστιβάλ. Καλλιτεχνικός διευθυντής του φεστιβάλ είναι ο Γιάννης Ζαχόπουλος.

Το φεστιβάλ διαθέτει δύο τμήματα: το διεθνές, που περιλαμβάνει μικρού μήκους ταινίες απ' όλο τον κόσμο, καθώς, επίσης, και διάφορα αφιερώματα σε ευρωπαϊούς σκηνοθέτες, αλλά και σε πρόσφατες βραβευμένες ταινίες μικρού μήκους. Το δεύτερο τμήμα είναι το ελληνικό, το οποίο περιλαμβάνει ταινίες διάρκειας μέχρι και δεκαπέντε λεπτά, ενώ δεν αποκλείονται τα ντοκιμαντέρ και τα κινούμενα σχέδια.

Το φεστιβάλ διαρκεί τέσσερις μέρες, ενώ αξίζει να αναφερθεί ότι στην πρώτη διοργάνωση του το 2007, παρακολούθησαν τις προβολές, περισσότεροι από 2000 θεατές. Τέλος, η διοργάνωση τελεί υπό την αιγίδα αρκετών διεθνών φορέων, όπως οι: Romania Film Center, KIMUAK Basque Kinoteca, OZZYWOOD of Australia, BRITfilms U.K., Lodj Film Academy, Hollyshorts U.S.A., Akadenski Film Center of Serbia, Prague Film School.

---

⁴¹ Σε μια προσπάθεια να αποκρυπτογραφήσουμε τη σημασιολόγηση των αρχικών γραμμάτων AZA, οι υπεύθυνοι του φεστιβάλ δε θέλησαν να μας αποκαλύψουν τι ακριβώς σημαίνουν αυτά τα αρχικά γράμματα και πού αναφέρονται. Εμείς δε μπορούμε παρά να σεβαστούμε αυτή την επιθυμία τους.

⁴² <http://www.aza.gr/grabout.html>

2.7. Διεθνές Φεστιβάλ ταινιών μικρού μήκους Θερμαϊκού (2008, Διαγωνιστικό) (http://www.thermaikosfilmfestival.gr/welcome_gr.htm)

Το Φεστιβάλ Θερμαϊκού ξεκίνησε το 2008 και διοργανώθηκε από το Πολιτιστικό κέντρο του Δήμου Θερμαϊκού. Εντάσσεται σε ένα γενικότερο πλαίσιο διεθνών φεστιβάλ που έχουν ως βασικό χαρακτηριστικό: «τη χρονική δέσμευση των δύο λεπτών για την έκφραση της καλλιτεχνικής δημιουργίας»⁴³. Οι ταινίες που συμμετέχουν σε αυτό το πρωτότυπο φεστιβάλ δε θα πρέπει να υπερβαίνουν τα δύο λεπτά και στόχος του είναι να αναδείξει την καλλιτεχνική αξία αυτών των ταινιών, αλλά και να δώσει την ευκαιρία στους σκηνοθέτες να αναδείξουν και να προωθήσουν τα έργα τους.

Το πρώτο Φεστιβάλ Θερμαϊκού διεξήχθη στο χώρο του κινηματοθέατρου στην Περαία και τα βραβεία απονεμήθηκαν από τριμελή επιτροπή αποτελούμενη από τους: Πέμυ Ζούνη (ηθοποιό), Αριάν Κότση (ανθρωπολόγο και σκηνοθέτη), και Λουκά Κούχτιν (σκηνοθέτη).

Η πρώτη διοργάνωση είχε και τη στήριξη αρκετών ιδιωτών χορηγών, οι οποίοι συντέλεσαν στην ομαλή διεξαγωγή του, ενώ χρέη καλλιτεχνικής διευθύντριας διατέλεσε η Ανδρονίκη Ράπτη, υπάλληλος του Πολιτιστικού κέντρου του Δήμου Θερμαϊκού.

---

⁴³ http://artdiadrasi.wordpress.com/2008/08/28/2_interesting_proposals/

2.8. The 48 Hour Film Project – Athens (2008, Διαγωνιστικό)
(http://artiadrasi.wordpress.com/2008/08/28/2/_interesting_proposals/)

Το 48 Hour Film Project είναι ένα από τα μεγαλύτερα φεστιβάλ του κόσμου, το οποίο διοργανώθηκε για πρώτη φορά στην Ελλάδα το Νοέμβριο του 2008. Το φεστιβάλ αυτό, που αποτελεί ένα κινηματογραφικό διαγωνισμό ξεκίνησε πριν οχτώ χρόνια στην Αμερική και σήμερα διοργανώνεται σε περισσότερες από εβδομήντα χώρες του κόσμου.

Βασική προϋπόθεση σε αυτό το φεστιβαλικό διαγωνισμό είναι ότι οι δημιουργοί πρέπει να παρουσιάσουν μια ολοκληρωμένη ταινία μικρού μήκους σε 48 ώρες. Η ταινία πρέπει να έχει διάρκεια από τρία έως επτά λεπτά και να υπάρχει σκηνοθεσία, σενάριο, γύρισμα, μουσική επένδυση και μοντάζ. Το φεστιβάλ οργανώνεται σε ομάδες εργασίας, όπου μια κριτική επιτροπή, που απαρτίζεται από ανθρώπους του κινηματογράφου, δίνει το θέμα της ταινίας και τη βάση των διεθνών κανονισμών στην κάθε ομάδα για την περάτωση της ταινίας.

Η διοργάνωση διαρκεί μια εβδομάδα και φιλοξενεί διάφορες παραγωγές, εκδηλώσεις και παράλληλες δράσεις. Η εκπροσώπηση του ελληνικού φεστιβάλ του 48 HFP έχει ανατεθεί στον ελληνικής καταγωγής ηθοποιό και σκηνοθέτη, Francesco Vitali.

ΤΡΙΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΑ ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ

3.1. Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Κινηματογράφος και Πραγματικότητα (1988, Μη Διαγωνιστικό) (<http://www.cinemainfo.gr/cinema/filmfestival/cinemareality/20/index.html>)

Η πορεία του Φεστιβάλ ντοκιμαντέρ *Κινηματογράφος και Πραγματικότητα* ξεκινάει στα 1988, όταν διοργανώθηκε για πρώτη φορά, ως μια πρωτοβουλία του Φεστιβάλ κινηματογράφου Θεσσαλονίκης. Εμπνευστές του είναι τρεις άνθρωποι, ο Ανδρέας Παγουλάτος, ο Ηλίας Σκάντζικας από το Γαλλικό Ινστιτούτο, και ο Βασίλης Σπηλιόπουλος από τη Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων.

Το σκεπτικό της διοργάνωσης βασίζεται στην προβολή σπάνιων ντοκιμαντέρ, που δε βρίσκουν διανομή και κατά συνέπεια δεν προβάλλονται στην τηλεόραση. Τα ντοκιμαντέρ αυτά, που προέρχονται απ' όλο τον κόσμο ξεχωρίζουν για την ποιότητά τους, αλλά και για την πρωτοτυπία τους. Ο κριτικός Γιάννης Φραγκούλης σε σχετικό του άρθρο για το φεστιβάλ και τις ταινίες που προβάλλονται αναφέρει: «Η 13^η περίοδος του Φεστιβάλ Κινηματογράφος και Πραγματικότητα [...] είχε την ίδια φρεσκάδα με την πρώτη. Με ντοκιμαντέρ από όλο τον κόσμο, από τη Γαλλία, την Αρμενία, την Ελλάδα και από άλλες χώρες ο θεατής ταξιδεύει με όχημα τη φαντασία του σκηνοθέτη σε μέρη άγνωστα και φανταστικά [...] δεν είναι υπερβολή να πούμε ότι ο θεατής γίνεται αναγνώστης και πιο συγκεκριμένα μελετητής του κινηματογράφου [...]»⁴⁴.

Με το παραπάνω άρθρο επισημαίνεται ο πλουραλισμός των ταινιών που προβάλλονται στο φεστιβάλ, ενώ την ίδια στιγμή υπογραμμίζεται και η λειτουργία του φεστιβάλ, αλλά και οι εντυπώσεις που δημιουργούνται στο κοινό.

Οι προβολές των ταινιών γίνονται στο χώρο του γαλλικού ινστιτούτου και η διοργάνωση υποστηρίζεται από τη Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων που συνεργάζεται με το Γαλλικό Ινστιτούτο. Πέρα από τις προβολές, το φεστιβάλ περιλαμβάνει αφιερώματα σε δημιουργούς του ντοκιμαντέρ, Έλληνες και ξένους, σε διάφορες κινηματογραφικές σχολές της Ευρώπης, αλλά και αφιερώματα σε βραβευμένα ντοκιμαντέρ από άλλα

⁴⁴ Γιάννης Φραγκούλης, «ΤΑΞΙΔΕΥΟΝΤΑΣ ΜΕ ΤΑ ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ», *Κινηματογράφος και Επικοινωνία*, τεύχος 2^ο, χρόνος Α', Μάρτιος – Μάιος 2000, σ. 15, σσ. 15 – 16.

φεστιβάλ. Η θεματολογία των προβολών ποικίλλει, παρουσιάζοντας ταινίες πολιτικού, μουσικού, περιβαλλοντικού, κοινωνικού και ιστορικού περιεχομένου.

Το φεστιβάλ αποτελεί μια ξεχωριστή και συνάμα παραγωγική διοργάνωση, αν αναλογιστεί κανείς το μικρό προϋπολογισμό που απαιτεί και τα ελάχιστα μέσα που διαθέτει, ενώ η είσοδος για το κοινό παραμένει ελεύθερη.

3.2. Διεθνής συνάντηση αρχαιολογικής ταινίας του Μεσογειακού χώρου: Αγών (1996, Διαγωνιστικό) (http://www.sitemaker.gr/agwn/page_Greek_1html)

Η Διεθνής συνάντηση αρχαιολογικής ταινίας του Μεσογειακού χώρου ξεκίνησε το 1996 και έκτοτε διεξάγεται κάθε δύο χρόνια. Το φεστιβάλ διοργανώνεται από την αστική μη κερδοσκοπική εταιρεία «Αγών» σε συνεργασία με το περιοδικό *Αρχαιολογία και Τέχνες* και τελεί υπό την αιγίδα του Δήμου Αθηναίων, ενώ βασικός χορηγός της διοργάνωσης είναι η Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος (ΑΤΕ). Η οργανωτική επιτροπή του «Αγώνα» αποτελείται από τέσσερα μέλη που είναι η Μέμη Σπυράτου – πρόεδρος, η Λένα Σαββίδη – αντιπρόεδρος, η Άννα Λαμπράκη – διευθύντρια του περιοδικού *Αρχαιολογία και τέχνες* και η Μαρία Παλάτου – γενική γραμματέας.

Στόχος του φεστιβάλ είναι να αναδείξει τις σχέσεις που υπάρχουν μεταξύ των κρατών που απαρτίζουν το Μεσογειακό χώρο και έχουν κοινές πολιτισμικές ρίζες, αλλά και βιώματα. Κατά τη διάρκεια του φεστιβάλ προβάλλονται ταινίες από την Ελλάδα και το εξωτερικό με θεματολογία που βασίζεται επάνω στην αρχαιολογία, την εθνογραφία και τη λαογραφία κυρίως της Μεσογείου. Βασική επιδίωξη είναι να αναδειχτεί η άποψη ότι η αρχαιολογία είναι μια διαχρονική επιστήμη, η οποία εξελίσσεται διαρκώς.

Ενδεικτική, επίσης για τους στόχους που εκπληρώνει το φεστιβάλ είναι και η δήλωση της διευθύντριας του περιοδικού *Αρχαιολογία και τέχνες*, Άννας Λαμπράκη, η οποία παρατίθεται από τον Κώστα Ευαγγελάτο στο περιοδικό *Κινηματογράφος και Επικοινωνία*. Αναφέρει χαρακτηριστικά: «[...] η ανταπόκριση της οποίας έτυχε η προβολή των βραβευμένων ταινιών στην Αίθουσα των Φίλων της Μουσικής του Μεγάλου Μουσικής Αθηνών δείχνουν το διπλό κενό που έρχεται να πληρώσει ο θεσμός αυτός: πρώτα από όλα, η μεγάλη διεθνής συμμετοχή μαρτυρά την ανάγκη που αισθάνονται οι λαοί της Μεσογείου για τη σύσφιξη των σχέσεων τους στο επίπεδο της κουλτούρας [...] και, δεύτερον, το ενδιαφέρον του κοινού που κατέκλυσε την αίθουσα [...] υπογραμμίζει τη δίψα των Ελλήνων για την κατανόηση της μεσογειακής τους πολιτισμικής ταυτότητας»⁴⁵.

Το φεστιβάλ έχει γίνει θεσμός στην Ελλάδα και έχει αποκτήσει και διεθνή αναγνώριση καθώς συνεργάζεται και με αντίστοιχα φεστιβάλ αρχαιολογικής ταινίας

⁴⁵ Κώστας Ευαγγελάτος, «ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΤΑΙΝΙΕΣ ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ», *Κινηματογράφος και Επικοινωνία*, τεύχος 3^ο, χρόνος Α', Ιούνιος – Αύγουστος 2000, σ. 55, σσ. 55 – 56.

που διοργανώνονται από διάφορες χώρες της Μεσογείου όπως το Βέλγιο, η Γαλλία, η Γερμανία, η Ιταλία και η Ισπανία, ενώ από το 2002 ο «Αγών» είναι ιδρυτικό μέλος της Ομοσπονδίας των Ευρωπαϊκών Φεστιβάλ Ταινίας Αρχαιολογικού Περιεχομένου και Πολιτιστικής Κληρονομιάς.

Το φεστιβάλ του Αγώνα απονέμει τιμητικά βραβεία, τα οποία συνοδεύονται και από χρηματικό έπαθλο. Τα βραβεία αυτά είναι τα ακόλουθα: Βραβείο Σκηνοθεσίας, «Ευχύν Οδυσσει», που απονέμεται από τη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Κεφαλληνίας και Ιθάκης. Το βραβείο Σεναρίου, που απονέμεται από τη Διεύθυνση Αρχαιοτήτων του Υπουργείου Πολιτισμού. Επίσης απονέμονται βραβεία Φωτογραφίας, Πρωτοτυπίας, βραβείο Εκπαιδευτικής Ταινίας, βραβείο Αρχαιολογικού Ρεπορτάζ Mega Channel, βραβείο κοινού και τέλος το βραβείο του περιοδικού *Αρχαιολογία και Τέχνες*.

Τέλος, οι προβολές πραγματοποιούνται στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών, στην αίθουσα «Νίκος Σκαλκώτας», με εξαίρεση το 1998 οπότε και το φεστιβάλ διεξήχθη στο Ρέθυμνο.

3.3. Διεθνές Φεστιβάλ ντοκιμαντέρ Καλαμάτας (1998 – 2003, Διαγωνιστικό)
(http://www.in.gr/NEWS/2000/polit/p_oct15.htm)
(<http://www1.rizospastis.gr/wwwengine/story.do?id=987547>)

Το Διεθνές Φεστιβάλ ντοκιμαντέρ Καλαμάτας πραγματοποιήθηκε για πρώτη φορά το 1998 στα πλαίσια ενός πιλοτικού προγράμματος, που είχε ως στόχο την ανάδειξη Ελλήνων δημιουργών ντοκιμαντέρ, αλλά και τη δυνατότητα δημιουργίας διεθνών συνεργασιών. Ο Νίνος Φένεκ Μικελίδης επισημαίνει για την πρώτη διοργάνωση: «Το επίκεντρό του είναι διεθνές, το πρώτο αυτό πιλοτικό φεστιβάλ όμως θα φιλοξενήσει κυρίως αξιοσημείωτες δουλειές Ελλήνων που ασχολήθηκαν με το είδος, ιδιαίτερα με την καλλιτεχνική του πλευρά»⁴⁶.

Από το 1999, η διοργάνωση φιλοδόξησε να καθιερωθεί στην Καλαμάτα, εξυπηρετώντας: «αφενός την ποιοτική και ποσοτική αναβάθμιση του ελληνικού ντοκιμαντέρ, αφετέρου την προβολή σε διεθνές επίπεδο των ιδιαιτεροτήτων της Ελλάδας»⁴⁷. Γενικός διευθυντής του φεστιβάλ ήταν ο Κώστας Σκούρας, ενώ σημαντική ήταν και η προσφορά των Δημήτρη Χαρίτου, Πάνου Παπακυριακόπουλου, Δημήτρη Κολιοδήμου, του Ανδρέα Παγουλάτου και του Νίνου Φένεκ Μικελίδη.

Βασικοί, επίσης, στόχοι της διοργάνωσης ήταν πολιτισμική επικοινωνία και συνδιαλλαγή διαφορετικών κρατών μέσω του ντοκιμαντέρ, η υποστήριξη των παραγωγών και των σκηνοθετών του ντοκιμαντέρ, οι οποίοι επιδιώκουν μέσα από το έργο τους να αναδείξουν τις καλλιτεχνικές τους αξίες. Τέλος, στις άμεσες προτεραιότητες του φεστιβάλ ήταν και η ανάπτυξη της δυναμικής του ντοκιμαντέρ με σκοπό να προβληθούν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των κρατών που συμμετέχουν.

Ύστερα από εξάχρονη συνεχή παρουσία στα κινηματογραφικά δρώμενα της Ελλάδας, το Φεστιβάλ ντοκιμαντέρ της Καλαμάτας αναγκάστηκε να αναστείλει τη λειτουργία του εξαιτίας οικονομικών προβλημάτων, αλλά και της απουσίας σύνδεσης της διοργάνωσης με την τοπική κοινωνία. Το γεγονός αυτό αναδεικνύει και ο κριτικός Γιάννης Φραγκούλης σε σχετικό του άρθρο: «[...] στη τρίτη διοργάνωση δεν υπήρχε ο σύνδεσμος με την τοπική κοινωνία. Δεδομένου ότι η Καλαμάτα φημίζεται για την πολιτισμική της κίνηση [...], αλλά και με δεδομένο της Κινηματογραφικής

---

⁴⁶ Ηλίας Κανέλλης, «Ντοκιμανταίρ στην Καλαμάτα», *Κινηματογραφιστής*, τεύχος 5^ο, Σεπτέμβριος – Οκτώβριος 1998, σ. 62, σσ. 62 – 63.

⁴⁷ <http://www1.rizospastis.gr/story.do?id=3777530&publDate=30/6/1999>

Λέσχης της πόλης [...] πιστεύουμε ότι αυτή η σύνδεση του Φεστιβάλ με την τοπική κοινωνία είναι απαραίτητη για να “ριζώσει” το Φεστιβάλ [...]»⁴⁸.

Το παραπάνω άρθρο επισημαίνει πρόωρα ένα υπαρκτό γεγονός, το οποίο ως ένα βαθμό και σύμφωνα με τη μαρτυρία της Βούλας Λαδά, υπαλλήλου της Δ.Ε.Π.Α.Κ. έμελλε να αποτελέσει έναν από τους βασικούς λόγους διακοπής του φεστιβάλ τρία χρόνια αργότερα, το 2003.

Από το 2008 και έπειτα καταβάλλονται σημαντικές προσπάθειες τόσο από το Δήμο Καλαμάτας, όσο και από τη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Μεσσηνίας, προκειμένου να αναβιώσει ο θεσμός. Προεξάρχων σε όλη αυτή την προσπάθεια είναι ο σκηνοθέτης Χάρης Παπαδόπουλος.

Βασικοί διοργανωτές ήταν το Κέντρο Ελληνικού Ντοκιμαντέρ (Κ.Ε.Ν.), η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Μεσσηνίας, ο Δήμος Καλαμάτας, η Δημοτική Επιχείρηση Πολιτιστικής Ανάπτυξης Καλαμάτας (Δ.Ε.Π.Α.Κ.) και ο Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού (Ε.Ο.Τ.). Το πρόγραμμα του φεστιβάλ περιλάμβανε διαγωνιστικό τμήμα, στο οποίο συμμετείχαν ταινίες απ’ όλο τον κόσμο, ενώ μια πενταμελής κριτική επιτροπή απένειμε τα βραβεία της «Χρυσής και Αργυρής Ελιάς» στις αντίστοιχες καλύτερες ταινίες. Παράλληλα, στα πλαίσια της διοργάνωσης, παρουσιάζονταν αφιερώματα σε σημαντικούς σκηνοθέτες του ντοκιμαντέρ με διεθνή αναγνώριση, εκθέσεις φωτογραφίας, ημερίδες, καθώς επίσης και αφιερώματα που πρόβαλλαν εικόνες από την ιστορία και τις ομορφιές της Ελλάδας, αλλά και της Μεσσηνίας ειδικότερα. Συγχρόνως, αξίζει να αναφερθεί, ότι το φεστιβάλ διοργάνωνε πλήθος τιμητικών διακρίσεων, ενώ στήριζε τους νέους δημιουργούς με την απονομή βραβείων στις καλύτερες σπουδαστικές ταινίες.

---

⁴⁸ Γιάννης Φραγκούλης, «ΤΑ ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ ΠΗΓΑΝ ΚΑΛΑΜΑΤΑ», *Κινηματογράφος και Επικοινωνία*, τεύχος 5^ο, χρόνος Β', Φεβρουάριος – Απρίλιος 2001, σ. 21.

3.4. Φεστιβάλ Μεσογειακού ντοκιμαντέρ (1998, Μη Διαγωνιστικό)
(<http://www.directorsproducers.gr/mediterraneandocumentaryfilmfestival/index.html>)
(<http://www.cinemainfo.gr/cinema/filmfestival/documentaryfilmfestival>)

Το Φεστιβάλ Μεσογειακού ντοκιμαντέρ ανάγει την ίδρυσή του στα 1993, όταν δημιουργήθηκε, για πρώτη φορά στη Σάμο, κινηματογραφική λέσχη με σκοπό να τονωθεί η κινηματογραφική παιδεία στο νησί. Οι προβολές της κινηματογραφικής λέσχης διήρκησαν μέχρι την Άνοιξη του 1996 και στα χρόνια αυτά υπήρξε άμεση συνεργασία με το Ελληνικό Κέντρο Κινηματογράφου, με αφιερώματα από τον ελληνικό κινηματογράφο και την πρόσκληση γνωστών σκηνοθετών. Τα χρόνια αυτά ήταν ιδιαίτερα γόνιμα για την κινηματογραφική παραγωγή στο νησί, καθώς λειτούργησαν καινούριες κινηματογραφικές αίθουσες, ενώ δημιουργήθηκαν και δύο ακόμη κινηματογραφικές λέσχες. Αναμφισβήτητα, όμως η σημαντικότερη κατάκτηση σε αυτά τα χρόνια υπήρξε η διοργάνωση του Φεστιβάλ Μεσογειακού Ντοκιμαντέρ.

Στα 1998 θεσμοθετήθηκε ως παράλληλη κινηματογραφική δραστηριότητα από το Σωματείο Ελλήνων Σκηνοθετών – Παραγωγών Κινηματογράφου (Σ.Ε.Σ.Π.Κ.) το Φεστιβάλ Μεσογειακού ντοκιμαντέρ, που στηριζόταν οικονομικά από το Υπουργείο Αιγαίου, το Υπουργείο Πολιτισμού και τη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Σάμου. Το φεστιβάλ περιελάμβανε στο πρόγραμμά του επιλεγμένα ντοκιμαντέρ, με στόχο την πολιτισμική επικοινωνία των ανθρώπων της Μεσογείου, ενώ εστίαζε ιδιαίτερα στην καθημερινότητα του μεσογειακού ανθρώπου προβάλλοντας τα προβλήματά του, αλλά και τις ιδιαιτερότητές του.

Οι προβολές στη Σάμο, πάρα το χαμηλό κόστος είχαν υψηλή ποιότητα όπως τουλάχιστον επιβεβαιώνεται και μέσα από κριτικές στον περιοδικό τύπο: «Με επιτυχία τελείωσαν οι εργασίες του 3^{ου} Φεστιβάλ Μεσογειακού Ντοκιμαντέρ στη Σάμο. Ντοκιμαντέρ από όλη τη Μεσόγειο, αλλά και από τον υπόλοιπο κόσμο έρχονται να συναντηθούν στο ακριτικό νησί της Σάμου. Αυτή τη χρονιά εντυπωσίασαν και οι ελληνικές ταινίες»⁴⁹.

Από την ένατη διοργάνωση του και συγκεκριμένα από το 2007, το Φεστιβάλ Μεσογειακού Ντοκιμαντέρ, λόγω οικονομικών δυσκολιών φιλοξενείται στο Τεχνολογικό και Πολιτιστικό Πάρκο Λαυρίου, όπου έχει την άμεση στήριξη από την Εταιρεία Αξιοποίησης και Διαχείρισης Περιουσίας του Εθνικού Μετσόβειου

---

⁴⁹ Γιάννης Ιωαννίδης, «ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ ΣΤΗ ΣΑΜΟ», *Κινηματογράφος και Επικοινωνία*, τεύχος 4^ο, χρόνος Α', Σεπτέμβριος – Νοέμβριος 2000, σ. 15.

Πολυτεχνείου, του Δήμου Λαυρεωτικής και της Εταιρείας Μελετών Λαυρεωτικής, αλλά και του Σ.Ε.Σ.Π.Κ. και κυρίως του προέδρου του Βασίλη Βαφέα, ο οποίος είναι και ο καλλιτεχνικός διευθυντής του φεστιβάλ, ενώ οργανωτικός υπεύθυνος είναι ο Νίκος Κανάκης.

Οι κύριοι θεματικοί άξονες του φεστιβάλ είναι η εργασία, το πολιτικό ντοκιμαντέρ, η μετανάστευση, οι προσωπογραφίες και ντοκιμαντέρ με οικολογικό και περιβαλλοντικό περιεχόμενο. Διοργανώνεται κάθε χρόνο στις αρχές του Σεπτεμβρίου και έχει αποκτήσει τα τελευταία χρόνια διεθνή χαρακτήρα, καθώς συμμετέχουν ντοκιμαντέρ όχι μόνο από την Ελλάδα, αλλά και από το εξωτερικό.

Το Φεστιβάλ Μεσογειακού Ντοκιμαντέρ με τη διαρκή παρουσία του στα φεστιβαλικά δρώμενα της Ελλάδας κατάφερε, μέσα στην ενδεκαετή του ιστορία, να εξελιχθεί και να προσαρμοστεί στις ιδιαιτερότητες της πόλης του Λαυρίου. Έτσι, οι ταινίες που προβάλλονται αντλούν τη θεματική τους, σε μεγάλο βαθμό, από το περιβάλλον, καθώς το αστικό, αλλά και αποβιομηχανοποιημένο τοπίο του Λαυρίου βοηθά προς αυτή την κατεύθυνση και το φεστιβάλ εναρμονίζεται με τα φυσικά χαρακτηριστικά της πόλης. Επιπλέον, ένα ακόμη σημείο ανάδειξης των άρρηκτων δεσμών της διοργάνωσης με την πόλη είναι η θεματολογία η σχετική με τα δικαιώματα του ανθρώπου που φέρνει στη μνήμη τους αγώνες των Λαυριωτών για δημοκρατία, ειρήνη και διεκδίκηση των δημοκρατικών θεσμών.

Επίσης το φεστιβάλ έχει αναπτύξει άμεση συνεργασία με το Φεστιβάλ Ecofilms της Ρόδου, ενώ η θεματολογία του, η σχετική με τη Μεσόγειο έχει άμεση συνάφεια με το Φεστιβάλ της Λάρισας.

Τέλος, πρέπει να τονιστεί το φιλικό και συναδερφικό πνεύμα της διοργάνωσης, καθώς δεν υπάρχουν βραβεία. Ο απώτερος στόχος των διοργανωτών, σύμφωνα με τον οργανωτικό υπεύθυνο, Νίκο Κανάκη είναι το φεστιβάλ να αποτελέσει μια αφορμή συνάντησης μεταξύ σκηνοθετών και κινηματογραφόφιλων, όπου θα ανταλλάσσονται απόψεις, οι οποίες θα μπορούν να διαμορφώσουν ένα χώρο μιας γόνιμης κινηματογραφικής δραστηριότητας αποκομμένη από τα μικροσυμφέροντα, που ενδεχομένως να προκύπτουν μέσα από την απονομή βραβείων.

3.5. Φεστιβάλ ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης (1999, Μη Διαγωνιστικό)
(<http://www.filmfestival.gr/default.aspx?lang=el-GR&loc=1&page=684>)
(<http://www.filmfestival.gr/default.aspx?page=759>)

Το Φεστιβάλ ντοκιμαντέρ της Θεσσαλονίκης – Εικόνες του 21^{ου} αιώνα ξεκίνησε την ιστορική του διαδρομή το Μάρτιο του 1999 και αποτελεί έμπνευση του καλλιτεχνικού διευθυντή Δημήτρη Εϊπίδη. Όλα αυτά τα χρόνια, το φεστιβάλ ντοκιμαντέρ αποτέλεσε μια παράλληλη εκδήλωση του Φεστιβάλ κινηματογράφου της Θεσσαλονίκης και μέσα από τα αφιερώματά του φιλοδόξησε να επικεντρωθεί σε αναγνωρισμένους διεθνώς δημιουργούς και να παρουσιάσει εικόνες της σύγχρονης πραγματικότητας.

Βασικός στόχος του φεστιβάλ είναι: «η δημιουργία ενός καλλιτεχνικού θεσμού διεθνούς κύρους που θα αποτελέσει χώρο έκφρασης και συνδιαλλαγής ανθρώπων επαγγελματιών του χώρου»⁵⁰. Παράλληλα επισημαίνεται ο ρόλος του ντοκιμαντέρ στο χώρο της παιδείας, της ενημέρωσης και της ψυχαγωγίας. Το φεστιβάλ επιδιώκει να παρουσιάσει και να σκιαγραφήσει εικόνες της ιστορικής, κοινωνικής και πολιτικής πραγματικότητας του 21^{ου} αιώνα. Οι εικόνες αυτές βρίσκονται στο επίκεντρο του προγράμματος του και αποτελούν πεδίο προβληματισμού και συζητήσεων.

Η στοχοθεσία του φεστιβάλ είναι ευδιάκριτη και στην πρώτη διακήρυξη των διοργανωτών, που δημοσιεύθηκε στον ημερήσιο και περιοδικό τύπο της εποχής: «Το νέο αυτό φεστιβάλ δεν θα έχει διαγωνιστικό χαρακτήρα [...], φιλοδοξεί να είναι ανοιχτό στα νέα ρεύματα του δημιουργικού ντοκιμανταίρ και στους στόχους του περιλαμβάνει –κι αυτό– να ανοιχτεί στην αγορά, αφού θα λειτουργεί τμήμα μάρκετ, με στόχο την προώθηση ελληνικών ντοκιμανταίρ σε διεθνή τηλεοπτικά δίκτυα»⁵¹.

Από την παραπάνω διακήρυξη διαπιστώνουμε το πνεύμα της διοργάνωσης, η οποία φιλοδοξεί να έρθει σε επαφή με το παγκόσμιο κινηματογραφικό γίγνεσθαι, ακολουθώντας τις όποιες αλλαγές και εξελίξεις, ενώ την ίδια στιγμή επιδιώκει την προώθηση των ελληνικών ντοκιμαντέρ και από την άποψη αυτή είναι ένας θεσμός, ο οποίος συμβάλλει στην πρόοδο της ελληνικής κινηματογραφίας και κατ' επέκταση του ελληνικού ντοκιμαντέρ.

⁵⁰ <http://www.filmfestival.gr/default.aspx?lang=el-GR&loc=1&page=684>

⁵¹ Ηλίας Κανέλλης, «ΚΙ ΑΛΛΟ ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΝΤΟΚΥΜΑΝΤΑΙΡ ΣΤΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ. “Εικόνες του 21^{ου} αιώνα” με διευθυντή τον Δημήτρη Εϊπίδη», *Κινηματογραφιστής*, τεύχος 5^ο, Σεπτέμβριος – Οκτώβριος 1998, σ. 63.

Από το 2000 και μετά, το πρόγραμμα του φεστιβάλ έχει εμπλουτιστεί με παράλληλες εκδηλώσεις, όπως σεμινάρια, διαλέξεις και διάφορες ημερίδες. Ενδιαφέρον παρουσιάζουν επίσης και οι διάφορες εκδοτικές προσπάθειες, που κοινωνούν το φεστιβάλ με το διεθνές κινηματογραφικό στερέωμα. Βασική αρχή της διοργάνωσης είναι ο συγχρονισμός του θεσμού σύμφωνα με τις επιταγές που απαιτεί η νέα πραγματικότητα, όπως τεχνολογικές, κινηματογραφικές, κοινωνικές, πολιτικές και εμπορικές εξελίξεις.

Ένα ακόμη χαρακτηριστικό που αποδεικνύει τη διαφορετικότητα του φεστιβάλ είναι το γεγονός ότι δε διαθέτει διαγωνιστικό τμήμα. Παρ' όλα αυτά επιδοκιμάζει την απονομή βραβείων που απονέμονται από ανεξάρτητους φορείς στις καλύτερες ταινίες. Τα βραβεία που απονέμονται είναι τα εξής: Δύο βραβεία κοινού που αφορούν σε ταινίες άνω των 45' (μία ελληνική και μία ξένη), δύο βραβεία κοινού που αφορούν σε ταινίες κάτω των 45' (μία ελληνική και μία ξένη) και συνοδεύονται από χρηματικό έπαθλο. Τα βραβεία FIPRESCI απονέμονται για το καλύτερο ελληνικό και ξένο ντοκιμαντέρ, το βραβείο της Διεθνούς Αμνηστίας σε ταινία του τμήματος «Ανθρώπινα Δικαιώματα» και το βραβείο WWF Hellas σε ταινία του τμήματος «Κοινωνία και περιβάλλον».

3.6. Φεστιβάλ ελληνικού ντοκιμαντέρ Χαλκίδας (2007, Διαγωνιστικό)
(<http://docfest.gr/index2.php?com=content&id=itemid=125>)
(http://koyinta.gr/index.php?option=com_sobi2&sobiTask=2Details&catid=15s)

Το Φεστιβάλ ελληνικού ντοκιμαντέρ της Χαλκίδας διοργανώνεται από το 2007 από τη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Ευβοίας και την αστική μη κερδοσκοπική εταιρεία «Πορθμός». Λειτουργεί υπό τη διεύθυνση του καλλιτεχνικού διευθυντή, θέση την οποία κατέχει ο σκηνοθέτης Σταύρος Ιωάννου, ο οποίος είναι και ο ιδρυτής του φεστιβάλ. Η διοργάνωση διαρκεί πέντε ημέρες, ενώ ο χρόνος διεξαγωγής ορίζεται ύστερα από απόφαση του καλλιτεχνικού διευθυντή.

Σκοπός του φεστιβάλ είναι: «να προωθήσει στην ελληνική κινηματογραφική παραγωγή την ταινία – ντοκιμαντέρ και να συμβάλλει στην προβολή και τη διάδοση των ελληνικών ταινιών ντοκιμαντέρ σε Ελλάδα και εξωτερικό. Συγχρόνως, φιλοδοξεί να δημιουργήσει ένα χώρο προβολής των ελληνικών ντοκιμαντέρ, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στις ανεξάρτητες παραγωγές και να παρουσιάσει την ετήσια παραγωγή των ελληνικών ντοκιμαντέρ. Τέλος, το φεστιβάλ επιδιώκει να αποτελέσει ένα χώρο συνάντησης Ελλήνων δημιουργών ντοκιμαντέρ»⁵².

Το Φεστιβάλ ελληνικού ντοκιμαντέρ Χαλκίδας διαθέτει δύο τμήματα: Το Πανόραμα και το Διαγωνιστικό, όπου παρουσιάζονται επιλεγμένα ντοκιμαντέρ μεγάλου και μικρού μήκους. Οι ταινίες που συμμετέχουν στο πρόγραμμα του φεστιβάλ (Πανόραμα και Διαγωνιστικό) θα πρέπει να είναι ελληνικές παραγωγές ή να είναι στην ελληνική γλώσσα ή να έχουν ελληνικούς υπότιτλους. Το διαγωνιστικό τμήμα απονέμει συνολικά έντεκα βραβεία: Α, Β, και Γ Βραβείο Καλύτερης Ταινίας Μεγάλου Μήκους, Α, Β, και Γ, Βραβείο Καλύτερης Ταινίας Μικρού Μήκους, Βραβείο Σκηνοθεσίας, Βραβείο Φωτογραφίας, Βραβείο Μοντάζ, Βραβείο Μουσικής και Βραβείο Ήχου. Στα πλαίσια του φεστιβάλ οργανώνονται αφιερώματα σε Έλληνες και ξένους δημιουργούς ντοκιμαντέρ, εκδηλώσεις και εκθέσεις σχετικές με τον κινηματογράφο, προβολές επιλεγμένων ξένων ντοκιμαντέρ και συζητήσεις των δημιουργών με το κοινό.

Η διοργάνωση συνεισφέρει σημαντικά στις προσπάθειες των Ελλήνων παραγωγών ντοκιμαντέρ, προβάλλοντας και διαδίδοντας το έργο τους. Απώτερη φιλοδοξία του είναι να αποτελέσει ένα μηχανισμό προώθησης και διακίνησης του ντοκιμαντέρ σε Ελλάδα και Ευρώπη, υποστηρίζοντας τις ανεξάρτητες παραγωγές, αλλά και τις συμπαραγωγές με δημόσιους και άλλους φορείς.

---

⁵² <http://docfest.gr/index2.php?com=content&id=51&itemid=125>

Το Φεστιβάλ ελληνικού ντοκιμαντέρ Χαλκίδας αποτελεί το μοναδικό φεστιβάλ ντοκιμαντέρ, που επικεντρώνεται στο ελληνικό ντοκιμαντέρ, φιλοδοξώντας να προάγει την ελληνική κινηματογραφία και να την καταστήσει ευρύτερα γνωστή. Τέλος, η όλη διοργάνωση επιτελεί και έναν εκπαιδευτικό σκοπό, καθώς προσελκύει πλήθος σχολείων από την ευρύτερη περιοχή, αλλά και ολόκληρη την Ελλάδα. Στα πλαίσια αυτά, οι ταινίες του φεστιβάλ ταξιδεύουν σε διάφορες πόλεις της Εύβοιας, αλλά και της περιφέρειας με στόχο τη διάδοση του ελληνικού ντοκιμαντέρ, αλλά και στη δημιουργία κινηματογραφικής συνείδησης.

3.7. Φεστιβάλ ντοκιμαντέρ και αναπηρία – Emotion Pictures (2007, Διαγωνιστικό)

(<http://www.britishcouncil.org/gr/greece-arts-and-culture-emotion-pictures>)

(<http://www.ameamedia.gr/archive/fest-07>)

Το Φεστιβάλ ντοκιμαντέρ και αναπηρία διοργανώθηκε για πρώτη φορά το 2007 στο πλαίσιο του 3^{ου} Διεθνούς Συνεδρίου Άτομα με Αναπηρία και Μ.Μ.Ε. από τη Γενική Γραμματεία Επικοινωνίας σε συνεργασία με το Ελληνικό Κέντρο Κινηματογράφου και την υποστήριξη του Βρετανικού Συμβουλίου. Η διοργάνωση ήταν μια πρωτοβουλία του τότε Υπουργού Επικρατείας Θόδωρου Ρουσόπουλου. Καλλιτεχνική διευθύντρια του φεστιβάλ είναι η Μαρία Χατζημιχάλη – Παπαλιού. Αν και το φεστιβάλ είναι το μοναδικό στην Ελλάδα με θεματολογία αποκλειστικά αφιερωμένη στα άτομα με αναπηρία, εντούτοις αποτελεί κομμάτι ενός παγκόσμιου κινήματος καλλιτεχνικής έκφρασης με θέμα την αναπηρία.

Στόχος αυτού του φεστιβάλ είναι: «να καθιερωθεί ως ετήσια διοργάνωση και χρησιμοποιώντας το ντοκιμαντέρ ως μέσο έκφρασης και επικοινωνίας να αναδείξει τον προβληματισμό των καλλιτεχνών απ’ όλο τον κόσμο γύρω από τα θέματα της αναπηρίας, θέλοντας να ενθαρρύνει την ανάπτυξη ενός παραγωγικού διαλόγου και στην Ελλάδα»⁵³. Επίσης σκοπός της διοργάνωσης είναι να δώσει την ευκαιρία σε παιδιά με αναπηρία να γνωρίσουν τον κινηματογράφο γενικότερα και κατ’ επέκταση το ντοκιμαντέρ. Σε ένα ευρύτερο πλαίσιο, η διοργάνωση αποτελεί μια προσπάθεια για ευαισθητοποίηση του κοινού σε θέματα αναπηρίας, αλλά και έμμεσης παρότρυνσης νέων, κυρίως δημιουργών να ασχοληθούν με ζητήματα που άπτονται των ικανοτήτων των ατόμων με αναπηρία, αλλά και του κοινωνικού αποκλεισμού που βιώνουν.

Το φεστιβάλ διαθέτει δυο τμήματα στο πρόγραμμά του: το πληροφοριακό τμήμα, στο οποίο οι ταινίες που προβάλλονται δε διαγωνίζονται και το Διαγωνιστικό τμήμα, όπου οι ταινίες διεκδικούν επτά βραβεία, τα οποία συνοδεύονται από χρηματικό έπαθλο. Τα βραβεία αυτά είναι τα εξής: Α και Β Βραβείο Καλύτερης Ταινίας Μεγάλου Μήκους, Α και Β Βραβείο Καλύτερης Ταινίας Μικρού Μήκους, Βραβείο Πρωτοτυπίας και Ευρηματικής Σκηνοθεσίας, Α και Β Ειδικό Βραβείο Επιτροπής. Όλα τα βραβεία απονέμονται από πενταμελή κριτική επιτροπή, η οποία αποτελείται από ανθρώπους του κινηματογράφου.

Η απήχηση που γνωρίζει το φεστιβάλ είναι μεγάλη, καθώς περισσότεροι από 200 ελληνικοί Δήμοι έχουν εκδηλώσει ενδιαφέρον να αξιοποιήσουν με προβολές τις

---

⁵³ <http://www.britishcouncil.org/gr/greece-arts-and-culture-emotion-pictures>

βραβευμένες ταινίες του φεστιβάλ. Έτσι προβολές ταινιών σχετικές με αναπηρία διεξάγονται κάθε χρόνο σε πόλεις όπως, η Θεσσαλονίκη, η Καβάλα, η Δράμα, η Ζάκυνθος, η Καστοριά, η Ολυμπία, ο Πύργος, κ.ά. Την ίδια στιγμή, ταινίες του φεστιβάλ προβάλλονται και σε διάφορες πόλεις του εξωτερικού όπως, το Σαν Φρανσίσκο, το Νέο Δελχί, το Κάιρο. Παράλληλα η διοργάνωση έχει αποκτήσει διεθνή χαρακτήρα, καθώς αρκετοί Δήμοι του εξωτερικού, όπως Gaza (Παλαιστίνη), Kauno (Ανγκόλα), Novi Sad (Σερβία) κ.ά. χαιρετίζουν τη διοργάνωση με επιστολές τους κάθε χρόνο.

Στις δράσεις του φεστιβάλ συγκαταλέγεται και η δημιουργία του κινηματογραφικού εργαστηρίου, όπου σε συνεργασία με το πρόγραμμα του Υπουργείου Παιδείας *Πάμε Σινεμά* δίνει την ευκαιρία σε μαθητές σχολείων με αναπηρία να γνωρίσουν από κοντά το χώρο του κινηματογράφου και να δημιουργήσουν το δικό τους ντοκιμαντέρ. Οι μαθητές παρακολουθούν τετράμηνα σεμινάρια, στα οποία εξοικειώνονται με την παραγωγή του ντοκιμαντέρ, ενώ η ταινία που θα δημιουργήσουν οι ίδιοι παρουσιάζεται στην τελετή λήξης του φεστιβάλ και προβάλλεται σε αρκετές πόλεις της Ελλάδας και του εξωτερικού.

Όπως παρατηρούμε από τα παραπάνω, το Φεστιβάλ ντοκιμαντέρ και αναπηρία επιδιώκει να τοποθετήσει στο επίκεντρο της καλλιτεχνικής του δημιουργίας τον άνθρωπο. Από τη σκοπιά αυτή, εναρμονίζεται, ως προς το στόχο, με το Φεστιβάλ των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, καθώς και τα δυο φιλοδοξούν να αναδείξουν τον κοινωνικό αποκλεισμό που υφίσταται ο άνθρωπος στη σύγχρονη κοινωνία εξαιτίας του ρατσισμού και της έλλειψης αλτρουισμού. Τέλος, εντύπωση στο Φεστιβάλ Emotion - Pictures προκαλεί και η διεθνής απήχησή του, γεγονός που αναδεικνύει τον πανανθρώπινο χαρακτήρα της τέχνης και ειδικότερα του κινηματογράφου, όταν αυτός επικεντρώνεται στον άνθρωπο.

ΤΕΤΑΡΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΑ ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΝΕΩΝ ΜΕΣΩΝ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ – ΨΗΦΙΑΚΟΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ

4.1. Mediaterra: Διεθνές Φεστιβάλ Τέχνης και Τεχνολογίας – Φούρνος (1998, Μη Διαγωνιστικό) (http://www.fournos-culture.gr/fournos/mediaterra_00.php)

Το κέντρο τέχνης και τεχνολογίας *Φούρνος* ιδρύθηκε το 1992 από το Μάνθο και τη Ντοντό Σαντοριναίου, με απώτερο στόχο την προβολή και τη διάδοση των σύγχρονων μορφών τέχνης. Στο πλαίσιο αυτό, από το 1999, ο *Φούρνος* διοργανώνει το Φεστιβάλ τέχνης και τεχνολογίας Mediaterra. Η διοργάνωση που είχε ξεκινήσει από το 1998, ως ένα αμιγώς ελληνικό φεστιβάλ, εξελίχθηκε την επόμενη χρονιά, με τη συνδρομή του *Φούρνου*, σε μια διεθνή διοργάνωση αφιερωμένη στην ψηφιακή τεχνολογία. «Η ονομασία του φεστιβάλ (Mediaterra) προέρχεται από μία από τις πολλές λέξεις που επινόησε ο βίντεο - καλλιτέχνης Gianni Toti για να περιγράψει τη σύγχρονη εποχή»⁵⁴.

Από το 1999 και έπειτα το φεστιβάλ ασχολείται κυρίως με τα Βαλκάνια και την Ευρώπη και από τη σκοπιά αυτή αποτελεί ένα από τα πρώτα φεστιβάλ που ενδιαφέρονται περισσότερο για την περιφέρεια (Μεσόγειος, Βαλκάνια). Το φεστιβάλ υποδιαιρείται σε περισσότερα μέρη, στα οποία κυριαρχούν τρεις θεματικές ενότητες. Η πρώτη ενότητα περιλαμβάνει την παρουσίαση έργων που κάνουν αποκλειστικά χρήση της ψηφιακής τεχνολογίας. Η δεύτερη ενότητα είναι αφιερωμένη σε ένα θεωρητικό ζήτημα, το οποίο παρουσιάζεται μέσα από τη διοργάνωση συνεδρίων, ομάδων εργασιών και την παραγωγή κειμένων. Τέλος, η τρίτη ενότητα επιδιώκει να αξιοποιήσει το χώρο του διαδικτύου ως τον κύριο μοχλό έκφρασης και παρουσίασης της διοργάνωσης.

Η διοργάνωση του φεστιβάλ, αλλά και η υλοποίηση των υπόλοιπων πολιτιστικών δραστηριοτήτων του *Φούρνου*, στηρίζεται αποκλειστικά στην οικονομική ενίσχυση οργανισμών, κρατικών φορέων και εταιρειών. Ειδικότερα, ο *Φούρνος* έχει, κατά καιρούς, υποστηριχθεί από το Υπουργείο Πολιτισμού, τη Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς, το Υπουργείο Ανάπτυξης, το Συμβούλιο της Ευρώπης, τις Πρεσβείες των Η.Π.Α., Ελβετίας, Αυστρίας, το Βρετανικό Συμβούλιο, την

⁵⁴ http://www.fournos-culture.gr/fournos/mediaterra_00.php

Ελληνοαμερικανική Ένωση, το Γαλλικό Ινστιτούτο, το Ινστιτούτο Γκαίτε και αρκετούς ακόμη φορείς.

4.2. Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου και Νέων Μέσων e – Φως (1998, Διαγωνιστικό)

(<http://www.shortfilm.gr/new.asp?id=44>)

(<http://www.gameweb.gr/e-fws/default.asp?show=2>)

(<http://www.mic.gr/DailyDeltia.asp?date=20/05/2002>)

Το Φεστιβάλ e – Φως αποτελεί μια εκδήλωση ψηφιακού κινηματογράφου, που διοργανώθηκε για πρώτη φορά το 1998 στην Αθήνα, με βασική επιδίωξη την ανάδειξη και την προώθηση της ψηφιακής τέχνης ως ένα νέο τρόπο έκφρασης, επικοινωνίας και ψυχαγωγίας.

Διοργανώνεται από το μη κερδοσκοπικό Αθηναϊκό Ψηφιακό Πολιτισμό «Άλας» με καλλιτεχνικό διευθυντή το Γιάννη Σκουρογιάννη και έχει ως στόχο: «την ανάδειξη νέων δημιουργών και την εξοικείωση του κοινού με τις νέες μορφές ψηφιακής τέχνης και τις νέες τεχνολογίες»⁵⁵. Το φεστιβάλ εναρμονισμένο με το πνεύμα της νέας εποχής, συμβάλει στην ενημέρωση του κοινού για θέματα ψηφιακού κινηματογράφου με προβολές ντοκιμαντέρ, που αφορούν τις σύγχρονες τέχνες και την εξέλιξή τους. Οι προβολές περιλαμβάνουν ταινίες και ντοκιμαντέρ μεγάλου, μικρού και μεσαίου μήκους, πειραματικές ταινίες, computer animation, special effects και ντοκιμαντέρ εκπαιδευτικού και πληροφοριακού περιεχομένου που αφορούν διάφορες μορφές τέχνης, ενώ καλύπτει και τις εξής θεματικές ενότητες: digital camera, computer animation, cd – roms, dvds, websites, artist presentations, documentaries on all arts, live music events, interactive performances. Οι ενότητες αυτές αποτελούν εκφράσεις των νέων τεχνολογιών στον κινηματογράφο και σηματοδοτούν τη μετάβαση στην ψηφιακή εποχή. Το φεστιβάλ επιδιώκει να εφαρμόσει τις δυνατότητες που παρέχει η ψηφιακή τεχνολογία στον κινηματογράφο.

Από το 2003, το φεστιβάλ παρουσιάζεται και στη Θεσσαλονίκη, κάθε Οκτώβρη και τελεί υπό την αιγίδα του Υπουργείου Πολιτισμού, του ΕΟΤ και του Ελληνικού Κέντρου Κινηματογράφου.

---

⁵⁵ <http://www.shortfilm.gr/new.asp?id=44>

4.3. Διεθνές Κινηματογραφικό Φεστιβάλ Πάτρας – Διεθνές Πανόραμα Ανεξάρτητων Δημιουργών Φιλμ και Βίντεο (1999, Διαγωνιστικό)
(<http://www.cinemad.gr/content/view/2266/6/>)
(<http://www.independent.gr/Greece/index.html>)

Το Διεθνές κινηματογραφικό φεστιβάλ Πάτρας ξεκίνησε το 1999, στα πλαίσια του Διεθνούς Πανοράματος Ανεξάρτητων Δημιουργών Φιλμ και Βίντεο. Ο θεσμός πλαισιώνεται από δεκαμελή επιτροπή με καλλιτεχνικό διευθυντή τον Παναγιώτη Χιονίδη. Τα υπόλοιπα μέλη είναι οι: Βασίλης Σταυρόπουλος, η Ιωάννα Παπαιωάννου, η Σεβαστή Σημαντήρη, η Αγγελική Πασσά, ο Ιωάννης Βλάχος, ο Γιώργος Κανέλλης, ο Αργύρης Καλλιάφας, ο Αλέξης Γκλαβάς και ο Νίκος Ατταλειάδης. Απώτερος στόχος του φεστιβάλ είναι η ανάδειξη νέων δημιουργών και η δυνατότητα ελεύθερης έκφρασής τους. Το φεστιβάλ επεδίωξε και το κατάφερε, σε μεγάλο βαθμό, να καλλιεργήσει μια επικοινωνία ανάμεσα στους δημιουργούς και το κοινό τόσο σε τοπικό, όσο και σε παγκόσμιο επίπεδο. Βασικός άξονας του θεσμού είναι ότι «ο κινηματογράφος είναι τέχνη μόνο όταν έχει άποψη και μάχεται γι' αυτή, αλλιώς βρίσκεται στο περιθώριο της σύγχρονης πραγματικότητας»⁵⁶. Στο προσκήνιο της διοργάνωσης έρχονται οι ανεξάρτητες παραγωγές, στις οποίες ο θεσμός δίνει ιδιαίτερη σημασία.

Το φεστιβάλ έχει ένα πλουραλιστικό χαρακτήρα, καθώς περιλαμβάνει στο πρόγραμμά του ταινίες μεγάλου και μικρού μήκους, μυθοπλασίας, ντοκιμαντέρ, κινούμενα σχέδια, ενώ από το 2008 ακολουθώντας τις επιταγές της τεχνολογίας όλες οι ταινίες που προβάλλονται πρέπει να είναι σε ψηφιακή μορφή. Έτσι λοιπόν από το 2008, το Φεστιβάλ της Πάτρας αποτελεί ένα φεστιβάλ ψηφιακού κινηματογράφου.

Από 2006, που το Διεθνές Πανόραμα Ανεξάρτητων Δημιουργών εγκαταστάθηκε οριστικά στην Πάτρα, έδωσε τη δυνατότητα να εγκαινιαστούν μια σειρά από διεθνείς συνεργασίες με άλλα φεστιβάλ της Ευρώπης. Οι συνεργασίες αυτές είχαν ως άμεσο αποτέλεσμα τη δημιουργία ενός Πανευρωπαϊκού δικτύου φεστιβάλ για Ανεξάρτητους Δημιουργούς. Την ίδια στιγμή, ο θεσμός φιλοδόξησε να αναδείξει τη διαρκώς εξελισσόμενη τεχνογνωσία στο χώρο του κινηματογράφου.

Το πρόγραμμα του Πανοράματος περιλαμβάνει διαγωνιστικό τμήμα για όλες τις κατηγορίες ταινιών: μικρού μήκους, μυθοπλασίας, ντοκιμαντέρ, κινουμένων σχεδίων, ενώ στις καλύτερες ταινίες απονέμονται βραβεία από την κριτική επιτροπή. Στα πλαίσια της διοργάνωσης πραγματοποιούνται μια σειρά από αφιερώματα,

---

⁵⁶ <http://www.cinemad.gr/content/view/2266/6/>

παράλληλες εκδηλώσεις, όπως εκθέσεις φωτογραφίας και αφίσας. Αξίζει επίσης να αναφερθεί ότι το φεστιβάλ λαμβάνει χώρο στον παλαιότερο κινηματογράφο της πόλης (Ιντεάλ).

Το φεστιβάλ υποστηρίζεται από το Υπουργείο Τουριστικής Ανάπτυξης μέσω του Ελληνικού Οργανισμού Τουρισμού (ΕΟΤ), από τη Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς, από την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, από τη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Αχαΐας, από το Δήμο Πατρέων και τον ΟΤΕ. Συγχρόνως, οι παράλληλες εκδηλώσεις του φεστιβάλ υποστηρίζονται από την Ταινιοθήκη της Ελλάδος και το Μουσείο Κινηματογράφου. Τέλος, όλη η διοργάνωση τελεί υπό την αιγίδα του Πανεπιστημίου Πατρών και της μη κυβερνητικής ομάδας «Πολίτες Εν Δράσει».

4.4. Φεστιβάλ Πλατφόρμα Βίντεο Αθήνα (2003, Διαγωνιστικό) (<http://www.platforma.gr/index.php/lang-el/platformavideo8/festivalregulations>)

Το Φεστιβάλ Πλατφόρμα βίντεο διοργανώθηκε για πρώτη φορά το 2003 από μια εταιρεία αστικού πολιτισμού, μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, την «Πλατφόρμα». Από το 2003 μέχρι και σήμερα, το φεστιβάλ αποσκοπεί στην προβολή της κινηματογραφικής δημιουργίας με τη χρήση του βίντεο και νέων μέσων οπτικοακουστικής έκφρασης. Στο αρχικό του στάδιο, ο θεσμός υποστηρίχθηκε επίσης από την Εταιρεία Ελλήνων Σκηνοθετών, τους φίλους και χορηγούς της Πλατφόρμας, καθώς και από αρκετούς καλλιτέχνες. Διοργανώνεται σε τόπο και χρόνο που καθορίζεται κάθε χρόνο από την οργανωτική επιτροπή, η οποία επιλέγει και τις ταινίες που θα ενταχθούν στο διαγωνιστικό τμήμα, διεκδικώντας τα έπαθλα της διοργάνωσης.

Το πρόγραμμα του φεστιβάλ περιλαμβάνει δύο διαγωνιστικά τμήματα: Το τμήμα Επιλογή Πλατφόρμα, στο οποίο η ομάδα παραγωγής επιλέγει είκοσι ταινίες, μυθοπλασίας, κινουμένων σχεδίων, τεκμηρίωσης από την Ελλάδα και το εξωτερικό και οι οποίες έχουν δημιουργηθεί με τη χρήση νέων μέσων και δεν υπερβαίνουν τα 45'. Οι ταινίες αυτές διαγωνίζονται για το Μέγα Βραβείο της Πλατφόρμας Βίντεο. Το δεύτερο διαγωνιστικό τμήμα απονέμει το Βραβείο κοινού. Στο τμήμα αυτό συμμετέχει ένας μεγάλος αριθμός ταινιών μυθοπλασίας, τεκμηρίωσης, κινουμένων σχεδίων και πειραματικών ταινιών από την Ελλάδα και όλο τον κόσμο. Οι ταινίες επιβάλλεται να έχουν δημιουργηθεί με τη χρήση νέων μέσων τεχνολογίας και το κοινό ψηφίζει τις ταινίες που προτιμά, απονέμοντας το βραβείο κοινού της Πλατφόρμας Βίντεο.

Το φεστιβάλ αποτελείται από μια εικοσαμελή ομάδα παραγωγής, η οποία είναι επιφορτισμένη με τη διεξαγωγή της διοργάνωσης. Μερικά από τα μέλη αυτής της ομάδας είναι Άννα Τζίνη, υπεύθυνη προγράμματος, η Νατάσα Πανδή, υπεύθυνη γραφείου τύπου και η Φιλάνθη Καλογεράκου, υπεύθυνη δημοσίων σχέσεων. Συγχρόνως, κατά τη διάρκεια του φεστιβάλ, διοργανώνονται από την Πλατφόρμα διάφορα σεμινάρια και εργαστήρια με σκοπό την προώθηση των νέων οπτικοακουστικών μέσων.

4.5. Διεθνές Φεστιβάλ τέχνης και βίντεο Αθήνας (2005, Διαγωνιστικό) (<http://www.athensvideoartfestival.gr/info.asp>)

Από το 2005, το Διεθνές Φεστιβάλ τέχνης και βίντεο (Athens Video Art Festival) αποτελεί χώρο έκφρασης του ψηφιακού κινηματογραφικού πολιτισμού και των νέων τεχνολογιών. Πραγματοποιείται υπό την αιγίδα του Δήμου Αθηναίων, του Υπουργείου Μεταφορών, του Πανεπιστημίου Αιγαίου (τμήμα Πολιτισμικής Τεχνολογίας και Επικοινωνίας) και του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων (τμήμα Πλαστικών Τεχνών και Επιστημών της Τέχνης). Παράλληλα υποστηρίζεται από τη Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς, από το Υπουργείο Πολιτισμού, από τον Πολιτισμικό Οργανισμό του Δήμου Αθηναίων και από τον Ελληνικό Οργανισμό Τουρισμού (ΕΟΤ). Την ευθύνη για την όλη διοργάνωση του φεστιβάλ έχει αναλάβει η αστική, μη κερδοσκοπική εταιρεία «Multitrab Productions». Στην ομάδα παραγωγής του φεστιβάλ συμμετέχουν οι: Ηλίας Χατζηχριστοδούλου, Αντωνία Πυλαρινού, Έλενα Τσαλίδου, Αριστέα Παπαναστασίου και ο Μάρκος Δεσύπρης.

Σκοπός του φεστιβάλ είναι η προώθηση όλων των σύγχρονων μορφών τέχνης όπως η φωτογραφία, η κίνηση, η μουσική, και η ανάδειξη νέων δημιουργών. Το φεστιβάλ παρέχει τη δυνατότητα στους δημιουργούς να χρησιμοποιήσουν όλα τα σύγχρονα οπτικοακουστικά μέσα και για το λόγο αυτό απευθύνεται στους λάτρεις της ψηφιακής τεχνολογίας και των νέων τεχνολογιών. Το πρόγραμμα της διοργάνωσης περιλαμβάνει πέντε κατηγορίες, οι οποίες είναι συνυφασμένες με την ψηφιακή εξέλιξη και πρόοδο. Οι κατηγορίες αυτές είναι οι ακόλουθες: video art, animation, digital image, web art και installation art.

Συγχρόνως, το φεστιβάλ επιδιώκει να προβάλλει αφιερώματα, προσφέρει σημαντικά κίνητρα για καλλιτεχνική δημιουργία, ενώ δεν παραλείπει να παρουσιάσει τις τελευταίες διεθνείς εξελίξεις στον τομέα των ψηφιακών μέσων και κατ' επέκταση του ψηφιακού κινηματογράφου.

Το φεστιβάλ παρουσιάζει, μέσα από το πρόγραμμά του, την προσήλωσή του σε μια νέα και αναπτυσσόμενη μορφή τέχνης, που δεν είναι άλλη από την ψηφιακή τεχνολογία στο χώρο του κινηματογράφου. Η κατεύθυνση αυτή παρέχει τη δυνατότητα στους διοργανωτές να προσελκύσουν μια σειρά από σημαντικούς χορηγούς των οποίων η προσφορά αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την επιτυχή έκβαση της διοργάνωσης. Οι χορηγοί αυτοί είναι μεγάλες πολυεθνικές εταιρείες, αλλά και πλήθος μέσων μαζικής ενημέρωσης, που προβάλλουν τη διοργάνωση.

4.6. Διεθνές Φεστιβάλ νέων μέσων - Onedotzero Αθήνας (2005, Διαγωνιστικό)
(<http://www.in.gr/agenda/AgendaEvent.asp?lngAgendaID=64716&>)
(<http://www.blackwhitemag.net/index.php?id=23,181,0,0,1,0>)
(<http://www.bios.gr/history.php>)
(<http://www.britishcouncil.org/gr/greece-arts-and-culture-film-and-digital-media-onedotzero.html>)

Το Φεστιβάλ onedotzero ιδρύθηκε το 1996 στο Λονδίνο και αποτελεί ένα από τα μεγαλύτερα φεστιβάλ ψηφιακού κινηματογράφου στον κόσμο. «Απευθύνεται σε δημιουργούς που προέρχονται από διαφορετικούς χώρους όπως η γραφιστική, η εικονογράφηση, η μόδα και η πληροφορική, ενώ περικλείει όλες τις μορφές και τις εκφάνσεις της κινούμενης εικόνας»⁵⁷.

Βασική επιδίωξή του είναι να παρουσιάσει το έργο καλλιτεχνών από ολόκληρο τον κόσμο, ενώ την ίδια στιγμή καταβάλλεται προσπάθεια να συνδυαστεί η εμπορική με την «καθαρή» τέχνη, αλλά και να υπάρξει μια επικοινωνία ανάμεσα σε καλλιτέχνες και κοινό. Όλα αυτά τα χρόνια, το onedotzero κατάφερε να εξελιχθεί ως ένα από τα μεγαλύτερα φεστιβάλ του είδους του, ενώ οι ταινίες του ετήσιου φεστιβάλ προβάλλονται κάθε χρόνο σε περισσότερες από εξήντα χώρες.

Το onedotzero διοργανώθηκε για πρώτη φορά στην Ελλάδα το Σεπτέμβριο του 2005 στα πλαίσια της συνεργασίας του Βρετανικού Συμβουλίου (British Council), της Γενικής Γραμματείας Νέας Γενιάς και του οργανισμού νέων μέσων τεχνολογίας, Bios. Επίσης, τη γενική εποπτεία της διοργάνωσης την έχει η Μάρθα Δημητριάδου. Το onedotzero φιλοδόξησε να αποτελέσει το κέντρο για την εγχώρια παραγωγή κινούμενης εικόνας και να προσφέρει ένα βήμα έκφρασης σε νέους δημιουργούς. Το φεστιβάλ του Bios απονέμει δέκα βραβεία και αναδεικνύει, με αυτό τον τρόπο, τη σύγχρονη ελληνική δημιουργία στον τομέα του ψηφιακού κινηματογράφου.

Η διοργάνωση χαρακτηρίζεται από έναν πλουραλισμό, καθώς περιλαμβάνει οχτώ θεματικές ενότητες, που παρουσιάζουν ένα πρόγραμμα προβολών από μικρού μήκους ταινίες, animation, ντοκιμαντέρ, αφιερώματα, ταινίες ψηφιακής τεχνολογίας και πειραματισμού. Συγχρόνως, το πρόγραμμα των προβολών συμπληρώνεται με μια σειρά παράλληλων εκδηλώσεων, όπως παραστάσεις χορού και οπτικοακουστικές παραστάσεις.

---

⁵⁷ <http://www.in.gr/AgendaEvent.asp?lngAgendaID=64716&>

Εν κατακλείδι, η δράση του Βίος περιλαμβάνει και μια σειρά από μικρότερα φεστιβάλ, καθώς επίσης και αφιερώματα στη μουσική και στο θέατρο, με συνδυασμό διάφορων διαλέξεων και συνεδρίων.

4.7. Επιμέρους συμπεράσματα

Με την παράθεση και παρουσίαση των φεστιβάλ που υπηρετούν τις νέες τεχνολογίες συμπεραίνουμε την ώθηση και τη δυναμική που έχει αναπτύξει τα τελευταία χρόνια στη χώρα μας, αλλά και παγκοσμίως ο ψηφιακός κινηματογράφος. Όλο και περισσότερα φεστιβάλ έρχονται στο προσκήνιο, τα οποία αναδεικνύουν τις νέες τάσεις της τεχνολογίας και το πώς αυτές επεμβαίνουν στο καλλιτεχνικό αποτέλεσμα.

Ποιες όμως είναι στην πράξη αυτές οι νέες τεχνολογίες λίγοι ασφαλώς γνωρίζουν. Ενδιαφέρον για να καταλάβουμε τι ακριβώς εννοούμε με τον όρο νέες τεχνολογίες και ποια μορφή αυτές παίρνουν στον κινηματογράφο μας δίνει μια συζήτηση στο μηνιαίο περιοδικό *Οθόνη* οχτώ ανθρώπων του κινηματογράφου του Αλέξανδρου Μουμτζή, του Νίκου Κολοβού, του Θανάση Ρέντζη, του Σωτήρη Ζήκου, του Θωμά Νέου, του Αλέξανδρου Δερμεντζόγλου, του Ιορδάνη Καμπά και του Περικλή Δεληολάνη το Φεβρουάριο του 1986. Παρακάτω μεταφέρουμε ένα απόσπασμα από τις διαπιστώσεις των Θανάση Ρέντζη και Αλέξανδρο Μουμτζή.

Πιο συγκεκριμένα ο Θανάσης Ρέντζης παρατηρεί: «Νέες τεχνολογίες είναι, γενικώς και όχι μόνο στον κινηματογράφο, οι ηλεκτρονικές τεχνολογίες. Ο παραδοσιακός κινηματογράφος είναι μια μηχανο – χημικο – ηλεκτρική τεχνολογία. Οι νέες τεχνολογίες είναι μια σειρά καινούρια όργανα, με τεράστιες δυνατότητες και πεδίο εφαρμογών πολύ ευρύτερο από τον κινηματογράφο»⁵⁸. Στην παραπάνω διαπίστωση τονίζεται ο διαχωρισμός ανάμεσα στον παραδοσιακό κινηματογράφο και των κινηματογράφο των νέων τεχνολογιών.

Στη συνέχεια της συζήτησης ο Αλέξανδρος Μουμτζής συμπληρώνει την παρατήρηση του Θανάση Ρέντζη επισημαίνοντας τις τρεις μορφές που μπορούν να πάρουν οι νέες τεχνολογίες στον κινηματογράφο. Αναφέρει σχετικά: «α) Η δυνατότητα να εγγράφεται η εικόνα, όχι με χημικό, αλλά με ηλεκτρονικό τρόπο και η δυνατότητα της εκ των υστέρων επεξεργασίας αυτής της ηλεκτρονικής εικόνας. β) Η δυνατότητα συνθέσεως μιας εικόνας μέσω ενός κομπιούτερ [...]. γ) Η “λογική των εντολών”, η δυνατότητα δηλαδή να οργανωθεί μια ολόκληρη παραγωγή με βάση τις δυνατότητες που προσφέρει ένας ηλεκτρονικός υπολογιστής [...]»⁵⁹.

⁵⁸ Αλέξανδρος Μουμτζής, Νίκος Κολοβός, Θανάσης Ρέντζης, Σωτήρης Ζήκος, Θωμάς Νέος, Αλέξανδρος Δερμεντζόγλου, Ιορδάνης Καμπάς, Περικλής Δεληολάνης, «Το μέλλον του κινηματογράφου και οι νέες τεχνολογίες», *Οθόνη*, τεύχος 24^ο, Φεβρουάριος – Μάρτιος 1986, σ. 49, σσ. 48 – 55.

⁵⁹ ό. π. σ. 49, σσ. 48 – 55.

Η παραπάνω ανάλυση αν και πρόωρη στα 1986, εντούτοις περικλείει με σαφή τρόπο τη μορφή που μπορούν να πάρουν οι νέες τεχνολογίες στον κινηματογράφο και κυρίως υπογραμμίζονται οι δυνατότητες που παρέχει ο ηλεκτρονικός υπολογιστής. Σίγουρα, σήμερα είκοσι τρία χρόνια μετά, οι παραπάνω αναλύσεις μοιάζουν να αποτελούν τον αυτονόητο δρόμο του κινηματογράφου, ο οποίος έχει εγκαταλείψει οριστικά την μηχανο – χημικό - ηλεκτρική τεχνολογία και έχει μεταβεί στην ψηφιακή πραγματικότητα και στις ανέσεις που αυτή παρέχει.

Ο ψηφιακός κινηματογράφος ολοένα και κερδίζει έδαφος από τις παραδοσιακές μορφές κινηματογράφου, ενώ σύμφωνα με προβλέψεις των ανθρώπων του χώρου στα επόμενα χρόνια τα φεστιβάλ που θα προβάλλουν ταινίες σε ψηφιακή μορφή θα διπλασιαστούν και θα κυριαρχήσουν στον παγκόσμιο κινηματογραφικό γίγνεσθαι. Σίγουρα, η χρήση της ψηφιακής τεχνολογίας χαρίζει στον κινηματογράφο μια νέα αισθητική και θέτει σταδιακά και μεθοδικά στο περιθώριο τις παραδοσιακές μορφές κινηματογράφησης, οι οποίες τείνουν να αποτελέσουν μια νοσταλγική ανάμνηση.

ΠΕΜΠΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΑ ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΚΙΝΟΥΜΕΝΩΝ ΣΧΕΔΙΩΝ ΚΑΙ ΝΕΑΝΙΚΩΝ ΤΑΙΝΙΩΝ.

5.1. Φεστιβάλ Κόμικς της Βαβέλ (1996, Μη Διαγωνιστικό) (<http://www.babelfestival.gr/index.html>)

Το φεστιβάλ ξεκίνησε για πρώτη φορά το Φθινόπωρο του 1996 στο Γκάζι και σήμερα έχει διεθνή ακτινοβολία, ενώ είναι ενταγμένο στο επίσημο πρόγραμμα της Τεχνόπολης του Δήμου Αθηναίων. Τη γενική εποπτεία της διοργάνωσης έχει αναλάβει η Νίκη Τζούδα, η οποία και κατέχει τη θέση της καλλιτεχνικής διευθύντριας. Το φεστιβάλ κατορθώνει μέσα από τις εκδηλώσεις του να αποτελέσει τόπο συνάντησης για καλλιτέχνες και δημιουργούς απ' όλο τον κόσμο. Το πρόγραμμά του περιλαμβάνει: «κόμικς με ζωγραφική, μουσικές παραστάσεις, ταινίες κινουμένων σχεδίων με θέατρο δρόμου, commedia dell' arte και graffiti»⁶⁰.

Το φεστιβάλ στη 13χρονη πορεία του γνώρισε σημαντικά οικονομικά προβλήματα με αποκορύφωμα το 2007, όταν λίγο έλειψε να ακυρωθεί η διοργάνωση. Τελικά, η διοργάνωση στηρίχθηκε στην οικονομική ενίσχυση του Υπουργείου Πολιτισμού και της ΕΡΤ, αλλά και στην ηθική συμπαράσταση του Δήμου Αθηναίων και της Γενικής Γραμματείας Νέας Γενιάς. Από τότε η διοργάνωση πραγματοποιείται κανονικά χωρίς εκ νέου οικονομικά προβλήματα.

Το Φεστιβάλ κόμικς της Βαβέλ αποτελεί το πρώτο φεστιβάλ στην Ελλάδα με θεματολογία αποκλειστικά αφιερωμένη στο κινούμενο σχέδιο. Από την άποψη αυτή, ο ρόλος του, αλλά και η συνέχισή του είναι αποφασιστικής σημασίας, καθώς συμβάλλει στη διάδοση του κινουμένου σχεδίου ως ένα αυτόνομο είδος κινηματογραφίας, ενώ την ίδια στιγμή αναδεικνύει την καλλιτεχνική αξία των δημιουργών που ασχολούνται με το κινούμενο σχέδιο.

---

⁶⁰ <http://www.babelfestival.gr/index.html>

5.2. Φεστιβάλ Μαθητικών Ταινιών – Πάμε Σινεμά (1999, Διαγωνιστικό) (http://www.filmfestival.gr/educational_programmes/cinema_whatis.html)

Το «Πάμε σινεμά» είναι ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα που ξεκίνησε το 1999 στα πλαίσια της κοινής δράσης των Υπουργείων Πολιτισμού και Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων με βραχυπρόθεσμο στόχο τη γνωριμία των μαθητών με τις τέχνες και ειδικότερα με τον κινηματογράφο, ενώ μακροπρόθεσμα επιδιώκει την εισαγωγή μαθημάτων στην εκπαίδευση σχετικών με τις τέχνες και τον πολιτισμό. Διευθυντής και οργανωτικός υπεύθυνος του «Πάμε σινεμά» είναι ο Αντώνης Κιούκας. Το πρόγραμμα σχεδιάστηκε από το Φεστιβάλ κινηματογράφου Θεσσαλονίκης σε συνεργασία με τις αρμόδιες υπηρεσίες των παραπάνω υπουργείων και φιλοδοξεί να φέρει σε επαφή τη νέα γενιά με τον κινηματογράφο, αλλά και να εξοικειώσει τους μαθητές με τους κανόνες παραγωγής μιας κινηματογραφικής ταινίας.

Το ιδιαίτερο αυτής της διοργάνωσης είναι ότι πραγματοποιείται ταυτόχρονα την ίδια μέρα και ώρα στις πρωτεύουσες των περιφερειών που έχει εφαρμοστεί το πρόγραμμα και απονέμει αρκετά βραβεία. Η τελετή απονομής κατέχει σημαντική θέση, καθώς μεταδίδεται ζωντανά από την ΕΡΤ, ενώ πραγματοποιείται ταυτόχρονα, μέσω δορυφορικής σύνδεσης σε αίθουσες των πόλεων που συμμετέχουν στο πρόγραμμα. Ενδεικτικά, αναφέρουμε, ότι το 2008 η διοργάνωση πραγματοποιήθηκε σε Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Ιωάννινα, Σύρο και Μόναχο.

Το φεστιβάλ περιλαμβάνει δυο προγράμματα: ένα που απευθύνεται σε μαθητές Δημοτικού και ένα που απευθύνεται σε μαθητές Γυμνασίου και Λυκείου. Οι μαθητές έχουν την ευκαιρία να συγκροτηθούν σε ομάδες, υπό την επίβλεψη και καθοδήγηση επαγγελματιών σκηνοθετών, με σκοπό τη δημιουργία μιας ταινίας μικρού μήκους, που περιλαμβάνει όλα τα στάδια, από τη συγγραφή του σεναρίου μέχρι την υλοποίηση και την επεξεργασία του μοντάζ. Όλες οι ταινίες που θα δημιουργηθούν προβάλλονται στο Διαγωνιστικό Φεστιβάλ Μαθητικών Ταινιών.

Το Φεστιβάλ Μαθητικών Ταινιών αποτελεί μια πρωτότυπη ιδέα που στοχεύει να μετουσιώσει την κινηματογραφική εικόνα σε γλώσσα, μεταδίδοντας στους μαθητές έναν εναλλακτικό κινηματογράφο, ο οποίος θα συμβάλει στη δημιουργία υποψιασμένων θεατών, αλλά και ενεργών πολιτών. Αναμφισβήτητα η ιδέα για τη δημιουργία ενός τέτοιου θεσμού είναι πρωτοποριακή και αποτελεί το πρώτο βήμα για την επιμόρφωση των μαθητών και αυριανών πολιτών γύρω από την τέχνη του κινηματογράφου. Επιπλέον η συνεργασία του «Πάμε Σινεμά» με το Φεστιβάλ Emotion – Pictures συμβάλει καθοριστικά στην ευαισθητοποίηση της νέας γενιάς σε

ζητήματα καθαρά ανθρωπιστικά, ενώ την ίδια στιγμή αποδεικνύεται και ο πανανθρώπινος χαρακτήρας του κινηματογράφου, που θέτει στο επίκεντρο τον άνθρωπο και τα προβλήματά του.

5.3. Ευρωπαϊκή συνάντηση νεανικής οπτικοακουστικής ταινίας – Camera Zizanio (2001, Διαγωνιστικό) (http://www.olympiafestival.gr/16_profile/grProfile.html)

Η πρώτη Ευρωπαϊκή συνάντηση οπτικοακουστικής ταινίας – Camera Zizanio πραγματοποιήθηκε το 2001 στα πλαίσια του 4^{ου} Φεστιβάλ Ολυμπίας για παιδιά και νέους. Ήταν μια διοργάνωση ενσωματωμένη μέσα στο φεστιβάλ που υποστηρίχθηκε από την Πολιτιστική Ολυμπιάδα και αφορούσε την προσπάθεια καλλιτεχνικής έκφρασης νέων δημιουργών μέσα από τη χρήση της οπτικοακουστικής τεχνολογίας.

Από τη δεύτερη διοργάνωσή του το 2002, το Camera Zizanio εξελίχθηκε σε μια αυτόνομη κινηματογραφική εκδήλωση και σήμερα αποτελεί το μοναδικό πανευρωπαϊκό φεστιβάλ για την οπτικοακουστική δημιουργία των νέων. «Το φεστιβάλ επιδιώκει τη δημιουργία των κατάλληλων συνθηκών ώστε τα παιδιά και οι νέοι να εκφράζονται με εικόνες και ήχους και να προβάλλουν τη δημιουργικότητά τους μέσα από τον κινηματογράφο. Επίσης, η διοργάνωση προάγει έναν επικοινωνιακό διάλογο σχετικά με τη χρήση των οπτικοακουστικών μέσων στο χώρο της εκπαίδευσης»⁶¹. Παράλληλα, το φεστιβάλ, έχοντας μια επιμορφωτική στόχευση, οργανώνει εκπαιδευτικά εργαστήρια, μέσα από τα οποία οι νέοι δημιουργοί έχουν την ευκαιρία να εντυπώσουν στους κανόνες και τις αρχές της οπτικοακουστικής αφήγησης.

Το φεστιβάλ περιλαμβάνει και διαγωνιστικό τμήμα που προβάλλει ταινίες από ευρωπαϊκές χώρες, ενώ στο ευρύτερο πληροφοριακό πρόγραμμα προβάλλει ταινίες απ' όλο τον κόσμο. Η διοργάνωση δημιουργεί ξεχωριστά τμήματα για τις ελληνικές και ευρωπαϊκές νεανικές ταινίες, οι οποίες ταξινομούνται σε τρεις κατηγορίες ανάλογα με την ηλικία των συμμετεχόντων. Για να μπορέσουμε να κατανοήσουμε το μέγεθος και τη σημασία αυτής της διοργάνωσης αρκεί να αναφέρουμε ότι οι ταινίες που συμμετέχουν κάθε χρόνο ξεπερνούν τις 200, γεγονός που αναδεικνύει και τη στήριξη του φεστιβάλ στους νέους δημιουργούς.

Τέλος, το φεστιβάλ διοργανώνεται από την αστική μη κερδοσκοπική εταιρεία «Νεανικό Πλάνο», που δημιουργήθηκε το 1992 και η οποία είναι υπεύθυνη και για τη διοργάνωση του Φεστιβάλ της Ολυμπίας.

---

⁶¹ http://www.olympiafestival.gr/16_Profile/grProfile.htm

5.4. Athens Animfest (2002, Διαγωνιστικό) (<http://animationcenter.gr/modules/news/>)

Το Athens Animfest διοργανώθηκε για πρώτη φορά το 2002 από την αστική μη κερδοσκοπική εταιρεία και μη κυβερνητική οργάνωση «Ευρωπαϊκό Κέντρο Κινουμένων Σχεδίων» που στοχεύει να φέρει τη νέα γενιά πιο κοντά στο κινούμενο σχέδιο.

Το φεστιβάλ αποσκοπεί στην προβολή ευρωπαϊκών κινουμένων σχεδίων τα οποία προβάλλονται σε ψηφιακή μορφή και έχουν ως απώτερο στόχο την ανάδειξη των πολιτισμικών ιδιαιτεροτήτων των ευρωπαϊκών λαών. Η διοργάνωση περιλαμβάνει διαγωνιστικό τμήμα και απονέμει τρία βραβεία. Το Μεγάλο Βραβείο ‘Αθήνα’, το Β Βραβείο και το Γ Βραβείο, τα οποία συνοδεύονται και από αντίστοιχα οικονομικά και πρακτικά οφέλη.

Η διοργάνωση του Animfest ήταν η πρώτη που δημιουργήθηκε με αποκλειστικό στόχο τη διάδοση και την προώθηση του κινουμένου σχεδίου, χωρίς να περιλαμβάνει στο πρόγραμμά του άλλες δραστηριότητες όπως για παράδειγμα το φεστιβάλ της Βαβέλ, το οποίο αποτελεί μια γενικότερη καλλιτεχνική εκδήλωση αφιερωμένη στα παιδιά ή το φεστιβάλ Camera – zizanio, το οποίο ασχολείται κυρίως με νεανικές ταινίες.

Από την άποψη αυτή, γίνεται αντιληπτό ότι ο ρόλος που κλήθηκε να υπηρετήσει το φεστιβάλ ήταν σημαντικός, καθώς αποτέλεσε το μοναδικό χώρο έκφρασης στην Ελλάδα για το κινούμενο σχέδιο, τους δημιουργούς του, αλλά και τους φίλους του μέχρι το 2008, χρονιά κατά την οποία ιδρύθηκε το Φεστιβάλ κινουμένων σχεδίων της Σύρου. Τέλος, καλλιτεχνική διευθύντρια του φεστιβάλ είναι η καθηγήτρια του Πανεπιστημίου Πατρών, του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών, κ. Χρυσάνθη Σωτηροπούλου.

5.5. Φεστιβάλ Νεανικών Ταινιών – Crashfest (2006, Διαγωνιστικό)
(<http://www.cinemainfo.gr/cinema/filmfestival/crashfest/index.html>)
(<http://www.filmfestival.gr/default.aspx?lang=el-GR&loc=1&&page>)
(<http://www.foititakos.gr/blog/2009/02/festival-spoudastikon-neanikon-tenion-crashfest/>)

Το Crashfest είναι ένα φεστιβάλ σπουδαστικών και νεανικών ταινιών που διοργανώνεται από το 2006 στη Θεσσαλονίκη από το τμήμα Κινηματογράφου της Σχολής Καλών Τεχνών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (Α.Π.Θ.) και τη στήριξη του Φεστιβάλ κινηματογράφου Θεσσαλονίκης. Δικαίωμα συμμετοχής έχουν Έλληνες και ξένοι σπουδαστές κινηματογράφου, τόσο από ιδιωτικές, όσο και από πανεπιστημιακές σχολές κινηματογράφου της Ελλάδας και του εξωτερικού.

Η διοργάνωση αποτελεί χώρο έκφρασης των νέων δημιουργών, αλλά και παρουσίασης των νέων τεχνολογιών. Συγχρόνως, φιλοδοξεί να αποτελέσει και ένα θεσμό, ο οποίος μέσα από τα προγράμματά του θα βελτιώσει την κινηματογραφική παιδεία στην Ελλάδα. Το φεστιβάλ είναι διαγωνιστικό και περιλαμβάνει τέσσερις κατηγορίες ταινιών: μυθοπλασίας, ντοκιμαντέρ, animation και πειραματισμού, οι οποίες διεκδικούν ένα από τα έντεκα βραβεία που απονέμονται από την αιρετή κριτική επιτροπή, η οποία αποτελείται από επαγγελματίες του χώρου του κινηματογράφου. Τα βραβεία είναι τα εξής: Καλύτερης ταινίας, Καλύτερης ταινίας Μυθοπλασίας, Ντοκιμαντέρ, Animation και Πειραματισμού. Βραβεία απονέμονται, επίσης, σε ταινίες Καλύτερου Σεναρίου, Φωτογραφίας, Ηχητικής Επένδυσης, Σκηνογραφικής Επιμέλειας, Μοντάζ, αλλά και Βραβείο Κοινού.

Βασική επιδίωξη του φεστιβάλ είναι: «να αποτελέσει ένα χώρο συνεργασιών και γνωριμίας μεταξύ των δημιουργών, αλλά και νεανικής δημιουργικότητας, όπου σπουδαστές και νέοι δημιουργοί θα επικοινωνούν με το έργο τους και θα ανταλλάσουν απόψεις γύρω από την τέχνη του κινηματογράφου»⁶².

Η διοργάνωση δε θα ήταν εφικτή χωρίς τη συνδρομή, αφενός του καλλιτεχνικού διευθυντή, θέση την οποία κατέχει ο Νίκος Γιαννόπουλος, αφετέρου αρκετών κρατικών και ιδιωτικών φορέων, όπως του Υπουργείου Πολιτισμού, του Υπουργείου Μακεδονίας – Θράκης, της Πρυτανείας του Α.Π.Θ., του Ελληνικού Κέντρου Κινηματογράφου, του Ινστιτούτου Οπτικοακουστικών Μέσων, της Νομαρχίας Θεσσαλονίκης και από πλήθος ιδιωτικών φορέων και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης.

---

⁶² <http://www.cinemainfo.gr/cinema/filmfestival/crashfest/index.htm>

Θα μπορούσαμε, τέλος, να πούμε ότι το φεστιβάλ αυτό ολοκληρώνει την πυραμίδα των διοργανώσεων που είναι αφιερωμένες στις νεανικές ταινίες, καθώς αποτελεί την κορυφή μια κινηματογραφικής εκπαίδευσης που απευθύνεται σε σπουδαστές κινηματογραφικών σχολών, ενώ οι διοργανώσεις της Ολυμπίας – Camera zizanio και το «Πάμε Σινεμά» απευθύνονται σε μαθητές δημοτικού και γυμνασίου και λυκείου αντίστοιχα. Ο παραπάνω διαχωρισμός είναι σχηματικός και αναδεικνύει τις μορφές, αλλά και τους χώρους στους οποίους η κινηματογραφική έφεση των νέων μπορεί να βρει έκφραση και να εξελιχθεί.

5.6. Διεθνές Φεστιβάλ Animation ‘animasyros’(2008, Μη Διαγωνιστικό)
(<http://www.animasyros.com/index.php?act=root>)
(<http://my.aegean.gr/web/article2737.html>)

Το ‘animasyros’ αποτελεί ένα πρόσφατο φεστιβάλ που διοργανώθηκε για πρώτη φορά το 2008 στη Σύρο. Έχει διεθνή χαρακτήρα και φιλοδοξεί να καθιερωθεί σε ετήσια βάση, ενώ διοργανώνεται με πρωτοβουλία της εταιρείας αστικού πολιτισμού «Πλατφόρμα» και με τη συνεργασία του Πνευματικού Κέντρου του Δήμου Ερμούπολης.

Σκοπός του φεστιβάλ είναι: «η προβολή ελληνικών και ξένων ταινιών animation, η εξοικείωση του κοινού με το χώρο των κινουμένων σχεδίων και η αποκέντρωση της τέχνης και άλλων καλλιτεχνικών εκδηλώσεων»⁶³. Επίσης στις βασικές κατευθύνσεις της διοργάνωσης είναι και η προβολή έργων ψηφιακού πολιτισμού, αλλά και του έργου Ελλήνων και ξένων δημιουργών. Η διοργάνωση ενισχύεται με τις προβολές αρκετών ταινιών απ’ όλο τον κόσμο. Στο σημείο αυτό αξίζει να σημειωθεί ότι στην πρώτη διοργάνωση που διήρκεσε τρεις μέρες προβλήθηκαν περισσότερες από 100 ταινίες από 31 χώρες με ποικίλο περιεχόμενο και θεματικό εύρος.

Το πρόγραμμα περιλαμβάνει εργαστήρια για παιδιά και τελειόφοιτους φοιτητές του τομέα κινουμένων σχεδίων του Τ.Ε.Ι. Αθηνών, αλλά και διαγωνιστικό τμήμα, όπου συμμετέχουν αρκετές ταινίες, διεκδικώντας τα βραβεία που απονέμει η τριμελής κριτική επιτροπή.

Παράλληλα το φεστιβάλ, ενισχύοντας την εκπαιδευτική του δραστηριότητα, διοργανώνει σεμινάρια και εργαστήρια σχετικά με την ιστορία και τις τεχνικές του animation από τα τέλη του 19^{ου} αιώνα μέχρι και σήμερα. Όλα τα σεμινάρια και εργαστήρια επιμελούνται καθηγητές κινουμένων σχεδίων και καταξιωμένοι δημιουργοί κινουμένων σχεδίων από την Ελλάδα και το εξωτερικό.

Τέλος, όλη η προσπάθεια τελεί υπό την αιγίδα του Ινστιτούτου Οπτικοακουστικών Μέσων, της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Κυκλάδων, του Υπουργείου Τουριστικής Ανάπτυξης, της Γενικής Γραμματείας Νέας Γενιάς και της Media Desk Hellas, ενώ υποστηρίζεται από αρκετούς ιδιώτες χορηγούς.

Το Φεστιβάλ animasyros αποτελεί μια ακόμη διοργάνωση που λαμβάνει χώρα στην περιφέρεια συνδράμοντας με αυτόν τον τρόπο στην πολιτιστική ανάπτυξη του νησιού. Επίσης, πρέπει να ειπωθεί ότι μαζί με τη διοργάνωση της Ρόδου – Ecofilms

⁶³ <http://www.animasyros.com/index.php?act=root>

είναι οι μοναδικές που διοργανώνονται σε νησιά, αναδεικνύοντας ότι η νησιωτική περιφέρεια μπορεί να στηρίζει σημαντικές κινηματογραφικές εκδηλώσεις.

ΕΚΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ

6.1. Παράξενη Οθόνη / Οπτικοακουστικό Φεστιβάλ Πειραματικού Κινηματογράφου (2002, Διαγωνιστικό) (<http://strangescreen.gr/manifesto.asp?selected=manifesto&lang=greek>)

Πριν προχωρήσουμε στην παρουσίαση του Φεστιβάλ Παράξενη Οθόνη, θα ήταν χρήσιμο και ωφέλιμο να κατανοήσουμε τι είναι ο πειραματικός κινηματογράφος. Σύμφωνα με τον Dominique Noguez και σε σχετικό του άρθρο στο περιοδικό *Φιλμ*, ο πειραματικός κινηματογράφος είναι δύσκολο να προσδιορισθεί και στην ουσία είναι ο ίδιος ο κινηματογράφος. Για τον αρθρογράφο ο πειραματικός κινηματογράφος είναι: «ένας κινηματογράφος έρευνας, λίγο διαβολικός, ένας προωθημένος κινηματογράφος, ένας κινηματογράφος ανιχνευτών[...]»⁶⁴.

Στη συνέχεια, ο Noguez θέτει δυο κριτήρια για να ορίσει καλύτερα την έννοια του πειραματικού κινηματογράφου. Διαβάζουμε σχετικά: «[...]ο πειραματιστής αφιερώνεται σ' ένα είδος απομάκρυνσης από τα υπάρχοντα κυκλώματα και θεσμούς, δηλαδή από το σύστημα [...] “Πειραματική” είναι κάθε ταινία στην οποία οι μορφικές ανησυχίες παίζουν καθοδηγητικό ρόλο. [...] Με τον όρο μορφικές ανησυχίες εννοούμε κάθε ενδιαφέρον συνδεδεμένο με την ευαίσθητη φαινομενικότητα ή με τη δομή του έργου, χωρίς να λαμβάνεται υπ' όψη το νόημα που μεταφέρει»⁶⁵.

Τέλος, ο Vincent Pinel στο βιβλίο του για τα κινήματα και τα είδη των ταινιών στον κινηματογράφο επισημαίνει για την πειραματική ταινία ότι είναι μη αφηγηματική, καθώς αρνείται να αφηγηθεί μια ιστορία, είναι μη αναπαραστατική, καθώς απορρίπτει τη νατουραλιστική αναπαράσταση και τέλος είναι μη βιομηχανική, καθώς δε σχετίζεται με την οικονομία του μαζικού θεάματος⁶⁶.

Έχοντας ως καθοδηγητικό άξονα τις παραπάνω παρατηρήσεις μπορούμε καλύτερα να κατανοήσουμε το ρόλο και τους σκοπούς που υπηρετεί μια πειραματική

⁶⁴ Dominique Noguez, «Τι είναι ο πειραματικός κινηματογράφος», *Φιλμ*, τεύχος 20^ο, Ιούλιος 1980, σ. 94, σσ. 87 – 116.

⁶⁵ ό. π. σσ. 94 – 97, σσ. 87 – 116.

⁶⁶ Vincent Pinel, *Σχολές, Κινήματα και Είδη στον Κινηματογράφο*, μτφρ. Μαριλένα Καρρά, Μεταίχμιο, Αθήνα, 2004, σσ.244 – 247.

ταινία και κατ' επέκταση ένα φεστιβάλ πειραματικού κινηματογράφου σαν αυτό της Παράξενης Οθόνης.

Το φεστιβάλ ξεκίνησε το Μάιο του 2002 στη Θεσσαλονίκη, οπότε και διοργανώθηκε με πρωτοβουλία της Anemicinema. Η Anemicinema είναι μια ομάδα καλλιτεχνών που δραστηριοποιείται γύρω απ' όλες τις μορφές της κινούμενης εικόνας. «Η ομάδα αυτή έχει ως βασική της επιδίωξη τη δημιουργία και τη διάδοση νέων μορφών κινούμενης τέχνης τόσο σε επίπεδο φόρμας, όσο και σε επίπεδο περιεχομένου»⁶⁷. Οι πρωτοβουλίες της Anemicinema ήταν αυτές που επέτρεψαν την δημιουργία του Φεστιβάλ Παράξενη Οθόνη, το οποίο κατάφερε να καταξιωθεί σε ετήσια βάση και να αποτελέσει ένα χώρο έκφρασης των ανθρώπων που ασχολούνται με τον πειραματικό κινηματογράφο. Τη γενική εποπτεία της διοργάνωσης έχει αναλάβει η Χρύσα Τζελέπη.

Το φεστιβάλ έχει ως στόχο να παρουσιάσει δημιουργίες πειραματικών έργων, νέων κυρίως σκηνοθετών από την Ελλάδα και το εξωτερικό και οι οποίοι δημιουργούν τα έργα τους με τη χρήση νέων τεχνολογιών. Έτσι, λοιπόν, στο Φεστιβάλ Παράξενη Οθόνη μπορούν να συμμετάσχουν δημιουργοί που δραστηριοποιούνται στο χώρο του πειραματικού video, του ντοκιμαντέρ και γενικότερα στο χώρο των ψηφιακών τεχνολογιών.

Το φεστιβάλ περιλαμβάνει και διαγωνιστικό τμήμα, στο οποίο επιλέγονται ταινίες από την κριτική επιτροπή της διοργάνωσης και απονέμονται τα βραβεία Α και Β Πειραματικού Βίντεο και Α και Β Δημιουργικού ντοκιμαντέρ. Επίσης, απονέμονται και εύφημες μνείες. Στα πλαίσια των καλλιτεχνικών εκδηλώσεων διοργανώνονται αφιερώματα σε παλαιότερους και σύγχρονους κινηματογραφιστές με αναγνωρισμένο έργο σε διεθνές επίπεδο. Τέλος, το φεστιβάλ υποστηρίζεται από πλήθος ιδιωτικών χορηγιών, αλλά και από το κινηματογραφικό Μουσείο Θεσσαλονίκης και το Μακεδονικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης.

Η διοργάνωση αποτελεί τη μοναδική στην Ελλάδα που ασχολείται αμιγώς με τον πειραματικό κινηματογράφο, προσπαθώντας να καλύψει αυτό το καλλιτεχνικό κενό και φέρνει στο προσκήνιο τις νέες τεχνολογίες και τις δυνατότητες που αυτές παρέχουν στους δημιουργούς, καθώς όλες οι ταινίες που συμμετέχουν είναι σε ψηφιακή μορφή.

---

⁶⁷ <http://strangescreen.gr/manifesto.asp?selected=manifesto&lang=greek>

ΕΒΔΟΜΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ: ΤΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΤΩΝ ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ

► Εισαγωγή

Το έβδομο κεφάλαιο αποτελεί το δεύτερο και πιο εξειδικευμένο μέρος της έρευνάς μου, το οποίο είναι αφιερωμένο στα φεστιβάλ ντοκιμαντέρ. Η συγγραφή αυτού του κεφαλαίου βασίστηκε εξολοκλήρου στις συνεντεύξεις με παράγοντες των φεστιβάλ που ελήφθησαν κατά το χρονικό διάστημα Μάιος – Ιούνιος 2009 και στην επεξεργασία του αρχειακού υλικού που συγκέντρωσα με τη βοήθεια των υπευθύνων των διοργανώσεων. Βασική μου επιδίωξη ήταν να συναντήσω τον/την καλλιτεχνικό/ή διευθυντή/τρια της κάθε διοργάνωσης για να έχω μια όσο το δυνατόν πιο έγκυρη, αλλά και επίσημη γνώμη σχετικά με το οργανωτικό πλαίσιο των διοργανώσεων. Στις περιπτώσεις που δεν κατέστη εφικτό να έρθω σε επαφή με τον/την καλλιτεχνικό/ή διευθυντή/τρια επιδίωξα να συναντήσω ανθρώπους των οργανωτικών επιτροπών, οι οποίοι με προθυμία δέχτηκαν να με βοηθήσουν στην έρευνά μου. Αξίζει επίσης να σημειωθεί ότι μόνο από το Φεστιβάλ Κινηματογράφος και Πραγματικότητα δεν κατόρθωσα να συναντήσω κάποιον υπεύθυνο εξαιτίας απουσίας αρκετών παραγόντων της διοργάνωσης και του καλλιτεχνικού διευθυντή. Τέλος, πρέπει να αναφερθεί ότι όλες οι συνεντεύξεις ήταν προσωπικές, ενώ μόνο μια ήταν τηλεφωνική, αυτή με τη Βούλα Λαδά από το Φεστιβάλ της Καλαμάτας.

7.1. Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ – Οι διοργανώσεις

Στην πρώτη ενότητα του έβδομου κεφαλαίου, που αφορά τα φεστιβάλ ντοκιμαντέρ στην Ελλάδα, επιχειρείται να παρουσιαστούν, αλλά και να αναδειχθούν το οργανωτικό πλαίσιο των διοργανώσεων, οι εμπνευστές τους και οι συνθήκες κάτω από τις οποίες λειτουργούν οι διοργανώσεις.

Πριν όμως παρουσιάσουμε εκτενέστερα τα φεστιβάλ ντοκιμαντέρ στην Ελλάδα, στηριζόμενοι στις μαρτυρίες των ίδιων των ανθρώπων τους, κρίνεται χρήσιμο να κατανοήσουμε τι επακριβώς οριοθετούμε ως ντοκιμαντέρ και ποια είναι τα ιδιαίτερα εκείνα χαρακτηριστικά του. Μια σαφή ορολογία για το ντοκιμαντέρ δίνει ο Τάσος Σιούκας σε σχετικό του άρθρο στο περιοδικό *Πολιτιστική*. Αναφέρει συγκεκριμένα: «Ο όρος “ντοκιμαντέρ” λειτουργεί γενικά – κι όχι μόνο στη χώρα μας – με την έννοια ενός σταθερού ντοκουμέντου που παρουσιάζεται σε κινηματογραφική ταινία. Η κάθε όψη της υλιστικής ζωής, κυρίως της βιομηχανο-οικονομικής γίνεται με αυτό τον τρόπο ένα πιθανό θέμα για ντοκιμαντέρ»⁶⁸.

Η παραπάνω ορολογία αναφέρει σε γενικές γραμμές τι εννοούμε όταν αναφερόμαστε στο ντοκιμαντέρ. Μια πιο πλήρη εικόνα για το πώς παρουσιάζεται το ντοκιμαντέρ και ποια είναι τα ιδιαίτερα γνωρίσματά του αναφέρει ο Σωτήρης Δημητρίου σε σχετικό του άρθρο στο περιοδικό *Ουτοπία*. Πιο συγκεκριμένα, ο Δημητρίου κάνει μια αναλυτική ιστορική διαδρομή του ντοκιμαντέρ στον κινηματογράφο, συνδέοντάς το με το κοινωνικό ντοκιμαντέρ και αποσυνδέοντάς το με τον κινηματογράφο – τέχνη, ενώ δεν παραλείπει να επισημάνει και τις διαφορές που έχει το ντοκιμαντέρ από μια ταινία μυθοπλασίας κατά τη διάρκεια της παραγωγής. Τέλος, ο Δημητρίου ταξινομεί το ντοκιμαντέρ σε οχτώ διαφορετικές κατηγορίες. Ειδικότερα τα είδη του ντοκιμαντέρ που παρατηρεί είναι τα εξής: εμπορικό, ενημερωτικό, προπαγάνδας, εκπαιδευτικό, καταγραφής και αρχείου, επιστημονικό, ποιητικό και ανθρωπολογικό – κοινωνικό⁶⁹.

Η παραπάνω ταξινόμηση που ασφαλώς δεν έχει απολύτως σαφή όρια όπως υπογραμμίζει και ο ίδιος ο αρθρογράφος, εντούτοις σε μεγάλο βαθμό περικλείει τα γνωστά είδη ταινιών ντοκιμαντέρ που υπάρχουν. Τα είδη αυτά προβάλλονται και στα ελληνικά φεστιβάλ, ενώ σε κάποια από αυτά είναι αφιερωμένες και ολόκληρες

⁶⁸ Τάσος Σιούκας, «Ντοκιμανταίρ – ντοκουμέντο (μια συνηγορία)», *Πολιτιστική*, τεύχος 6^ο, Ιούνιος 1984, σ.44.

⁶⁹ Σωτήρης Δημητρίου, «Το ντοκιμαντέρ», *Ουτοπία*, τεύχος 47^ο, Νοέμβριος – Δεκέμβριος 2001, σσ. 33 – 43.

διοργανώσεις, όπως για παράδειγμα η *Διεθνής συνάντηση αρχαιολογικής ταινίας* του Αγώνα, η οποία είναι υπηρετεί εξολοκλήρου στην επιστήμη της αρχαιολογίας. Κατά τον ίδιο τρόπο πολλά από τα ελληνικά φεστιβάλ προβάλλουν ταινίες στα προγράμματά τους απ' όλα τα είδη των ταινιών ντοκιμαντέρ.

Τέλος, στο λεξικό της κοινής νεοελληνικής το ντοκιμαντέρ ορίζεται ως εξής: «κινηματογραφική ταινία συνήθως μικρού μήκους, που βασίζεται σε ντοκουμέντα, δηλαδή σε κινηματογραφικό και φωτογραφικό υλικό, σε έγγραφα, σε συνεντεύξεις κτλ. Και που αναφέρεται σε ιστορικά, πολιτικά, τεχνολογικά, καλλιτεχνικά και άλλα θέματα»⁷⁰.

Έχοντας κατά νου τις παραπάνω διαπιστώσεις και διευκρινίσεις για τη φύση του ντοκιμαντέρ μπορούμε τώρα πιο εύκολα να προχωρήσουμε στην παρουσίαση των ελληνικών φεστιβάλ ντοκιμαντέρ με όλες τις ιδιαιτερότητες που αυτά έχουν.

Ο θεσμός των φεστιβάλ ντοκιμαντέρ στην Ελλάδα έχει μια παρουσία είκοσι χρόνων, όταν το 1988 διοργανώθηκε το πρώτο φεστιβάλ ντοκιμαντέρ από τον Ανδρέα Παγουλάτο με τον τίτλο «Κινηματογράφος και πραγματικότητα», το οποίο συνεχίζεται μέχρι σήμερα. Στα χρόνια που ακολούθησαν δημιουργήθηκαν έξι ακόμη φεστιβαλικές διοργανώσεις αφιερωμένες στο ντοκιμαντέρ, ενώ μόνο μια από αυτές ανέστειλε τη λειτουργία της, αυτή της Καλαμάτας. Οι έξι αυτές διοργανώσεις, το Φεστιβάλ Κινηματογράφος και Πραγματικότητα, η *Διεθνής συνάντηση αρχαιολογικής ταινίας του Μεσογειακού χώρου – Αγώνας*, το Φεστιβάλ Μεσογειακού ντοκιμαντέρ Λαυρίου, το Φεστιβάλ ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης, το Φεστιβάλ ελληνικού ντοκιμαντέρ Χαλκίδας και το Φεστιβάλ ντοκιμαντέρ και αναπηρία, Emotion - Pictures συνεχίζουν την προσφορά τους στον κινηματογράφο και το ντοκιμαντέρ, ενώ χρόνο με το χρόνο αποκτούν μια διαρκώς αυξανόμενη δυναμική, όπως τουλάχιστον μας επιβεβαιώνουν οι υπεύθυνοι των διοργανώσεων.

Από τις επτά συνολικά διοργανώσεις, οι τέσσερις έχουν διαγωνιστικό χαρακτήρα και οι τρεις μη διαγωνιστικό. Διαγωνιστικά είναι η *Διεθνής συνάντηση αρχαιολογικής ταινίας του Μεσογειακού χώρου - Αγώνας*, το Φεστιβάλ της Χαλκίδας, το Φεστιβάλ Emotion - Pictures, ενώ διαγωνιστικό χαρακτήρα είχε και το Φεστιβάλ ντοκιμαντέρ της Καλαμάτας. Στα μη διαγωνιστικά φεστιβάλ συγκαταλέγονται οι διοργανώσεις του Φεστιβάλ Κινηματογράφος και Πραγματικότητα, το Φεστιβάλ

---

⁷⁰ Ίδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη, *Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής*, Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη 1998.

Μεσογειακού ντοκιμαντέρ Λαυρίου και το Φεστιβάλ ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης, το οποίο αν και βάσει καταστατικού δε διαθέτει διαγωνιστικό τμήμα, εντούτοις ενθαρρύνει την απονομή βραβείων που διατίθενται από ανεξάρτητους φορείς.

Στο σημείο αυτό πρέπει να αναφερθεί, ότι όλες οι διοργανώσεις που έχουν διαγωνιστικό χαρακτήρα, παράλληλα με τα βραβεία απονέμουν και χρηματικά έπαθλα. Το γεγονός αυτό ενισχύει τις συμμετοχές, καθώς επιβραβεύει τις καλύτερες παραγωγές όχι μόνο ηθικά, αλλά και εμπράκτως, δίνοντας την αφορμή, αλλά και την οικονομική ενίσχυση στους σκηνοθέτες και στους παραγωγούς να συνεχίσουν να δημιουργούν. Παρά το γεγονός ότι τα βραβεία και τα χρηματικά έπαθλα πολλές φορές, σύμφωνα με τους ανθρώπους του χώρου⁷¹, δημιουργούν εντάσεις και έριδες, εντούτοις συμβάλουν καθοριστικά στην προώθηση του κινηματογράφου και του ντοκιμαντέρ, ενισχύοντας την πενιχρή χρηματοδότηση των καλλιτεχνών και των παραγωγών.

Τα διαγωνιστικά φεστιβάλ έχουν κριτικές επιτροπές που αποτελούνται από καταξιωμένους ανθρώπους του χώρου. Ενδεικτικά αναφέρουμε: μέλη της κριτικής επιτροπής του Φεστιβάλ Emotion - Pictures έχουν διατελέσει οι: Jean – Marie Drot, Pierre Blondeau, Aimee Mullins, Δημήτρης Κολιοδήμος, Αλέξανδρος Μόρντουντακ, Ελένη Μουσταίρα, Δημήτρης Παπαδημητρίου, Αντώνης Ρέλλας και Caglar Kimyoncu. Για το Φεστιβάλ του Αγώνα μέλη της κριτικής επιτροπής έχουν διατελέσει κατά καιρούς οι: Μάνος Ευστρατιάδης, Μάνος Ζαχαρίας, Νικόλαος Καλτσάς, Μέμη Σπυράτου, Tony Coe, Gerald Barbet, Κωνσταντίνος Κωτσάκης, Λάκης Παπαστάθης, κ.ά. Για το Φεστιβάλ της Χαλκίδας μέλη των κριτικών επιτροπών έχουν διατελέσει οι: Νίκος Κούνδουρος, Ροβήρος Μανθούλης, Λάκης Παπαστάθης, Ανδρέας Παγουλάτος, Μάριος Ποντίκας, Λευτέρης Ξανθόπουλος, Γιάννης Κασπίρης, Κλεώνη Φλέσσα, Jean – Marie Drot κ.ά. Τέλος, στη διοργάνωση της Καλαμάτας μέλη των κριτικών επιτροπών είχαν διατελέσει ο βέλγος σκηνοθέτης Luc De Heusch, η σκηνοθέτρια Άννα Κεσίσογλου, η σκηνοθέτρια Adela Peena, η σκηνοθέτρια Eva Orbanz, ο Γιώργος Κολοζής κ.ά. Επίσης, το Φεστιβάλ ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης αν και μη διαγωνιστικό απονέμει βραβεία κοινού, βραβεία σε συνεργασία με την ΕΡΤ3, τη Διεθνή Αμνηστία, τη WWF και το βραβείο FIPRESCI.

Όλες οι κριτικές επιτροπές των διαγωνιστικών διοργανώσεων είναι αιρετές και τα μέλη τους αλλάζουν κάθε χρόνο. Το γεγονός, της αλλαγής των κριτικών

---

⁷¹ Ο Νίκος Κανάκης από το Φεστιβάλ Μεσογειακού ντοκιμαντέρ Λαυρίου είναι υπέρμαχος αυτής της άποψης, η οποία όπως μας εμπιστεύθηκε σχηματίστηκε από τη χρόνια εμπειρία του με τα φεστιβάλ.

επιτροπών έχει ως στόχο να προστατεύσει την αδιάβλητη κρίση και την αξιοπιστία στην απονομή των βραβείων. Επιπλέον, σε όλες τις διαγωνιστικές διοργανώσεις που διαθέτουν κριτικές επιτροπές υπάρχουν και προκριματικές κριτικές επιτροπές, οι οποίες επιλέγουν τις ταινίες που θα προβληθούν και θα διαγωνιστούν στα φεστιβάλ. Τα μέλη των προκριματικών δεν είναι τα ίδια με τα μέλη των κριτικών επιτροπών.

Ας περάσουμε όμως τώρα να εξετάσουμε ποιοι άνθρωποι εμπνεύστηκαν αυτές τις διοργανώσεις, ποιοι «κρύβονται» πίσω από αυτές σήμερα, ποια στοχοθεσία έχουν και αν αυτή άλλαξε με την πάροδο των χρόνων. Ας ξεκινήσουμε από το παλαιότερο, το Φεστιβάλ Κινηματογράφου και Πραγματικότητα. Η διοργάνωση αυτή αποτέλεσε ιδέα τριών ανθρώπων: του Ανδρέα Παγουλάτου, του Ηλία Σκάντζικα από το Γαλλικό Ινστιτούτο και του Βασίλη Σπηλιόπουλου από τη Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων. Το φεστιβάλ διοργανώθηκε για πρώτη φορά το 1988 ως πρωτοβουλία του Φεστιβάλ κινηματογράφου Θεσσαλονίκης και είχε ως στόχο να παρουσιάσει ντοκιμαντέρ άγνωστα στο ευρύ κοινό και με ποικίλες θεματικές⁷². Σήμερα, η διοργάνωση έχει αυτονομηθεί από το Φεστιβάλ κινηματογράφου της Θεσσαλονίκης και λειτουργεί υπό τις οδηγίες των τριών εμπνευστών του. Όλα αυτά τα χρόνια έχει παρουσιάσει μια σειρά από αφιερώματα σε σημαντικούς σκηνοθέτες Έλληνες και ξένους και έχει προβάλει σημαντικά ντοκιμαντέρ απ' όλο τον κόσμο, ενώ η στοχοθεσία του φεστιβάλ παραμένει αμετάβλητη από την ίδρυσή του⁷³.

Η *Διεθνής συνάντηση αρχαιολογικής ταινίας του Αγώνα* αποτελεί έμπνευση και δημιουργία της σκηνοθέτριας Μέμης Σπυράτου, η οποία είναι και η πρόεδρος του φεστιβάλ. Η διοργάνωση αυτή δημιουργήθηκε το 1996, με αφορμή την εμπειρία που είχε η Μ. Σπυράτου από άλλα φεστιβάλ ανάλογου περιεχομένου του εξωτερικού και θέλησε να μεταφέρει την ιδέα αυτή και στην Ελλάδα⁷⁴. Σήμερα, το φεστιβάλ διοικείται από τετραμελή οργανωτική επιτροπή απαρτιζόμενη από τις: Μέμη Σπυράτου – Πρόεδρος, η οποία τα τελευταία χρόνια έχει αποστασιοποιηθεί, παραχωρώντας αρμοδιότητες σε νεότερους. Τη Λένα Σαββίδη – Αντιπρόεδρο, την Άννα Λαμπράκη – Διευθύντρια το περιοδικού *Αρχαιολογία* και τη Μαρία Παλάτου – Γενική Γραμματέα. Στόχος του φεστιβάλ ήταν και είναι η προβολή ταινιών ντοκιμαντέρ με θεματικό άξονα την αρχαιολογία σε χώρους της Μεσογείου, ενώ και

---

⁷² Βλέπε παραπάνω σελ. 47.

⁷³ Όλες οι λεπτομέρειες για τη διοργάνωση του φεστιβάλ αντλήθηκαν από το διαδίκτυο και από το περιοδικό *Κινηματογράφος και Επικοινωνία*, καθώς δεν κατέστη δυνατόν να συναντήσω κάποιον από τους διοργανωτές.

⁷⁴ Βλέπε παραπάνω σελ. 49.

σε αυτή τη διοργάνωση συμμετείχε μέχρι το 2006 το Φεστιβάλ κινηματογράφου της Θεσσαλονίκης⁷⁵.

Το Φεστιβάλ Μεσογειακού ντοκιμαντέρ Λαυρίου δημιουργήθηκε με πρωτοβουλία του Σωματείου Ελλήνων Σκηνοθετών και Παραγωγών (Σ.Ε.Σ.Π.Κ.) και διοργανώθηκε για πρώτη φορά στη Σάμο το 1998⁷⁶. Σήμερα το φεστιβάλ διοργανώνεται με την γενική ευθύνη και εποπτεία του Σ.Ε.Σ.Π.Κ. και ειδικότερα των σκηνοθετών: Βασίλη Βαφέα, ο οποίος είναι ο καλλιτεχνικός διευθυντής και Νίκου Κανάκη, ο οποίος είναι ο οργανωτικός υπεύθυνος. Το φεστιβάλ μένει πιστό στους προσανατολισμούς του από την ίδρυσή του μέχρι και σήμερα, προβάλλοντας ταινίες απ' όλα τα κράτη της Μεσογείου και από διαφορετικές χρονικές περιόδους, καλύπτοντας πλήθος θεματικών ενοτήτων⁷⁷.

Το Φεστιβάλ ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης – Εικόνες του 21^{ου} αιώνα αποτελεί έμπνευση του Δημήτρη Εϊπίδη, ο οποίος ανέκαθεν πίστευε πως η «καταγραφή της πραγματικότητας είναι το σημαντικότερο και το πιο σύγχρονο στοιχείο πολιτισμού»⁷⁸. Ο Δ. Εϊπίδης είναι ο καλλιτεχνικός διευθυντής της διοργάνωσης που λειτουργεί στο πλαίσιο του Φεστιβάλ κινηματογράφου Θεσσαλονίκης και με την ίδια οργανωτική δομή, αν εξαιρέσουμε το τμήμα των βραβείων. Στόχος του φεστιβάλ είναι η προβολή ντοκιμαντέρ απ' όλο τον κόσμο και την Ελλάδα⁷⁹. Σήμερα το φεστιβάλ ντοκιμαντέρ της Θεσσαλονίκης με τη βοήθεια και την αίγλη του ΦΚΘ έχει εξακτινωθεί και αποτελεί μια διεθνή διοργάνωση με μεγάλη δυναμική, παραμένοντας όμως πιστό στην ιδρυτική του διακήρυξη⁸⁰.

Το Φεστιβάλ ελληνικού ντοκιμαντέρ Χαλκίδας ιδρύθηκε από το σκηνοθέτη Σταύρο Ιωάννου το 2007, με στόχο να προάγει και να προβάλλει το ελληνικό ντοκιμαντέρ⁸¹. Σήμερα, καλλιτεχνικός διευθυντής της διοργάνωσης εξακολουθεί να είναι ο εμπνευστής της, ο Σ. Ιωάννου. Η διοργάνωση αυτή είναι η μοναδική, αποκλειστικά αφιερωμένη στο ελληνικό ντοκιμαντέρ και στοχεύει στην ανάδειξη

---

⁷⁵ Οι πληροφορίες για το Φεστιβάλ του Αγώνα αποτελούν προϊόν της συνομιλίας μου με τη Μαρία Παλάτου, η οποία μου εμπιστεύθηκε και ένα μικρό μέρος από το αρχείο της διοργάνωσης, το οποίο και αξιοποιήθηκε για τις ανάγκες της έρευνας.

⁷⁶ Βλέπε παραπάνω σελ. 53.

⁷⁷ Το γενικότερο πλαίσιο του Φεστιβάλ του Λαυρίου, αλλά και αρκετές λεπτομέρειες για την ίδια τη διοργάνωση μου εμπιστεύθηκαν τόσο ο Νίκος Κανάκης, οργανωτικός υπεύθυνος του φεστιβάλ, όσο και η Γεωργία Μούσκου, η οποία μου παρείχε μέρος του αρχείου της διοργάνωσης.

⁷⁸ <http://www.filmfestival.gr/default.aspx?page=759>

⁷⁹ Βλέπε παραπάνω σελ. 55.

⁸⁰ Οι ειδικότερες πληροφορίες για το Φεστιβάλ ντοκιμαντέρ της Θεσσαλονίκης αντλήθηκαν από το αρχείο του φεστιβάλ, το οποίο μου το παρείχε ο υπεύθυνος του φεστιβάλ στην Αθήνα Θάνος Σταυρόπουλος.

⁸¹ Βλέπε παραπάνω σελ. 57.

ελληνικών παραγωγών, αλλά και των Ελλήνων δημιουργών. Στο φεστιβάλ προβάλλονται ταινίες που καλύπτουν μια ευρύτερη θεματική πάντα όμως εναρμονισμένη με τον ελληνικό χώρο και την ελληνική ιστορία⁸².

Το Φεστιβάλ Emotion – Pictures ιδρύθηκε το 2007 ως μια πρωτοβουλία του τότε υπουργού Επικρατείας Θόδωρου Ρουσόπουλου, ενώ αποτελεί έμπνευση της σκηνοθέτριας Μαρίας Χατζημιχάλη – Παπαλιού, η οποία είναι και η καλλιτεχνική διευθύντρια της διοργάνωσης. Το φεστιβάλ είναι αφιερωμένο στα άτομα με αναπηρία είτε αυτή είναι κινητική, είτε είναι ψυχολογική και αποσκοπεί στην ευαισθητοποίηση του κόσμου, αλλά και στην ενημέρωσή του⁸³. Πρέπει να ειπωθεί, ότι η Μαρία Χατζημιχάλη – Παπαλιού ήταν η πρώτη που καταπιάστηκε με θέματα σχετικά με την αναπηρία, σκηνοθετώντας το 1977 το ντοκιμαντέρ *Ο αγώνας των τυφλών*, αφιερωμένο στα άτομα με προβλήματα όρασης, γεγονός που αποδεικνύει και την έντονη δραστηριότητα και ευαισθησία της σε θέματα που άπτονται της προβολής των προβλημάτων, αλλά και των δυνατοτήτων των ατόμων με αναπηρία⁸⁴.

Τέλος, το Φεστιβάλ ντοκιμαντέρ Καλαμάτας αποτελεί έμπνευση του αείμνηστου Πάνου Παπακυριακόπουλου, του Δημήτρη Χαρίτου, του Κώστα Σκούρα, του Δημήτρη Κολιοδήμου, του Ανδρέα Παγουλάτου, του Νίνου Φένεκ Μικελίδη και αρκετών άλλων και ιδρύθηκε το 1998⁸⁵. Το φεστιβάλ έχει σταματήσει να λειτουργεί από το 2003 τόσο για οικονομικούς λόγους, όσο και εξαιτίας της έλλειψης στήριξης από την τοπική κοινωνία. Στις έξι διοργανώσεις του είχε διεθνή χαρακτήρα και συμμετείχαν ταινίες με ποικίλες θεματικές⁸⁶.

Από τα επτά φεστιβάλ ντοκιμαντέρ, τα έξι διοργανώνονται σε ετήσια βάση, ενώ μόνο το Φεστιβάλ του Αγώνα διεξάγεται κάθε δυο χρόνια. Ο χρόνος διεξαγωγής των φεστιβάλ είναι προκαθορισμένος, εκτός από το Φεστιβάλ της Χαλκίδας, όπου ο χρόνος διεξαγωγής ορίζεται από τον καλλιτεχνικό διευθυντή. Έτσι έχει γίνει πλέον θεσμός το Φεστιβάλ ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης να γίνεται κάθε Μάρτιο, το Φεστιβάλ Μεσογειακού ντοκιμαντέρ κάθε Σεπτέμβριο, το Φεστιβάλ του Αγώνα κάθε δεύτερο Μάιο, το Φεστιβάλ Κινηματογράφος και Πραγματικότητα κάθε Φεβρουάριο

---

⁸² Οι πληροφορίες και οι επεξηγήσεις για το οργανωτικό πλαίσιο του Φεστιβάλ της Χαλκίδας αποτελούν προϊόν της συνομιλίας μου με τον Σταύρο Ιωάννου.

⁸³ Βλέπε παραπάνω σελ. 59.

⁸⁴ Οι πληροφορίες για το Φεστιβάλ Emotion – Pictures οφείλονται στη συνομιλία μου με τη γραμματέα του φεστιβάλ Βασιλική Πέτσα.

⁸⁵ Βλέπε παραπάνω σελ. 51.

⁸⁶ Κάποιες ειδικότερες πληροφορίες για το Φεστιβάλ της Καλαμάτας και κυρίως για τις αιτίες της διακοπής του δόθηκαν από την υπάλληλο της Δ.Ε.Π.Α.Κ. Βούλα Λαδά, η οποία μου εμπιστευθηκε και μέρος από το προσωπικό της αρχείο για το φεστιβάλ.

και το Φεστιβάλ Emotion - Pictures κάθε Ιούνιο, ενώ το Φεστιβάλ της Καλαμάτας διοργανωνόταν κάθε Οκτώβριο.

Παράλληλα με τις σταθερές ημερομηνίες κατά τις οποίες πραγματοποιούνται οι διοργανώσεις αυτές έχουν και σταθερούς χώρους. Αναλυτικότερα, το Φεστιβάλ Κινηματογράφος και Πραγματικότητα διεξάγεται σε αίθουσα του Γαλλικού Ινστιτούτου και η είσοδος είναι ελεύθερη για το κοινό. Το Φεστιβάλ αρχαιολογικής ταινίας φιλοξενείται στην αίθουσα *Νίκος Σκαλκώτας* του Μεγάρου Μουσικής Αθηνών και υπάρχει εισιτήριο για το κοινό. Το Φεστιβάλ Μεσογειακού ντοκιμαντέρ πραγματοποιείται στο τεχνολογικό πάρκο Λαυρίου, που παραχωρεί το Εθνικό Μετσόβειο Πολυτεχνείο και η είσοδος είναι ελεύθερη. Το Φεστιβάλ ελληνικού ντοκιμαντέρ Χαλκίδας διεξάγεται σε δύο αίθουσες της πόλης, εκ των οποίων η μια είναι δημοτική και η άλλη ιδιωτική. Στο χώρο του δημοτικού θεάτρου πραγματοποιούνται οι πρώτες προβολές και οι απονομές, ενώ στην ιδιωτική αίθουσα προβάλλονται οι επαναλήψεις. Η είσοδος για το κοινό είναι ελεύθερη. Το Φεστιβάλ ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης πραγματοποιείται στους χώρους του ΦΚΘ στο λιμάνι της πόλης και στον κινηματογράφο Ολύμπιον, όπου λαμβάνουν χώρα οι τελετές λήξης και έναρξης του φεστιβάλ. Η είσοδος για το κοινό δεν είναι ελεύθερη. Τέλος, το Φεστιβάλ της Καλαμάτας διεξαγόταν σε αίθουσες του πνευματικού κέντρου της πόλης και στο ΔΗΠΕΘΕΚ.

Από τις επτά διοργανώσεις, οι τέσσερις πραγματοποιούνται υπό την επίβλεψη κρατικών φορέων, δηλαδή διαφόρων υπουργείων, κρατικών οργανισμών και δημόσιων τραπεζών ή της τοπικής αυτοδιοίκησης και πρόκειται για το φεστιβάλ της Θεσσαλονίκης, για το Φεστιβάλ Emotion -Pictures, για το Φεστιβάλ Κινηματογράφος και Πραγματικότητα και για το Φεστιβάλ της Καλαμάτας. Δυο διοργανώσεις πραγματοποιούνται από αστικές, μη κερδοσκοπικές εταιρείες, το Φεστιβάλ της Χαλκίδας που διοργανώνεται από την εταιρεία «Πορθμός» και το Φεστιβάλ αρχαιολογικής ταινίας που διοργανώνεται από την εταιρεία «Αγών». Τέλος, μόνο το Φεστιβάλ του Λαυρίου διοργανώνεται από επαγγελματικό σωματείο, το Σ.Ε.Σ.Π.Κ.

Στην παρούσα ενότητα επιδιώξαμε να παρουσιάσουμε, αναλυτικά, όλα τα ερωτήματα που ανέκυπταν σχετικά με το οργανωτικό καθεστώς των διοργανώσεων και την πολιτική που ακολουθούν σε ζητήματα δομών, προβολών ταινιών, αλλά και στοχοθεσιών. Σίγουρα, η οργανωτική περιγραφή των φεστιβάλ δεν τελειώνει μονάχα στα παραπάνω, καθώς συνεχώς προκύπτουν νέα ζητήματα μιάς και οι ίδιοι οι θεσμοί εξελίσσονται διαρκώς. Σε γενικές γραμμές προσπαθήσαμε να καλύψουμε το

ευρύτερο πλαίσιο των διοργανώσεων και οι παρατηρήσεις μας να αποτελέσουν μια αρχή για να κατανοήσουμε το πνεύμα των φεστιβάλ και να προβάλλουμε τους ανθρώπους που στηρίζουν με την παρουσία τους αυτούς τους θεσμούς.

7.2. Η σχέση των φεστιβάλ ντοκιμαντέρ με την πολιτεία και η υποδοχή τους από την κοινωνία

Οι σχέσεις των φεστιβάλ ντοκιμαντέρ με την πολιτεία, αλλά και την κοινωνία τίθενται στο επίκεντρο στη δεύτερη ενότητα του έβδομου κεφαλαίου. Όπως αναφέραμε και παραπάνω από τις επτά διοργανώσεις των φεστιβάλ ντοκιμαντέρ, οι τέσσερις τελούν αποκλειστικά υπό την αιγίδα διάφορων υπουργείων ή της τοπικής αυτοδιοίκησης. Την ίδια στιγμή όμως και οι υπόλοιπες τρεις διοργανώσεις αν και πραγματοποιούνται με τη στήριξη ιδιωτικών φορέων, εντούτοις επιχορηγούνται από την πολιτεία μέσω διαφόρων υπουργείων και κυρίως μέσω του Υπουργείου Πολιτισμού. Συμπεραίνουμε, λοιπόν ότι και οι έξι διοργανώσεις που λειτουργούν σήμερα, έχουν την άμεση ενίσχυση της πολιτείας ή της τοπικής αυτοδιοίκησης σε οργανωτικά, οικονομικά ζητήματα και σε επίπεδο υπηρεσιών.

Για παράδειγμα το Φεστιβάλ ελληνικού ντοκιμαντέρ της Χαλκίδας έχει μονάχα την οργανωτική ενίσχυση του Δήμου Χαλκίδας και της νομαρχιακής αυτοδιοίκησης Ευβοίας, μέσω της αφιλοκερδούς παραχώρησης του χώρου, όπου πραγματοποιούνται οι προβολές. Την ίδια στιγμή όμως, η διοργάνωση χρηματοδοτείται οικονομικά από το Υπουργείο Πολιτισμού, καλύπτοντας τρέχοντα αλλά και αναγκαία έξοδα.

Ένα ακόμη παράδειγμα, το οποίο αναδεικνύει τις σχέσεις των διοργανώσεων με την πολιτεία είναι αυτό του Φεστιβάλ Μεσογειακού ντοκιμαντέρ Λαυρίου. Συγκεκριμένα, ο Δήμος Λαυρεωτικής είναι αρωγός στην όλη προσπάθεια, στηρίζοντάς την μέσω της προσφοράς εξοπλισμού και οποιασδήποτε υπηρεσίας. Παράλληλα η διοργάνωση πραγματοποιείται με την οικονομική υποστήριξη του Υπουργείου Πολιτισμού, η οποία αν και πενιχρή, σύμφωνα με την άποψη του Νίκου Κανάκη, ο οποίος δεν παρέλειψε να εκθειάσει την προσφορά της τοπικής αυτοδιοίκησης, εντούτοις συμβάλει καθοριστικά στην ομαλή διεξαγωγή του φεστιβάλ.

Η *Διεθνής συνάντηση αρχαιολογικής ταινίας*, αν και διοργανώνεται από την αστική, μη κερδοσκοπική εταιρεία «Αγών», λαμβάνει και την προσφορά του Δήμου Αθηναίων, η οποία είναι καθοριστική, κυρίως στην κάλυψη βασικών οργανωτικών ζητημάτων. Με ενέργειες του Δήμου, οι προβολές του φεστιβάλ πραγματοποιούνται στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών, ενώ ο Δήμος συμβάλει και στη διαφήμιση του φεστιβάλ μέσω διαφόρων τηλεοπτικών και ραδιοφωνικών παραγωγών. Βέβαια, και σε αυτή τη διοργάνωση το Υπουργείο Πολιτισμού αποτελεί το βασικό οικονομικό

χορηγός, ενώ οι διοργανώσεις του 2006 και του 2008 τελούσαν υπό την αιγίδα των Υπουργείων Τουριστικής ανάπτυξης και Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων αντίστοιχα.

Χαρακτηριστική, αλλά και αρκετά στενή, σε σχέση με τις υπόλοιπες διοργανώσεις είναι και η σχέση του Φεστιβάλ Emotion - Pictures με την πολιτεία. Η όλη διοργάνωση χρηματοδοτείται από το Υπουργείο Τύπου, στο οποίο στεγάζονται και τα γραφεία του φεστιβάλ και υπό την οργανωτική εποπτεία της Γενικής Γραμματείας Επικοινωνίας και της Γενικής Γραμματείας Ενημέρωσης. Επιπλέον, σημαντική είναι και η προσφορά του Δήμου Αθηναίων, ο οποίος βοηθά στην προβολή της διοργάνωσης. Τέλος, πρωτότυπη είναι και η σχέση του φεστιβάλ με το Υπουργείο Πολιτισμού, το οποίο έχει αναλάβει εξ' ολοκλήρου τη λογιστική κάλυψη των οικονομικών της διοργάνωσης, μια αρμοδιότητα και μια βοήθεια που διευκολύνει τους υπευθύνους της, καθώς τους απαλλάσσει από μια σειρά γραφειοκρατικών διαδικασιών⁸⁷.

Με την πλήρη συνδρομή της πολιτείας και συγκεκριμένα του Υπουργείου Πολιτισμού πραγματοποιείται το Φεστιβάλ ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης. Το Υπουργείο Πολιτισμού είναι ο βασικός χρηματοδότης της διοργάνωσης, ενώ η προσφορά εκ μέρους της πολιτείας συμπληρώνεται και μέσω των επιχορηγήσεων του Υπουργείου Μακεδονίας – Θράκης. Σημαντική είναι και η προσφορά του Δήμου Θεσσαλονίκης, καθώς παρέχει την κεντρική αίθουσα προβολής στο κέντρο της πόλης, αλλά και του Οργανισμού λιμένος Θεσσαλονίκης, που παρέχει αφιλοκερδώς τις αίθουσες προβολής στο λιμάνι.

Ας περάσουμε όμως τώρα να εξετάσουμε τις σχέσεις των φεστιβάλ με την κοινωνία και την αποδοχή τους από το ευρύ κοινό. Από τις έξι διοργανώσεις, οι τρεις πραγματοποιούνται εκτός Αθηνών και φυσικά αναφερόμαστε στα φεστιβάλ της Χαλκίδας, του Λαυρίου και της Θεσσαλονίκης. Όπως διαπιστώσαμε και παραπάνω, η συμπαράσταση των τοπικών φορέων στην επιτυχή διεξαγωγή των διοργανώσεων είναι καθοριστική, αλλά και επιτακτική ανάγκη. Για να έχει όμως μια διοργάνωση απόλυτη επιτυχία, οργανωτικά, αλλά και καλλιτεχνικά επιβεβλημένη θεωρείται και η παρουσία του κόσμου, που είναι και ο τελικός αποδέκτης της όλης προσπάθειας. Σύμφωνα με τους διοργανωτές των φεστιβάλ, η απήχηση των προβολών στον κόσμο

---

⁸⁷ Σύμφωνα με τη Βασιλική Πέτσα η αρμοδιότητα αυτή του Υπουργείου Πολιτισμού είναι ιδιαίτερος σημαντική, καθώς αποφορτίζει την οργανωτική επιτροπή από το σκόπελο των λογιστικών θεμάτων, δίνοντας με αυτόν τον τρόπο την ευκαιρία στους υπευθύνους της διοργάνωσης να ασχοληθούν επισταμένως με τα οργανωτικά και καλλιτεχνικά ζητήματα του φεστιβάλ.

είναι σημαντική και αυξάνεται χρόνο με το χρόνο, καθώς οι διοργανώσεις γίνονται γνωστότερες και επιδεικνύουν μια σημαντική καλλιτεχνική προσπάθεια.

Με βάση τις μαρτυρίες των διοργανωτών, η επιτυχία των φεστιβάλ οφείλεται αφενός στα είδη και την ποιότητα των ταινιών που προβάλλονται, αλλά και στην ελεύθερη είσοδο που κάποια από αυτά παρέχουν στο κοινό. Αφετέρου σημαντικό μερίδιο της επιτυχίας έχουν και οι τοπικές διοικήσεις, που βλέπουν τα φεστιβάλ ως μια ευκαιρία να προβληθούν οι ιδιαιτερότητες και οι ομορφιές των περιοχών τους και για το λόγο αυτό φροντίζουν για την άρτια διεξαγωγή, αλλά και για τη διαφήμιση των φεστιβάλ⁸⁸. Σίγουρα οι δυο παραπάνω παράγοντες είναι σημαντικοί για την τελική έκβαση των διοργανώσεων, αλλά δε θα πρέπει να παραβλέψουμε και τη συστηματική και επίπονη προσπάθεια των διοργανωτών να προβάλλουν ποιοτικές, αλλά και επιμορφωτικές ταινίες.

Βέβαια, κάποιες από τις διοργανώσεις βοηθούν και στην οικοδόμηση ενός προφίλ για την εκάστοτε δημοτική ή νομαρχιακή αρχή, αλλά και για την εκάστοτε κυβέρνηση. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η διοργάνωση Emotion - Pictures, η οποία, σύμφωνα με τους διοργανωτές υπήρξε μια πρωτοβουλία του τέως Υπουργού Επικρατείας, Θ. Ρουσόπουλου και αποτελεί ένα επικοινωνιακό τέχνασμα της πολιτικής ηγεσίας για να προβάλλει το κοινωνικό της πρόσωπο⁸⁹. Η λογική αυτή που αντιβαίνει στις αρχές της τέχνης και του πολιτισμού, αναδεικνύει κάποιες φορές και τις πραγματικές αιτίες δημιουργίας ή κατάρτησης μιας διοργάνωσης. Σε κάθε περίπτωση επιβάλλεται η τέχνη και κατ' επέκταση οι διοργανώσεις των φεστιβάλ να είναι αποκομμένες από μικροπολιτικά και μικροκομματικά συμφέροντα και φιλοδοξίες.

Στις διοργανώσεις, που λαμβάνουν χώρα στην Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη η συμμετοχή του κόσμου είναι μεγάλη και κάποιες φορές ξεπερνάει τις προσδοκίες των διοργανωτών. Έτσι, για παράδειγμα το Φεστιβάλ Emotion - Pictures γνωρίζει μεγάλη απήχηση στο κοινό, σύμφωνα με τη μαρτυρία της Βασιλικής Πέτσα, γεγονός που οφείλεται και ως ένα βαθμό στο ιδιαίτερο ύφος αυτής της διοργάνωσης και τον κοινωνικό και ανθρωπιστικό της προσανατολισμό. Πέρα από την άμεση ανταπόκριση του κοινού, το Φεστιβάλ Emotion - Pictures γνωρίζει μεγάλη απήχηση και σε δημόσια πρόσωπα από το χώρο των τεχνών, των γραμμάτων και του θεάματος απ'

---

⁸⁸ Η άποψη αυτή υποστηρίζεται από το Σταύρο Ιωάννου, ο οποίος επικροτεί την προσφορά της τοπικής αυτοδιοίκησης.

⁸⁹ Η διαπίστωση αυτή αποτελεί εκτίμηση της Βασιλικής Πέτσα, η οποία όμως υποστηρίζεται και από ανθρώπους άλλων οργανωτικών επιτροπών, όπως από το Σταύρο Ιωάννου και τη Μαρία Παλάτου.

όλο τον κόσμο, καθώς κάθε χρόνο χαιρετίζουν τη διοργάνωση αρκετές προσωπικότητες από την Ελλάδα και το εξωτερικό.

Ανάλογη ανταπόκριση από τον κόσμο γνωρίζουν και οι διοργανώσεις του Αγώνα και του Φεστιβάλ Κινηματογράφος και Πραγματικότητα. Το φεστιβάλ του Αγώνα προσελκύει από το 1996 ανθρώπους, λάτρεις της αρχαιολογίας και του αρχαίου Μεσογειακού χώρου απ' όλο τον κόσμο, ενώ αρκετοί είναι και οι ερευνητές που παρακολουθούν τις προβολές του φεστιβάλ, προκειμένου να ενημερωθούν για τις εξελίξεις της επιστήμης της αρχαιολογίας. Σύμφωνα με τους διοργανωτές του φεστιβάλ, η διοργάνωση του 1998 πραγματοποιήθηκε στο Ρέθυμνο της Κρήτης, αλλά η απήχηση στον κόσμο και την τοπική κοινωνία δεν ήταν η αναμενόμενη, οπότε και δεν επιχειρήθηκε ποτέ ξανά το ίδιο εγχείρημα και η διοργάνωση μεταφέρθηκε οριστικά στην Αθήνα και στο Μέγαρο Μουσικής.

Η παραπάνω διαπίστωση αποτελεί εμπειρικό συμπέρασμα της Μαρίας Παλάτου, το οποίο και αντιβαίνει με την άποψη του κριτικού Κώστα Ευαγγελάτου, όπως αυτή εκφράζεται μέσα από τις σελίδες του περιοδικού *Κινηματογράφος και Επικοινωνία*. Αναφέρει συγκεκριμένα: «Η επιτυχία της προηγούμενης συνάντησης (Ρέθυμνο, Ιούνιος 1998) και η ανταπόκριση της οποίας έτυχε η προβολή των βραβευμένων ταινιών [...] δείχνουν το διπλό κενό που έρχεται να πληρώσει ο θεσμός αυτός [...]»⁹⁰. Η διάσταση αυτή των απόψεων οφείλεται στις απαιτήσεις των οργανωτικών επιτροπών από το κοινό και από τις ίδιες τις διοργανώσεις, αλλά και στο βερμπαλισμό ορισμένων κριτικών, προκειμένου να τονώσουν τις διοργανώσεις. Σίγουρα η οριστική εκτίμηση για την επιτυχία της συγκεκριμένης διοργάνωσης βρίσκεται κάπου στη μέση.

Από την αλλά πλευρά, το Φεστιβάλ Κινηματογράφος και Πραγματικότητα με τη διαρκή του παρουσία από το 1988 έχει αποκτήσει ένα ιδιαίτερο και σταθερό κοινό, το οποίο κατακλύζει κάθε χρόνο την αίθουσα προβολών του Γαλλικού Ινστιτούτου. Στο γεγονός αυτό βοηθάει και η δωρεάν είσοδος σε συνδυασμό με τις προσεγμένες και πρωτότυπες ταινίες που προβάλλονται. Τέλος, η αίγλη του Φεστιβάλ κινηματογράφου Θεσσαλονίκης φωτίζει και την αντίστοιχη διοργάνωση του ντοκιμαντέρ, το οποίο με τη διεθνή του ακτινοβολία, το υψηλό επίπεδο προβολών και ταινιών και την ποικιλία στη θεματική προσελκύει περισσότερους από 40.000 θεατές

---

⁹⁰ Κώστας Ευαγγελάτος, «ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΤΑΙΝΙΕΣ ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ», *Κινηματογράφος και Επικοινωνία*, τεύχος 3^ο, χρόνος Α', Ιούνιος – Αύγουστος 2000, σ. 55, σσ. 55 – 56.

ετησίως, σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία που παρέχονται από το site της διοργάνωσης.

Ίδια απήχηση με αυτή που γνώρισε το Φεστιβάλ του Αγώνα στο Ρέθυμνο, αντιμετώπισε και η διοργάνωση του Μεσογειακού ντοκιμαντέρ στο διάστημα που διοργανωνόταν στη Σάμο, όπως μας επιβεβαιώνει τόσο η Γεωργία Μούσκου, όσο και ο Νίκος Κανάκης. Η πενιχρή στήριξη από την τοπική αυτοδιοίκηση, η έλλειψη ενδιαφέροντος από την πλευρά του κόσμου, σε συνδυασμό με τη δυσκολία στην πρόσβαση λόγω της ακριτικής θέσης του νησιού οδήγησαν τους υπεύθυνους του φεστιβάλ στην απόφαση το 2006 να μεταφέρουν τη διοργάνωση πιο κοντά στην πρωτεύουσα, στο Λαύριο, όπου αμέσως έγινε δεκτή με καλύτερους όρους, τόσο από την τοπική αυτοδιοίκηση που βοήθησε οργανωτικά την προσπάθεια, όσο και από τον κόσμο που με την έμπρακτη υποστήριξή του την καθιέρωσε.

Με βάση τις παραπάνω παρατηρήσεις επιχειρήσαμε να κατανοήσουμε τις σχέσεις των φεστιβάλ ντοκιμαντέρ με την πολιτεία και την κοινωνία. Σε ένα ευρύτερο πλαίσιο, ο θεσμός των φεστιβάλ κινηματογράφου και ειδικότερα των φεστιβάλ ντοκιμαντέρ επιβάλλεται να αναδεικνύει τα καλλιτεχνικά επιτεύγματα, μέσω της προβολής άρτιων ποιοτικά και θεματικά ταινιών, να λειτουργεί επιμορφωτικά για την κοινωνία, να μπορούν όλοι να γίνουν μέτοχοι της κουλτούρας και της τέχνης μέσω των ελεύθερων προβολών, αλλά και σε ένα πιο εξειδικευμένο πλαίσιο να προβάλλονται μέσω των διοργανώσεων οι φυσικές ομορφιές και τα πολιτιστικά επιτεύγματα της πατρίδας μας.

Σε κάθε περίπτωση είναι επιλήψιμο, όταν η τέχνη και τα φεστιβάλ λειτουργούν ως Δούρειος Ίππος για την προβολή των πολιτικών, ιδιοτελών φιλοδοξιών των λειτουργών της εκτελεστικής εξουσίας. Τα φεστιβάλ κινηματογράφου και ειδικότερα τα φεστιβάλ ντοκιμαντέρ οφείλουν να προάγουν την τέχνη, να προβάλλουν τα επιτεύγματα των δημιουργών, να αναδεικνύουν τις προόδους, αλλά και τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι ελληνικές παραγωγές ντοκιμαντέρ και να προσφέρουν ένα βήμα επικοινωνίας ανάμεσα στους καλλιτέχνες και το κοινό.

7.3. Διεθνείς και εγχώριες συνεργασίες των φεστιβάλ ντοκιμαντέρ

Στην ενότητα αυτή θα επιχειρήσουμε να διαπιστώσουμε τις σχέσεις συνεργασίας των ελληνικών φεστιβάλ ντοκιμαντέρ μεταξύ τους, αλλά και με τις υπόλοιπες εγχώριες φεστιβαλικές διοργανώσεις. Συγχρόνως, κρίνεται απαραίτητο να επισημανθούν οι διεθνείς συνεργασίες των φεστιβάλ ντοκιμαντέρ και η μορφή την οποία αυτές παίρνουν.

Ας προσπαθήσουμε, αρχικά, να διαπιστώσουμε το καθεστώς που επικρατεί στις εγχώριες διοργανώσεις, το κατά πόσο δηλαδή τα φεστιβάλ συνεργάζονται μεταξύ τους, με ποιες προϋποθέσεις και με ποιους όρους. Σε γενικές γραμμές, όπως προέκυψε μέσα από την έρευνά μας, τα ελληνικά φεστιβάλ ντοκιμαντέρ στο σύνολό τους επιδοκιμάζουν τη συνεργασία με άλλες διοργανώσεις εγχώριες ή του εξωτερικού, αλλά και με διάφορους φορείς ιδιωτικούς ή δημόσιους. Όταν μιλάμε για σχέσεις συνεργασίας ανάμεσα στα φεστιβάλ, στην Ελλάδα εννοούμε κατ' αρχήν την ανταλλαγή ταινιών και σε ένα δεύτερο επίπεδο τις συνεργασίες, που αφορούν οργανωτικά και οικονομικά ζητήματα.

Τις περισσότερες φορές οι συνεργασίες μεταξύ των φεστιβάλ οφείλονται στις διαπροσωπικές σχέσεις των ανθρώπων της κάθε διοργάνωσης, όπως επισημαίνουν ο Σταύρος Ιωάννου και ο Νίκος Κανάκης, παρά σε μια κοινή δράση, η οποία θα έχει ως αφετηρία μια προκαθορισμένη στοχοθεσία των διοργανώσεων. Έτσι, για παράδειγμα, η Μαρία Χατζημιχάλη – Παπαλιού, καλλιτεχνική διευθύντρια του Emotion - Pictures έχει συμμετάσχει ως τιμώμενο πρόσωπο και μέλος κριτικής επιτροπής σε άλλες διοργανώσεις, γεγονός που σηματοδοτεί μια επικοινωνία ανάμεσα στα φεστιβάλ. Επίσης ο σκηνοθέτης Σταύρος Ιωάννου, καλλιτεχνικός διευθυντής του φεστιβάλ της Χαλκίδας έχει βραβευθεί από το Φεστιβάλ της Δράμας και το Φεστιβάλ Κινηματογράφος και Πραγματικότητα, ενώ ταινίες του έχουν παιχτεί και στο φεστιβάλ του Λαυρίου και της Θεσσαλονίκης, γεγονός που διευρύνει το φάσμα των συνεργασιών. Επίσης, ο Ανδρέας Παγουλάτος, καλλιτεχνικός διευθυντής του Φεστιβάλ Κινηματογράφος και Πραγματικότητα έχει συμμετάσχει ως μέλος της κριτικής επιτροπής του Φεστιβάλ της Χαλκίδας, αλλά ήταν και από τους ιδρυτές του Φεστιβάλ της Καλαμάτας. Τέλος, η Λουκία Ρικάκη από τη διοργάνωση της Ρόδου και η Μέμη Σπυράτου από το Φεστιβάλ του Αγώνα έχουν συμμετάσχει σε άλλες διοργανώσεις και έχουν βραβευθεί.

Ας δούμε όμως ξεχωριστά για κάθε διοργάνωση τις συνεργασίες που αναπτύσσει και με ποιους όρους. Αναλυτικότερα, το Φεστιβάλ Μεσογειακού ντοκιμαντέρ Λαυρίου συνεργάζεται με το Φεστιβάλ Ecofilms της Ρόδου σε οργανωτικά ζητήματα, αλλά και σε επίπεδο προβολής και ανταλλαγής ταινιών. Επίσης, σημαντική είναι και η συνεργασία με το Φεστιβάλ Μεσογειακού κινηματογράφου της Λάρισας, λόγω της κοινής θεματολογίας των δυο διοργανώσεων. Η συνεργασία με το φεστιβάλ της Λάρισας περιλαμβάνει μονάχα την ανταλλαγή ταινιών και όχι τη συνεργασία και την εκατέρωθεν συνεισφορά σε οργανωτικά θέματα.

Επιπλέον, η διοργάνωση του Λαυρίου από το 2007 έχει αναπτύξει και μια έντονη διεθνή δραστηριότητα, καθώς συνεργάζεται με διάφορα φεστιβάλ του εξωτερικού και κυρίως της Ιταλίας. Συγκεκριμένα, το 2007 το Φεστιβάλ Λαυρίου συνεργάστηκε με το Φεστιβάλ Videopolis της ιταλικής Περιφέρειας Veneto. Η συνεργασία περιλάμβανε την προβολή ιταλικών ντοκιμαντέρ. Την επόμενη χρονιά, το 2008 η διοργάνωση συνεργάστηκε με το Φεστιβάλ Puntodivista της πόλης Sarroch της Ιταλίας σε επίπεδο προβολής ιταλικών ταινιών στην ελληνική διοργάνωση. Παράλληλα με τις συνεργασίες με άλλα κινηματογραφικά φεστιβάλ, το Φεστιβάλ του Λαυρίου συνεργάζεται σε ένα πλαίσιο οργανωτικό και οικονομικό με φορείς όπως το ιταλικό και Γαλλικό Ινστιτούτο⁹¹.

Σημαντικές συνεργασίες στην Ελλάδα και το εξωτερικό έχει αναπτύξει και το Φεστιβάλ αρχαιολογικής ταινίας του Αγώνα. Συγκεκριμένα, η διοργάνωση συνεργάστηκε το 2006 με το Διεθνές φεστιβάλ κινηματογράφου Θεσσαλονίκης σε οργανωτικά, οικονομικά και κινηματογραφικά θέματα. Η συνεργασία με το ΦΚΘ δε ξανά πραγματοποιήθηκε, γεγονός που αποδεικνύει την παροδικότητα των συνεργασιών στην Ελλάδα. Βέβαια, το Φεστιβάλ του Αγώνα επικοινωνεί με τα αντίστοιχα φεστιβάλ αρχαιολογικής ταινίας του εξωτερικού και συνεργάζεται μαζί τους σε επίπεδο οργανωτικό και τεχνογνωσίας. Έτσι, η διοργάνωση έχει αναπτύξει επαφές με φεστιβάλ του Βελγίου, της Γαλλίας, της Γερμανίας, της Ιταλίας και της Ελβετίας.

---

⁹¹ Όλες αυτές οι συνεργασίες που αντλήθηκαν από το διαδίκτυο πιστοποιήθηκαν από το Νίκο Κανάκη, αλλά και από το αρχείο της διοργάνωσης.

Την ίδια στιγμή, το Φεστιβάλ του Αγώνα συνεργάζεται σε οργανωτικά θέματα και σε ζητήματα χρηματοδότησης με το Ελληνικό Κέντρο Κινηματογράφου και με άλλους ιδιωτικούς και δημόσιους φορείς⁹².

Το Φεστιβάλ Emotion - Pictures στα δυο χρόνια που διοργανώνεται έχει κατορθώσει να αναπτύξει αρκετές και σημαντικές εγχώριες και διεθνείς συνεργασίες. Αναλυτικότερα, στην Ελλάδα η διοργάνωση του Emotion – Pictures συνεργάζεται με το Φεστιβάλ της Ολυμπίας, με επίκεντρο την ανταλλαγή και προβολή ταινιών, με το Φεστιβάλ μαθητικών ταινιών *Πάμε Σινεμά*, με στόχο την ενημέρωση της νέας γενιάς σε ζητήματα που αφορούν την αναπηρία. Η συνεργασία αυτή έχει επιμορφωτικό και παιδαγωγικό χαρακτήρα. Συγχρόνως όμως αποτελεί και μια προσπάθεια να γνωρίσουν οι νέοι από κοντά τον κινηματογράφο. Επιπλέον, το φεστιβάλ συνεργάζεται με το Φεστιβάλ ταινιών μικρού μήκους Δράμας, όπου προβάλλονται βραβευμένες ταινίες του Emotion – Pictures. Τέλος, το φεστιβάλ έχει αναπτύξει συνεργασία και με μικρότερα ελληνικά φεστιβάλ, που διοργανώνονται από τις κατά τόπους κινηματογραφικές λέσχες και πολλές ταινίες του προβάλλονται σε αυτά. Έτσι ταινίες του Emotion – Pictures έχουν προβληθεί στη Ζάκυνθο, τα Χανιά και την Οίτη.

Ενδιαφέρον παρουσιάζουν και οι διεθνείς συνεργασίες του φεστιβάλ. Ειδικότερα, η διοργάνωση συνεργάζεται με το Chinh India Kids Festival, που διοργανώνεται στο Νέο Δελχί και προβάλλει ταινίες από το Φεστιβάλ ντοκιμαντέρ και αναπηρία, ενώ ταινίες του φεστιβάλ έχουν παρουσιαστεί στο Διεθνές Κινηματογραφικό Φεστιβάλ για παιδιά του Ντάνβιλ, στο Φεστιβάλ για παιδιά του Καΐρου και στο Διεθνές Φεστιβάλ για παιδιά του Σαν Φρανσίσκο.

Έντονη διεθνή και εγχώρια συνεργασία έχει αναπτύξει και το Φεστιβάλ ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης, το οποίο συνεργάζεται, αφενός με το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Ντοκιμαντέρ (EDN), ενώ η παρουσία της διεθνούς ένωσης κριτικών κινηματογράφου (FIPRESCI) χαρίζει στη διοργάνωση μια διεθνή ακτινοβολία. Αφετέρου το Φεστιβάλ ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης στα πλαίσια της συνεργασίας του με το ΦΚΘ έρχεται σε επαφή με πλήθος άλλες διοργανώσεις, στηρίζοντάς τες είτε οικονομικά, είτε οργανωτικά, είτε διαφημίζοντάς τες, είτε προβάλλοντας βραβευμένες ταινίες στα πλαίσια αφιερωμάτων. Για παράδειγμα, το Φεστιβάλ ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης στηρίζει και συνεργάζεται με το Φεστιβάλ της Κορίνθου Γέφυρες, με το Φεστιβάλ ταινιών χορού – Videodance, με το Φεστιβάλ σπουδαστικών ταινιών Crashfest, ενώ

---

⁹² Οι συνεργασίες του Φεστιβάλ του Αγώνα επιβεβαιώθηκαν από τη Μαρία Παλάτου.

κατά καιρούς έχει συνεργαστεί με το Φεστιβάλ Κινηματογράφος και Πραγματικότητα και με το Φεστιβάλ αρχαιολογικής ταινίας του Μεσογειακού χώρου του Αγώνα.

Γενικότερα, τα φεστιβάλ ντοκιμαντέρ και κινηματογράφου Θεσσαλονίκης έχουν ίδια οργανωτική επιτροπή, γεγονός που ενθαρρύνει μια κοινή και δυναμική δράση. Από το 1960, χρονιά κατά την οποία ιδρύθηκε ο οργανισμός του φεστιβάλ στη Θεσσαλονίκη στήριξε και συνεργάστηκε με κάθε τρόπο για την προαγωγή και τη διάδοση των φεστιβάλ κινηματογράφου στην Ελλάδα, αλλά και του κινηματογράφου γενικότερα. Σήμερα (2009), πενήντα χρόνια μετά την ίδρυση του ΦΚΘ, αρκετές διοργανώσεις τελούν υπό την αιγίδα του και επιχορηγούνται από αυτό.

Μικρότερης κλίμακας είναι οι συνεργασίες του Φεστιβάλ Κινηματογράφος και Πραγματικότητα, το οποίο αν και ιδρύθηκε από μια πρωτοβουλία του Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης, εντούτοις σήμερα δε συνεργάζονται. Η σημαντικότερη συνεργασία του φεστιβάλ είναι με το Γαλλικό Ινστιτούτο, το οποίο βοηθάει οργανωτικά, οικονομικά και σε θέματα προβολής ταινιών. Επίσημες συνεργασίες με άλλα φεστιβάλ του εσωτερικού και του εξωτερικού δεν υπάρχουν, ενώ ανεπίσημα, ο καλλιτεχνικός διευθυντής της διοργάνωσης, Ανδρέας Παγουλάτος συνεργάζεται, σε καθαρά προσωπικό επίπεδο, με το φεστιβάλ της Χαλκίδας και το Σταύρο Ιωάννου, σύμφωνα με μαρτυρία του δεύτερου.

Τέλος, το Φεστιβάλ ντοκιμαντέρ Χαλκίδας επιδιώκει την οποιαδήποτε συνεργασία με εγχώριες και διεθνείς διοργανώσεις. Αν και η διοργάνωση της Χαλκίδας δε συνεργάζεται επίσημα με κάποιο άλλο φεστιβάλ, εντούτοις μέλη των κριτικών της επιτροπών έχουν διατελέσει άνθρωποι από άλλες διοργανώσεις, όπως οι: Ανδρέας Παγουλάτος και Jean Marie Drot. Επιπλέον, το Φεστιβάλ της Χαλκίδας συνεργάζεται με το Φεστιβάλ της Λάρισας, ενώ τα δυο αυτά χρόνια της λειτουργίας του επιδιώκει να αναπτύξει και διεθνείς συνεργασίες με φεστιβάλ της Ιταλίας. Η συνεργασία αυτή θα αφορά την ισότιμη ανταλλαγή ταινιών, αλλά και την ανταλλαγή ιδεών σε οργανωτικά, καλλιτεχνικά και κινηματογραφικά θέματα⁹³.

Από τα παραπάνω συνάγεται ότι οι συνεργασίες των φεστιβάλ ντοκιμαντέρ περιορίζονται σε μεγάλο βαθμό στην ανταλλαγή ταινιών, ενώ σε μικρότερο βαθμό και στο μέτρο του εφικτού αναπτύσσουν και πιο στενή συνεργασία που περιλαμβάνει

---

⁹³ Το θέμα των συνεργασιών του Φεστιβάλ της Χαλκίδας με άλλα φεστιβάλ, του εξωτερικού κυρίως, αποτελεί το προσωπικό στοίχημα του καλλιτεχνικού διευθυντή της διοργάνωσης, Σταύρου Ιωάννου, όπως τουλάχιστον μας εκμυστηρεύθηκε και ο ίδιος.

και τη συνεργασία σε οργανωτικά και οικονομικά θέματα. Όπως παρατηρήσαμε, στις περιπτώσεις που υπάρχουν στενότερες συνεργασίες ανάμεσα στα φεστιβάλ αυτές οφείλονται, κατά κύριο λόγο, στις διαπροσωπικές σχέσεις των υπευθύνων. Εξαιρεση, ασφαλώς, αποτελεί η διοργάνωση της Θεσσαλονίκης, η οποία λόγω της οικονομικής της αυτάρκειας, αλλά και της μακροχρόνιας παρουσίας της μπορεί να στηρίζει οικονομικά μικρότερες διοργανώσεις και να συνεργάζεται μαζί τους.

Παράλληλα είδαμε την επιδίωξη των ελληνικών φεστιβάλ ντοκιμαντέρ να οργανώσουν διεθνείς συνεργασίες, οι οποίες θα προσδώσουν ένα διαφορετικό κύρος στις διοργανώσεις και θα φέρουν περισσότερο κόσμο στις αίθουσες των φεστιβάλ. Εξάλλου, τέσσερα από τα επτά φεστιβάλ αυτοσυστήνονται ως διεθνή, ενώ η διοργάνωση της Χαλκίδας έχει άτυπα αναπτύξει μια διεθνή δραστηριότητα. Στην περίπτωση που η συνεργασία με ξένα φεστιβάλ αφορά μονάχα την προβολή ταινιών, οι ελληνικές παραγωγές που προβάλλονται σε διεθνείς διοργανώσεις δε μετέχουν σε διαγωνιστικά τμήματα και όταν μετέχουν σπάνια κατορθώνουν να διακριθούν. Το γεγονός αυτό οφείλεται, σύμφωνα με το Σταύρο Ιωάννου, στην ανεπαρκή καλλιτεχνική ποιότητα των ελληνικών ταινιών και έρχεται ως επιστέγασμα της έλλειψης συστηματικής και οργανωμένης κινηματογραφικής παιδείας στην Ελλάδα.

Επίσης, η παραπάνω ιδιαιτερότητα αναδεικνύει και τα βαθύτερα αίτια της κινηματογραφικής δυσπραγίας στην Ελλάδα, που δεν είναι άλλα από την υποχρηματοδότηση και την έλλειψη τεχνογνωσίας σε σχέση με άλλες προηγμένες κινηματογραφικά χώρες της Ευρώπης, όπως η Ιταλία και η Γαλλία. Συμπερασματικά, τα φεστιβάλ στην Ελλάδα καταβάλλουν φιλότιμες προσπάθειες να εξακτινωθούν στο εξωτερικό και να αποκτήσουν ανάλογη αίγλη, αλλά και ποιότητα είτε καλλιτεχνική, είτε οργανωτική. Την ίδια στιγμή, όμως, οι εγχώριες συνεργασίες είναι παροδικές, τυχαίες και χωρίς συγκεκριμένο προσανατολισμό και στόχευση και βασίζονται στις διαπροσωπικές σχέσεις.

Θα λέγαμε, ότι κρίνεται αναγκαία η δημιουργία ενός κοινού οργανισμού στον οποίο θα μετέχουν όλα τα φεστιβάλ ντοκιμαντέρ και θα μπορούν να διεκδικήσουν περισσότερα από την πολιτεία, αλλά και να αναβαθμίσουν το επίπεδό τους μέσω αγωγών σχέσεων συνεργασίας και ανταλλαγής απόψεων, αποκομμένων από μικροσυμφέροντα, αντιπάθειες και εγωισμούς. Σίγουρα μια τέτοια προσπάθεια απαιτεί αρκετό χρόνο, αλλά και ευθύνη από την πλευρά των διοργανωτών να γεφυρώσουν τη διαφορετικότητα των φεστιβάλ σε ένα κοινό στόχο, που δε θα είναι άλλος από την πρόωθηση και την προβολή του ελληνικού ντοκιμαντέρ.

Προς αυτή την κατεύθυνση κινήθηκε από την ίδρυσή του το Δίκτυο ντοκιμαντέρ, που είχε ως στόχους την προώθηση και διάδοση του ντοκιμαντέρ ως ιδιαίτερου κινηματογραφικού είδους στην Ελλάδα, την προβολή και διάδοση του ελληνικού ντοκιμαντέρ στο εξωτερικό και την αλληλοϋποστήριξη και διεύρυνση της συνεργασίας μεταξύ των μελών του συλλόγου. Στην πορεία των χρόνων όμως αποδείχθηκε ότι αυτή η προσπάθεια δε στάθηκε ικανή να βελτιώσει τους όρους και τις προϋποθέσεις των συνεργασιών, καθώς το όλο εγχείρημα έπασχε οργανωτικά και υπονομεύθηκε από την αδιαφορία των ίδιων των ανθρώπων του. Επομένως, απαιτούνται δραστικότερες λύσεις, όπως η οικονομική και ηθική στήριξη από πλευράς της πολιτείας και η καλύτερη οργανωτική διάρθρωση του δικτύου. Οι αλλαγές αυτές θα εξασφαλίζουν τη βιωσιμότητα των φεστιβάλ ντοκιμαντέρ και θα αναδεικνύουν τις ελληνικές παραγωγές.

7.4. Ζητήματα Χρηματοδοτήσεων

Το θέμα των χρηματοδοτήσεων είναι αποφασιστικής σημασίας για την πορεία, την εξέλιξη και τη διάδοση των ελληνικών κινηματογραφικών φεστιβάλ και κατ' επέκταση των φεστιβάλ ντοκιμαντέρ. Στην παρούσα ενότητα θα προσπαθήσουμε να αναζητήσουμε τις πηγές χρηματοδότησης των ελληνικών φεστιβάλ ντοκιμαντέρ, τους φορείς χρηματοδότησης είτε αυτοί είναι δημόσιοι, είτε ιδιωτικοί, καθώς, επίσης, και την επάρκεια των επιχορηγήσεων. Το κατά πόσο δηλαδή οι χορηγίες από την πολιτεία ή από διάφορους άλλους ιδιωτικούς οργανισμούς επαρκούν για την κάλυψη των αναγκών των διοργανώσεων.

Σε γενικές γραμμές, τα φεστιβάλ ντοκιμαντέρ στην Ελλάδα επιχορηγούνται στο σύνολό τους από την πολιτεία και ειδικότερα από το Υπουργείο Πολιτισμού, αλλά και από άλλα υπουργεία, ενώ συγχρόνως δέχονται και τη στήριξη είτε οικονομική, είτε υλικοτεχνική από τους τοπικούς φορείς και την τοπική αυτοδιοίκηση. Επίσης, όλες οι διοργανώσεις προσελκύουν πλήθος ιδιωτικών χορηγιών και από Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, που τις βοηθούν στην περαιτέρω προβολή και διαφήμισή τους. Κάποιες φορές, τέλος, τα φεστιβάλ ντοκιμαντέρ χρηματοδοτούνται και από μεγάλους ελληνικούς τραπεζικούς οργανισμούς.

Ξεκινώντας από το Φεστιβάλ ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης, διαπιστώνουμε ότι η διοργάνωση υποστηρίζεται πλήρως από την πολιτεία, αλλά και από αρκετούς ιδιωτικούς φορείς της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι κρατικοί υποστηρικτές της διοργάνωσης είναι οι εξής: το Υπουργείο Πολιτισμού, το Υπουργείο Μακεδονίας - Θράκης, που εποπτεύουν και χρηματοδοτούν το φεστιβάλ, ο Δήμος Θεσσαλονίκης, που διευκολύνει τη διοργάνωση με την παραχώρηση των αιθουσών προβολής στην πόλη, και ο ελληνικός Ερυθρός Σταυρός. Την ίδια στιγμή, η διοργάνωση υποστηρίζεται και από κρατικούς οργανισμούς σχετικούς με τον κινηματογράφο, όπως το Ελληνικό Κέντρο Κινηματογράφου, το Ινστιτούτο Οπτικοακουστικών Μέσων και το Εθνικό Οπτικοακουστικό Αρχείο. Παράλληλα σημαντική είναι και η προσφορά του Οργανισμού λιμένος Θεσσαλονίκης, που αφιλοκερδώς παραχωρεί τις αίθουσες προβολής στο λιμάνι, του Ινστιτούτου Γκαίτε στη Θεσσαλονίκη και του ΙΕΚ ΑΚΜΗ.

Η παρουσία των ιδιωτικών φορέων χρηματοδότησης, αλλά και των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης στην προβολή της διοργάνωσης είναι καθοριστικοί. Συγκεκριμένα, το Φεστιβάλ ντοκιμαντέρ της Θεσσαλονίκης δέχεται μικρότερες

χορηγίες, οι οποίες κάποιες φορές παίρνουν τη μορφή υπηρεσιών και εξοπλισμού από ιδιωτικούς φορείς, όπως ξενοδοχεία της πόλης και αεροπορικές εταιρείες, οι οποίες αναλαμβάνουν τη μεταφορά των προσκεκλημένων της διοργάνωσης χωρίς κόστος. Στους χορηγούς επικοινωνίας της διοργάνωσης συμμετέχουν: η ΕΡΤ, η οποία παράλληλα με τη διαφήμιση χρηματοδοτεί και ένα βραβείο. Η Ευρωπαϊκή εταιρεία οπτικοακουστικών μέσων *Media*, που αποτελεί ένα πρόγραμμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και υποστηρίζει διάφορα προγράμματα της διοργάνωσης οικονομικά και διαφημιστικά. Η εφημερίδα *Καθημερινή*, η ελληνική ραδιοφωνία, η οποία μέσω του δεύτερου προγράμματος προβάλλει σε πανελλαδική εμβέλεια τη διοργάνωση, άλλοι τοπικοί ραδιοφωνικοί σταθμοί και το περιοδικό *FAQ*.

Αρκετές και συνάμα σημαντικές είναι οι επιχορηγήσεις που δέχεται το Φεστιβάλ ντοκιμαντέρ και αναπηρία *Emotion – Pictures*. Η διοργάνωση τελεί υπό την αιγίδα του Υπουργείου Τύπου, που χρηματοδοτεί την όλη προσπάθεια, της Γενικής Γραμματείας Επικοινωνίας και της Γενικής Γραμματείας Ενημέρωσης, που συμβάλλουν κυρίως σε οργανωτικά θέματα. Στη χρηματοδότηση συμμετέχει επίσης και το Υπουργείο Μεταφορών και Επικοινωνιών. Συγχρόνως, σημαντική είναι και η υποστήριξη, κυρίως υλικοτεχνική και εξοπλισμού που δέχεται το φεστιβάλ από τους Δήμους Αθηναίων και Χαλανδρίου και από το Μουσείο Μπενάκη, που παραχωρεί την αίθουσα προβολής.

Άλλες εταιρείες που χρηματοδοτούν τη διοργάνωση είναι η Αττικό Μετρό, η εταιρεία Θερμικών Λεωφορείων, τα βιβλιοπωλεία Παπασωτηρίου και Ελευθερουδάκης, η αεροπορική εταιρεία *Aegean* που συμμετέχει, προσφέροντας δωρεάν μεταφορά στους προσκεκλημένους της διοργάνωσης, μεγάλα ξενοδοχεία των Αθηνών, που αφιλοκεδώς φιλοξενούν ανθρώπους του φεστιβάλ. Τη διοργάνωση επίσης χρηματοδοτούν η Αμερικάνικη Πρεσβεία, το Βρετανικό Συμβούλιο, το Ινστιτούτο Γκαίτε στην Αθήνα και ο Πανελλήνιος Σύνδεσμος Τυφλών. Στους χορηγούς επικοινωνίας της διοργάνωσης συγκαταλέγονται η ΕΡΤ, το τηλεοπτικό κανάλι *Mega*, το διαδικτυακό κανάλι *Πρίσμα*, το Αθηναϊκό Πρακτορείο Ειδήσεων, η ελληνική ραδιοφωνία και τα περιοδικά *Σινεμά* και *Αθηνόραμα*. Σημαντική είναι και η αρωγή που προσφέρουν αρκετοί κινηματογράφοι της Αθήνας, όπως οι: Απόλλων, Ελληνίς, Κηφισιά, Μικρόκοσμος, *Cinemax*, *Odeon*, κ.α., προβάλλοντας τις ταινίες του φεστιβάλ.

Η διοργάνωση του *Emotion - Pictures*, σύμφωνα με τη Βασιλική Πέτσα στηρίζεται σε μεγαλύτερο βαθμό στις χορηγίες σε είδος παρά στις χρηματικές.

Βέβαια, η διοργάνωση αποτελεί μια από τις πλέον επαρκώς επιχορηγούμενες στην Ελλάδα, αν και κάποιες φορές, πάντα με βάση τις μαρτυρίες των διοργανωτών, η χρηματοδότηση δεν επαρκεί και πιθανή αύξησή της θα έδινε μεγάλη δυναμική στην όλη προσπάθεια, που πέρα από την καθαρά κινηματογραφική στοχοθεσία, έχει και ένα στόχο κοινωνικό, αλλά και επιμορφωτικό⁹⁴.

Το Φεστιβάλ Μεσογειακού ντοκιμαντέρ Λαυρίου είναι μια ακόμη διοργάνωση που χρηματοδοτείται από το Υπουργείο Πολιτισμού, το οποίο καλύπτει τις βασικές οικονομικές υποχρεώσεις της διοργάνωσης. Η χρηματοδότηση από το Υπουργείο Πολιτισμού γίνεται μέσω του Σ.Ε.Σ.Π.Κ. που διαχειρίζεται τα οικονομικά, αλλά και διοργανώνει το φεστιβάλ. Επιπλέον, χορηγοί του φεστιβάλ είναι το Ελληνικό Κέντρο Κινηματογράφου και η εταιρεία Media Desk Hellas, η οποία συγχρόνως με το ΦΝΘ χρηματοδοτεί και το Φεστιβάλ του Λαυρίου, αλλά και πλήθος άλλων διοργανώσεων. Παράλληλα το φεστιβάλ έχει ως χορηγούς επικοινωνίας την ΕΡΤ και την ελληνική ραδιοφωνία.

Μια ακόμη διοργάνωση που χρηματοδοτείται κατά κύριο λόγο από το Υπουργείο Πολιτισμού είναι και το Φεστιβάλ ελληνικού ντοκιμαντέρ Χαλκίδας. Αρκετοί όμως στηρίζουν την όλη προσπάθεια, μέσω της παροχής εξοπλισμού και άλλων αναγκαίων για την επιτυχή ολοκλήρωσή του. Οι υποστηρικτές αυτοί είναι: το Ελληνικό Κέντρο Κινηματογράφου, η Εταιρεία Ελλήνων Σκηνοθετών, το Δίκτυο ελληνικού ντοκιμαντέρ, το Σ.Ε.Σ.Π.Κ., η Πανελλήνια Ομοσπονδία Αιθουσαρχών κινηματογράφου, η ταινιοθήκη της Ελλάδος, ο Σύνδεσμος Ελλήνων Παραγωγών κινηματογράφου, τηλεόρασης και video, το Σωματείο Ελλήνων Ηθοποιών, η Ένωση Σεναριογράφων Ελλάδας, το Ινστιτούτο Οπτικοακουστικών Μέσων και η Media Desk Hellas. Επίσης, οικονομικές χορηγίες προσφέρουν στο φεστιβάλ και πλήθος ιδιωτικών φορέων, κυρίως εταιρειών. Τέλος, και αυτή η διοργάνωση έχει ως χορηγό επικοινωνίας την ΕΡΤ και την ελληνική ραδιοφωνία, ενώ αρκετοί είναι τοπικοί ραδιοφωνικοί σταθμοί που προβάλλουν τη διοργάνωση.

Η Διεθνής συνάντηση αρχαιολογικής ταινίας έχει χρηματοδοτηθεί κατά καιρούς από σημαντικούς κρατικούς και ιδιωτικούς φορείς. Συγκεκριμένα, η διοργάνωση λαμβάνει χορηγία από το Υπουργείο Πολιτισμού, το Υπουργείο Τουριστικής Ανάπτυξης, το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, τον

---

⁹⁴ Η Βασιλική Πέτσα είναι ένθερμη υποστηρίκτρια της άποψης αυτής και πιστεύει ότι περαιτέρω ενίσχυση του θεσμού τόσο οικονομική, όσο και ηθική από την πλευρά της πολιτείας θα έδινε τεράστια δυναμική σε ένα φεστιβάλ με κοινωνική στόχευση.

ΕΟΤ, το ίδρυμα Ωνάση και το ΕΚΚ. Μέχρι το 2007 την όλη διοργάνωση ενίσχυε οικονομικά και η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδας, ενώ το 2009 το φεστιβάλ ενισχύθηκε από την Αγροτική Τράπεζα Ελλάδας.

Χορηγός επικοινωνίας του φεστιβάλ είναι η ΕΡΤ και το τηλεοπτικό κανάλι Mega, ενώ τα βραβεία της διοργάνωσης χρηματοδοτούνται από τη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Κεφαλληνίας και Ιθάκης, το κανάλι της Βουλής, το Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης και την Kodak. Τέλος, η διοργάνωση τελεί υπό την αιγίδα του Δήμου Αθηναίων, που αφιλοκερδώς συμμετέχει μέσω της παραχώρησης εξοπλισμού και αιθουσών προβολής.

Μικρότερες και λιγότερες είναι οι χορηγίες που έχει το Φεστιβάλ Κινηματογράφος και Πραγματικότητα. Αναλυτικότερα, η διοργάνωση χρηματοδοτείται από το Γαλλικό Ινστιτούτο και από την Γενική Γραμματεία δια Βίου Μάθησης του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων.

Τέλος, πενιχρές ήταν και οι χρηματοδοτήσεις για το Φεστιβάλ ντοκιμαντέρ της Καλαμάτας, γεγονός που οδήγησε, σύμφωνα με τη μαρτυρία της Βούλας Λαδά στον τερματισμό της το 2003. Η διοργάνωση χρηματοδοτούνταν, σε μεγάλο βαθμό, από το Δήμο Καλαμάτας, μέσω της Δ.Ε.Π.Α.Κ. και από τον ΕΟΤ. Εξαίρεση αποτέλεσαν η έκτη διοργάνωση, το 2003, η οποία στηρίχθηκε από το Υπουργείο Πολιτισμού, το ΕΚΚ, ενώ η ελληνική ραδιοφωνία και η ΕΡΤ προσέφεραν τα βασικά βραβεία. Επίσης, η τέταρτη διοργάνωση του 2001 υποστηρίχθηκε από το Υπουργείο Ανάπτυξης και το Υπουργείο Πολιτισμού, την τηλεόραση και το ραδιόφωνο του Alpha, ενώ χορηγοί των βραβείων ήταν η ΕΡΤ και το ΕΚΚ⁹⁵.

Γίνεται αντιληπτό ότι οι περισσότερες διοργανώσεις, οι τέσσερις από τις έξι χρηματοδοτούνται από το Υπουργείο Πολιτισμού. Συγχρόνως, και άλλα υπουργεία συμμετέχουν ενεργά στις χρηματοδοτήσεις των διοργανώσεων, προάγοντας με τον τρόπο αυτό τον κινηματογράφο στην Ελλάδα και βοηθώντας στη διάδοσή του. Επιπλέον, σημαντική είναι και η προσφορά του ΕΚΚ στη χρηματοδότηση κάποιων διοργανώσεων, αλλά και της ΕΡΤ, η οποία σε όλες τις περιπτώσεις έχει ρόλο χορηγού επικοινωνίας, ενώ επιπλέον στο ΦΝΘ χρηματοδοτεί και ένα βραβείο για το οποίο δε γνωρίζουμε το ποσό. Παράλληλα με τις οικονομικές χορηγίες της επίσημης πολιτείας, τα φεστιβάλ επιχορηγούνται σε είδος κυρίως από την τοπική αυτοδιοίκηση, γεγονός, χρήσιμο και σημαντικό, σύμφωνα με τους υπευθύνους των διοργανώσεων, καθώς

---

⁹⁵ Αρκετές πληροφορίες για τη χρηματοδότηση της διοργάνωσης αντλήθηκαν από το αρχείο του φεστιβάλ.

επιλύονται αρκετές οργανωτικές δυσκολίες, όπως αίθουσες προβολής, φιλοξενίας των καλεσμένων, τεχνικού εξοπλισμού και διάφορες γραφειοκρατικές εργασίες.

Πολύ σημαντικές για την κάλυψη των αναγκών των φεστιβάλ είναι και οι χορηγίες που δέχονται από διάφορους ιδιωτικούς φορείς. Χορηγίες που άλλοτε είναι χρηματικές και άλλοτε αφορούν την παροχή εξοπλισμού ή υπηρεσιών κατέχουν μεγάλο μερίδιο στις διοργανώσεις. Σημαντικοί ιδιωτικοί οργανισμοί, όπως ξενοδοχεία, τράπεζες, αεροπορικές εταιρείες, τηλεοπτικοί και ραδιοφωνικοί σταθμοί, περιοδικά συμβάλουν καθοριστικά στη διοργάνωση των φεστιβάλ.

Με την παρούσα ενότητα φιλοδοξήσαμε να δώσουμε έναν πλήρη κατάλογο των πηγών χρηματοδότησης της κάθε διοργάνωσης, αλλά και να εξακριβώσουμε το ρόλο και την επιρροή των φεστιβάλ στην πολιτεία και την κοινωνία. Από το γεγονός, ότι οι περισσότερες διοργανώσεις χρηματοδοτούνται από την πολιτεία, συμπεραίνουμε την επιρροή που αυτές έχουν στο κράτος. Συγχρόνως, η προσέλκυση πλήθους ιδιωτικών φορέων φέρνει στην επιφάνεια και τη δυναμική, που έχουν αναπτύξει τα φεστιβάλ στην κοινωνία.

Σύμφωνα με τους ανθρώπους των φεστιβάλ η χρηματοδότηση σε συνδυασμό με την ανθρώπινη θέληση για δημιουργία και για προσφορά στον κινηματογράφο είναι απαραίτητες προϋποθέσεις για την επιτυχή έκβαση και το τελικό αποτέλεσμα. Εξάλλου, ας μη ξεχνάμε ότι η διοργάνωση της Καλαμάτας ανέστειλε τη λειτουργία της εξαιτίας της μηδαμινής χρηματοδότησης, αλλά και της απουσίας μιας συνεχούς και όχι περιστασιακής ηθικής στήριξης από την επίσημη πολιτεία.

Ολοκληρώνοντας την ενότητα αυτή πρέπει να αναφερθεί ότι δεν κατέστη δυνατό να εξακριβώσουμε, μέσα από τις συζητήσεις με ανθρώπους του χώρου, το ύψος των χρηματοδοτήσεων. Οι απόψεις ποικίλλουν, καθώς κάποιες μαρτυρίες έκαναν λόγο για τεράστια ποσά, τα οποία λαμβάνουν οι διοργανώσεις και τα οποία τις περισσότερες φορές δεν αξιοποιούνται με το καλύτερο τρόπο προς όφελος της διοργάνωσης. Άλλες πάλι μαρτυρίες υποστηρίζουν, ότι τα χρήματα από πλευράς πολιτείας είναι ελάχιστα και καταβάλλονται επίπονες προσπάθειες για μείωση του προϋπολογισμού των εξόδων. Επιπλέον, οι συντελεστές τόνιζαν με τον ένα ή με τον άλλο τρόπο, ότι περαιτέρω χρηματοδότηση θα έδινε μεγαλύτερη ώθηση στις διοργανώσεις.

Τέλος, όλοι οι υπεύθυνοι των διοργανώσεων εκθειάζαν τις χορηγίες σε είδος, οι οποίες είναι αρκετές και διευκολύνουν τα μέλη της οργανωτικής επιτροπής από γραφειοκρατικές διαδικασίες, που χαρακτηρίζουν τις κρατικές χρηματοδοτήσεις και

οι οποίες είναι τις περισσότερες φορές ιδιαίτερα χρονοβόρες. Το γεγονός αυτό υποδηλώνει, κάποιες φορές, ότι οι απλοί επιχειρηματίες, αλλά και ιδιώτες ενδιαφέρονται περισσότερο για τις διοργανώσεις από την εκάστοτε επίσημη πολιτεία. Το ενδιαφέρον αυτό προέρχεται είτε από καθαρά εμπορικούς λόγους, καθώς η προβολή των επιχειρηματιών σε ένα φεστιβάλ αποτελεί μια πολύ καλή διαφήμιση είτε από μια εσωτερική ανάγκη κάποιων επιχειρηματιών που αγαπούν τον κινηματογράφο να βοηθήσουν στη διοργάνωση ενός φεστιβάλ.

Προς αποφυγή παρεξηγήσεων και παρερμηνειών, πρέπει να αναφερθεί ότι οι διοργανωτές που μιλούσαν για τις χρηματοδοτήσεις αναφέρονταν αποκλειστικά και μόνο στις δικές τους διοργανώσεις, χωρίς να σχολιάζουν τα οικονομικά των άλλων φεστιβάλ. Εξαιρέση αποτελούν, βέβαια, κάποιες επικρίσεις που έγιναν απ' όλους τους συντελεστές των φεστιβάλ για την υπερχρηματοδότηση του Φεστιβάλ της Θεσσαλονίκης και για χρήματα που πολλές φορές δε καλύπτουν τις ανάγκες της διοργάνωσης, αλλά καταλήγουν στα ταμεία διάφορων αρμοδίων. Το γεγονός αυτό, της μεγάλης χρηματοδότησης του Φεστιβάλ Θεσσαλονίκης μας επιβεβαίωσε και ο υπεύθυνός του στην Αθήνα Θάνος Σταυρόπουλος, δικαιολογώντας όμως ότι η αυξημένη χρηματοδότηση είναι επιβεβλημένη λόγω των πολλαπλών αναγκών που καλείται να καλύψει η διοργάνωση.

Επίσης, όπως γίνεται αντιληπτό μέσα από την παράθεση των στοιχείων τα Φεστιβάλ αρχαιολογικής ταινίας του Αγώνα και Emotion – Pictures είναι από τα πλέον επαρκώς επιχορηγούμενα, γεγονός που αποδεικνύεται και μέσα από τις μαρτυρίες των συνεντευξιαζομένων, οι οποίοι όμως δε παρέλειψαν να επισημάνουν ότι περαιτέρω χρηματοδότηση θα ενίσχυε ακόμη περισσότερο την όλη προσπάθεια.. Αντίθετα, μικρότερες επιχορηγήσεις δέχεται το Φεστιβάλ Κινηματογράφος και Πραγματικότητα, ενώ το Φεστιβάλ της Καλαμάτας ανέστειλε τη λειτουργία της για οικονομικούς λόγους, σύμφωνα με την μαρτυρία της εκπρόσωπου της Δ.Ε.Π.Α.Κ. Β. Λαδά.

Εν κατακλείδι, η χρηματοδότηση είναι η βασική αιτία για τη διεξαγωγή ή μη μιας διοργάνωσης. Με το σκεπτικό αυτό, επιβάλλονται οι χρηματοδοτήσεις από πλευράς πολιτείας να γίνονται με διαφάνεια και με πλήρη έλεγχο, να είναι συστηματικές και όχι ευκαιριακές και να μη καθορίζονται με κριτήρια πολιτικά ή διαπροσωπικών σχέσεων, αλλά με καθαρά κινηματογραφικά και κατ' επέκταση καλλιτεχνικά μέτρα. Επιπροσθέτως, οι χρηματοδοτήσεις θα πρέπει να διατίθενται με συγκεκριμένα κριτήρια όπως: η πρωτοτυπία της θεματικής κάποιων διοργανώσεων, η

εκπαιδευτική διάσταση των φεστιβάλ, η απουσία ή η μειωμένη χρηματοδότηση κάποιων φεστιβάλ κατά το παρελθόν, η εγγύηση της συνέπειας των διοργανωτών για τη σωστή διαχείριση των χρημάτων και τέλος, η αξιολόγηση των διοργανώσεων από ειδική επιτροπή που θα επιβλέπει το καλλιτεχνικό τους κύρος.

7.5. Είδη ταινιών και θεματικές ενότητες των φεστιβάλ ντοκιμαντέρ

Στην ενότητα αυτή θα προσπαθήσουμε να εξετάσουμε, επιγραμματικά, τα είδη των ταινιών που προβάλλονται στα φεστιβάλ και τις ευρύτερες θεματικές που αυτές καλύπτουν⁹⁶. Θα παρουσιάσουμε επίσης κάποιους από τους ανθρώπους, που συμμετέχουν με ταινίες. Επιπλέον, θα αναφερθούμε στις χώρες από τις οποίες προέρχονται τα ντοκιμαντέρ και θα παρακολουθήσουμε την προοδευτική, αλλά και διαχρονική εξέλιξη των φεστιβάλ στην Ελλάδα.

Ξεκινώντας από το μεγαλύτερο φεστιβάλ, αυτό της Θεσσαλονίκης θα παραθέσουμε κάποιες από τις θεματικές ενότητες, που έχουν προβληθεί από το 1999 και μετά, σύμφωνα με πληροφορίες που αντλήσαμε από τα προγράμματα της διοργάνωσης. Ειδικότερα από το 1999, έτος ίδρυσης του φεστιβάλ ντοκιμαντέρ έχουν προβληθεί περισσότερες από είκοσι θεματικές ενότητες ποικίλου περιεχομένου. Μερικές από τις ενότητες αυτές είναι οι ακόλουθες: *Όψεις του Κόσμου*, που αποτελεί και το βασικό κορμό της διοργάνωσης και συμπεριλαμβάνει ταινίες απ' όλα τα μέρη του κόσμου που αφορούν σύγχρονα θέματα κοινωνικού και ιστορικού περιεχομένου. *Μικρές Αφηγήσεις* με προσωπικές ιστορίες που ξεχωρίζουν για την ιδιαιτερότητα των θεμάτων τους. *Η Καταγραφή της Μνήμης* αναδεικνύει γεγονότα και πρόσωπα που έπαιξαν σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση της σύγχρονης πραγματικότητας. *Πορτρέτα* έχει ως βασικό της άξονα τον άνθρωπο, ο οποίος παρεμβαίνει σε όλες τις εκφάνσεις της ζωής. Η ενότητα *Κοινωνία και Περιβάλλον* περιγράφει τη σχέση του ανθρώπου με τη φύση, αλλά και τις επιπτώσεις της ανθρώπινης επέμβασης στο περιβάλλον. Η ενότητα *Ανθρώπινα Δικαιώματα* αναφέρεται σε ταινίες που προβάλλουν την καταπάτηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στις σύγχρονες κοινωνίες.

Από τα πιο δημοφιλή τμήματα της διοργάνωσης, σύμφωνα με τη γνώμη του Θάνου Σταυρόπουλου είναι αυτό της *Μουσικής*, που προβάλλει μουσικά ντοκιμαντέρ απ' όλο τον κόσμο. Η ενότητα *Δραματοποιημένα Ντοκιμαντέρ* φιλοξενεί ταινίες που πειραματίζονται με τις διαφορετικές φορμαλιστικές πτυχές του είδους του ντοκιμαντέρ. Στο τμήμα *Ελληνικό Πανόραμα* συμμετέχουν αποκλειστικά και μόνο ταινίες ελληνικής προέλευσης, οι οποίες είναι πρόσφατες παραγωγές. Στο τμήμα *Ελληνική Τηλεόραση* συμμετέχουν ανεξάρτητες παραγωγές, που παράγονται από τηλεοπτικούς σταθμούς. Στην ενότητα *Θέμα* προβάλλονται ντοκιμαντέρ

---

⁹⁶ Το μεγαλύτερο μέρος των πληροφοριών της παρούσας ενότητας αντλήθηκε από τα αρχεία των φεστιβάλ και σε μικρότερο βαθμό από τις μαρτυρίες των υπευθύνων.

εθνογραφικού κινηματογράφου απ' όλο τον κόσμο. Συγχρόνως, στη διοργάνωση παρουσιάζονται πλήθος αφιερώματα σε σκηνοθέτες, χώρες ή γενικότερα πρόσωπα του κινηματογράφου, ενώ μεγάλο ενδιαφέρον έχουν και τα ντοκιμαντέρ που απευθύνονται στα παιδιά.

Άλλες ενότητες που έχουν προβληθεί από το φεστιβάλ είναι το τμήμα *Ψηφιακές ταινίες*, που παρουσιάζει ταινίες που χρησιμοποιούν τη μέθοδο digital storytelling. Το τμήμα *Ντοκιμαντέρ Εθνικού Οπτικοακουστικού Αρχείου* όπου έργα από τις συλλογές του αρχείου προβάλλονται στη διοργάνωση. Η ενότητα αυτή εγκαινιάστηκε για πρώτη φορά το 2009. Οι παραπάνω ενότητες με εξαίρεση την τελευταία υπάρχουν στη διοργάνωση από την ίδρυσή της. Επιπλέον υπάρχουν οι ενότητες: *Ολυμπιακοί Αγώνες*, που αποτελεί ένα αφιέρωμα στους Ολυμπιακούς αγώνες και την ιστορία τους μέσα από τις ιστορίες κορυφαίων αθλητών. Η ενότητα *Σκιές τη Νύχτα*, με διάφορα αφιερώματα σε περιθωριοποιημένες κοινωνικές ομάδες. Τέλος υπάρχουν ενότητες αφιερωμένες στα σύγχρονα θέματα, όπως τα ναρκωτικά, η παγκοσμιοποίηση και ο αθλητισμός.

Απ' όλα τα παραπάνω διαπιστώνουμε τον πλουραλιστικό χαρακτήρα του φεστιβάλ, που περιλαμβάνει μια σειρά διαφόρων ενοτήτων και ταινιών απ' όλα τα μέρη του κόσμου. Το Φεστιβάλ ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης έχει ένα πανανθρώπινο και ένα πολυσυλλεκτικό χαρακτήρα που ικανοποιεί όλους τους φίλους και λάτρεις του κινηματογράφου. Το γεγονός, τέλος ότι προβάλλονται ταινίες απ' όλο τον κόσμο δημιουργεί στέρεες βάσεις για την οικοδόμηση του διεθνούς χαρακτήρα της διοργάνωσης.

Το Φεστιβάλ Μεσογειακού ντοκιμαντέρ Λαυρίου είναι αφιερωμένο σε ταινίες που προέρχονται από της χώρες της Μεσογείου και παρουσιάζουν θέματα από τις ιδιαιτερότητες αυτών των χωρών. Στη διοργάνωση συμμετέχουν ταινίες από χώρες όπως η Ελλάδα, η Ιταλία, η Ισπανία, η Πορτογαλία, η Αίγυπτος, η Τυνησία, η Τουρκία, η Κύπρος, ο Λίβανος, η Γαλλία κ.ά. Την ίδια στιγμή, η θεματική αυτών των ταινιών ποικίλλει. Βλέπουμε ταινίες αφιερωμένες στη μουσική, τις διάφορες κοινωνικές ομάδες, όπως οι τσιγγάνοι, στην εργασία, στο περιβάλλον, σε διάφορες χώρες της Μεσογείου και στις φυσικές τους ομορφιές, όπως για παράδειγμα ένα αφιέρωμα στα νησιά της Ελλάδας ή ένα αφιέρωμα στο Λαύριο, ενώ προβάλλονται και μια σειρά αφιερωμάτων σε σημαντικούς σκηνοθέτες, ποιητές και γενικότερα ανθρώπους των γραμμάτων και των τεχνών. Κατά καιρούς έχουν παρουσιαστεί ταινίες για τους Μιχάλη Κατσαρό, Γιάννη Μόραλη, Νικηφόρο Βρεττάκο, Μιχάλη

Κακογιάννη, Σεργκεϊ Παρατζάνοφ, Τζόν Λένον, Κάρολο Κουν, Μάνο Λοΐζο, Αθανάσιο Χριστόπουλο, κ.α. Επίσης έχουν προβληθεί ντοκιμαντέρ για σημαντικά κοινωνικά θέματα, όπως το AIDS. Τέλος, από το φεστιβάλ έχουν τιμηθεί για το έργο τους αρκετοί Έλληνες σκηνοθέτες, όπως οι Μάνος Ζαχαρίας, Μαρία Χατζημιχάλη – Παπαλιού και Σταύρος Ιωάννου.

Το Φεστιβάλ ελληνικού ντοκιμαντέρ Χαλκίδας παρουσιάζει ταινίες που προέρχονται από την Ελλάδα και επομένως η θεματική τους έχει καθαρά ελληνικό περιεχόμενο. Κατά καιρούς έχουν προβληθεί ντοκιμαντέρ αφιερωμένα στη μουσική, στο περιβάλλον, διάφορα κοινωνικά θέματα, ντοκιμαντέρ από την πρόσφατη πολιτική και στρατιωτική ιστορία της Ελλάδας, οδοιπορικά στην Ελλάδα, δραματοποιημένα ντοκιμαντέρ, αφιερώματα σε αρχαιολογικούς χώρους, κ.ά. Συγχρόνως, η διοργάνωση μέσα από την προβολή διαφόρων ντοκιμαντέρ έχει τιμήσει αρκετούς Έλληνες από το χώρο των τεχνών, όπως ο ποιητής Μιχάλης Γκανάς και ο γλύπτης Γιάννης Παππάς.

Το Φεστιβάλ Emotion - Pictures έχει μια πιο περιορισμένη θεματική που άπτεται αποκλειστικά και μόνο θεμάτων που αφορούν την αναπηρία κάθε μορφής. Στη διοργάνωση έχουν προβληθεί ταινίες από πολλές χώρες του κόσμου, όπως η Σκοτία*, η Ινδία, οι Η.Π.Α., η Πολωνία, το Κιργιστάν, η Κίνα, η Ισπανία, η Ιαπωνία, η Αργεντινή, η Κένυα, η Σερβία, το Ισραήλ, η Αυστραλία, η Δανία, η Γερμανία, η Ολλανδία, το Ηνωμένο Βασίλειο, η Ελλάδα, κ.ά.

Η παρουσία ταινιών από την Ελλάδα ήταν ελάχιστη στη δεύτερη διοργάνωση του 2008, καθώς μόνο δυο σκηνοθέτες είχαν λάβει μέρος. Πρόκειται για τους σκηνοθέτες Αλέξανδρο Παπαηλιού και Μαριάννα Οικονόμου. Ο πρώτος με την ταινία *Δύναμη που ξεπερνά τον άνεμο* (2008), που αφορά την ιστορία τεσσάρων νέων ανθρώπων ανάπηρων που κατάφεραν να διακριθούν σε διεθνείς αγώνες στην ιστοπλοΐα και η δεύτερη με την ταινία *Ακουσέ με* (2008), που παρουσιάζει την προσπάθεια ενός νεαρού παιδιού με κινητικά προβλήματα να πάει σε κανονικό και όχι σε ειδικό σχολείο.

Αντίθετα, στην πρώτη διοργάνωση του 2007 περισσότεροι ήταν οι Έλληνες σκηνοθέτες που συμμετείχαν. Αναλυτικότερα, αυτοί που συμμετείχαν στην πρώτη διοργάνωση ήταν οι εξής: Αλέξανδρος Παπαηλιού, Κώστας Κακογιάννης, Στέφανος Μονδέλος, Νίκος Αλευράς, Εύα Πιέτα, Παναγιώτης Ευαγγελίδης, Γιάννης Κασπίρης,

---

* Στην ορθογραφία της λέξης έχω διατηρήσει το μονοτονικό σύστημα.

Ίρις Ζαχμανίδη, Ματθαίος Γαβρηλίδης, Αργύρης Τσεπελίκος, Αλέξανδρος Παπανικολάου, Έμιλυ Γιαννούκου και ο Πάμπος Κουζάλης. Πρέπει να σημειωθεί ότι πολλές από τις ταινίες των Ελλήνων σκηνοθετών δεν ήταν παραγωγής 2007, αλλά παλαιότερες από το 2004 και μετά και οι οποίες με τη διοργάνωση του φεστιβάλ βρήκαν ένα χώρο επίσημης προβολής.

Σε γενικές γραμμές, το Φεστιβάλ ντοκιμαντέρ και αναπηρία προβάλλει κυρίως ξένες παραγωγές και γι' αυτό η ελληνική παρουσία σκηνοθετών και κατ' επέκταση ταινιών είναι περιορισμένη. Από την άλλη πλευρά και το ενδιαφέρον των Ελλήνων σκηνοθετών για ανάλογα θέματα είναι ελάχιστο, γεγονός που επεξηγεί και την πενιχρή παραγωγή.

Η *Διεθνής συνάντηση αρχαιολογικής ταινίας* έχει και αυτή μια περιορισμένη και κλειστή θεματική που αφορά ντοκιμαντέρ αρχαιολογικού περιεχομένου. Συγκεκριμένα προβάλλονται ταινίες αφιερωμένες στη μυθολογία, τις αρχαιολογικές ανασκαφές, την κεραμική, τους Φαραώ, τα αρχαιολογικά νομίσματα, την Αίγυπτο, την Κνωσό, τη Ρώμη, τον Όλυμπο, την Αλεξάνδρεια, την Ακρόπολη, τα εικαστικά, τις διάφορες βυζαντινές εκκλησίες, κ.ά. Όπως παρατηρούμε η θεματική του φεστιβάλ περιστρέφεται γύρω από αρχαιολογικούς χώρους, αλλά και ευρήματα του αρχαίου κόσμου. Επιπλέον, παρουσιάζονται και διάφορες μαγνητοσκοπημένες παραστάσεις αρχαίου δράματος, που έχουν επιμορφωτικό χαρακτήρα.

Το Φεστιβάλ Κινηματογράφος και Πραγματικότητα στην εικοσάχρονη παρουσία του έχει κάνει πλήθος προβολών, αφιερωμένες σε σκηνοθέτες Έλληνες και ξένους, αλλά και ντοκιμαντέρ για το περιβάλλον, τη μουσική, την παγκοσμιοποίηση, την ποίηση, κ.α. Κατά καιρούς, λοιπόν, έχουν παρουσιαστεί αφιερώματα στους σκηνοθέτες Άδωνι Κύρου, Εύα Στεφανή, Σταύρο Ιωάννου, Λευτέρη Ξανθόπουλο, Παντελή Βούλγαρη, Ηλία Γιαννακάκη και σε ξένους, όπως οι: Μαργκερίτ Ντιράς, ο Γιόρις Ίβενς, ο Μικελάντζελο Αντονιόνι, ο Ζαν Κοκτό, ο Βέρνερ Χέρτζοκ, κ.ά.

Τέλος, το Φεστιβάλ της Καλαμάτας διέθετε τρία τμήματα: Το δημιουργικό ντοκιμαντέρ, που περιλάμβανε προσωπικές ιστορίες, το περιγραφικό ντοκιμαντέρ με αναφορές στη φύση, την ιστορία, τον πολιτισμό και το τμήμα πειραματικού ή σπουδαστικού ντοκιμαντέρ, που περιλάμβανε πτυχιακές ταινίες ή πρώτες ταινίες σπουδαστών από κινηματογραφικές σχολές. Η θεματολογία αυτών των ταινιών ήταν πολυσυλλεκτική, καθώς υπήρχε ελευθερία στην επιλογή του θέματος. Επίσης παρατηρούμε ότι η διάκριση των τμημάτων εδώ γίνεται με κριτήριο τα είδη του ντοκιμαντέρ που προβάλλονται και όχι με τη θεματολογία που αυτά καλύπτουν.

Η διοργάνωση πρόβαλε αφιερώματα για τον Ολυμπισμό και την ιστορία των Ολυμπιακών Αγώνων, την ειρήνη, τον πολιτισμό, τους Μεσσήνιους δημιουργούς, το ιταλικό ντοκιμαντέρ, τις ιδιαιτερότητες της Ελλάδας, το Έπος του 1940, ενώ είχε και αφιερώματα στην ταινιοθήκη της Ελλάδας, τα δραματοποιημένα ντοκιμαντέρ, αλλά και σε σημαντικούς σκηνοθέτες Έλληνες και ξένους, όπως οι: η Γαλλίδα Ανιές Βαρντά, ο Ολλανδός ντοκιμαντερίστας Γιόρις Ίβενς, ο Γιώργος Διζικιρίκης, ο Σταύρος Ιωάννου, κ.ά.

Τέλος, όπως επισημάνθηκε μονάχα δυο διοργανώσεις έχουν ένα εξειδικευμένο περιεχόμενο, αυτές του Emotion - Pictures και του Αγώνα, που προβάλλουν ταινίες σχετικές με θέματα αναπηρίας και αρχαιολογίας αντίστοιχα. Αν και οι διοργανώσεις αυτές είναι εξειδικευμένες, εντούτοις δε στερούνται απήχησης και ενδιαφέροντος από τον κόσμο ανάλογο με εκείνο των άλλων διοργανώσεων, οι οποίες είναι πολυθεματικές.

Με την παρουσίαση και των ταινιών των φεστιβάλ ντοκιμαντέρ κλείνει και το δεύτερο μέρος της εργασίας. Στην ενότητα αυτή παρουσιάσαμε τα είδη των ταινιών, τις θεματικές που καλύπτουν, αλλά και τους σκηνοθέτες που λαμβάνουν μέρος σε κάποιες από αυτές τις διοργανώσεις και αυτούς που επιβραβεύονται Έλληνες και ξένους μέσα από την προβολή αφιερωμάτων. Προσπαθήσαμε να σκιαγραφήσουμε το ύφος και τον χαρακτήρα των φεστιβάλ ντοκιμαντέρ μέσα από τα είδη των ταινιών που προβάλλουν. Η εξέταση των ειδών ανέδειξε μια κοινή θεματολογία σε αρκετές από τις διοργανώσεις που αφορά τα θέματα της μουσικής, του περιβάλλοντος, την ιστορία, την ποίηση, τον αθλητισμό, τα κοινωνικά προβλήματα, την παγκοσμιοποίηση, ενώ σε όλες τις διοργανώσεις υπάρχουν αφιερώματα σε Έλληνες και ξένους δημιουργούς του ντοκιμαντέρ, αλλά και αφιερώματα σε ανθρώπους των γραμμάτων και των τεχνών.

Επίσης η παρουσίαση της θεματολογίας των ντοκιμαντέρ που προβάλλονται στα φεστιβάλ αναδεικνύει πολλές φορές και τις όψεις του εθνογραφικού ντοκιμαντέρ έτσι όπως το παρατηρεί η Εύα Στεφανή στο βιβλίο της με τον τίτλο, *Δέκα Κείμενα για το Ντοκιμαντέρ*⁹⁷. Συγκεκριμένα, η συγγραφέας στο βιβλίο της παρουσιάζει τις μορφές που παίρνει το εθνογραφικό ντοκιμαντέρ στη διαχρονική του εξέλιξη. Σε πολλά ελληνικά φεστιβάλ βλέπουμε ντοκιμαντέρ που παρουσιάζουν εξωτικά τοπία, δίνοντας βάρος σε περιγραφές, άλλες φορές παρατηρούμε μέσα από τις ταινίες να

---

⁹⁷ Εύα Στεφανή, *Δέκα Κείμενα για το Ντοκιμαντέρ*, Πατάκης, Αθήνα, 2007, σσ. 67 – 87.

αποκαλύπτεται ο ψυχικός κόσμος των ανθρώπων, όπως στα ντοκιμαντέρ του Φεστιβάλ Emotion – Pictures, ενώ κάποια ντοκιμαντέρ, κυρίως αυτά που παρουσιάζονται στο Φεστιβάλ της αρχαιολογικής ταινίας προϋποθέτουν πριν την κινηματογράφηση μια επιτόπια και εξονυχιστική έρευνα. Επίσης βλέπουμε και φεμινιστικά ντοκιμαντέρ, τα οποία τα τελευταία χρόνια ολοένα και αποκτούν μια μεγαλύτερη απήχηση στο κοινό. Οι κατηγορίες αυτές που χαρακτηρίζουν τα ελληνικά φεστιβάλ ντοκιμαντέρ, αλλά και τα φεστιβάλ ντοκιμαντέρ παγκοσμίως επισημαίνονται από την Εύα Στεφανή στην επισκόπησή της για την εξέλιξη του εθνογραφικού ντοκιμαντέρ.

Τέλος, η Εύα Στεφανή παρατηρεί στο ίδιο βιβλίο και τις μορφές που παίρνει ο λόγος στο ντοκιμαντέρ. Ειδικότερα, η συγγραφέας επισημαίνει τρεις μορφές: **α)** το σπικάζ, όπου κυριαρχεί ο λόγος του αφηγητή, **β)** η συνέντευξη, μια μορφή που έλκει την καταγωγή της από τη δημοσιογραφία και ξεκίνησε από το τηλεοπτικό ρεπορτάζ και τέλος **γ)** η καταγραφή του αυθόρμητου λόγου των ανθρώπων χωρίς τη διαμεσολάβηση του συνεντευκτή⁹⁸. Η έρευνά μας απέδειξε και στην πράξη ότι οι παραπάνω μορφές λόγου εμφανίζονται στο σύνολο των ντοκιμαντέρ. Βλέποντας πλήθος ταινιών για τις ανάγκες της εργασίας και εξετάζοντας το αρχειακό υλικό αρκετών διοργανώσεων διαπιστώσαμε ότι η πλειοψηφία των ντοκιμαντέρ βασίζεται πάνω σε αυτές τις μορφές λόγου, οι οποίες άλλοτε μεταλλάσσονται, άλλοτε συνδυάζονται και άλλοτε εξελίσσονται.

Με αυτές τις γενικές παρατηρήσεις σχετικά με τη θεματολογία των ντοκιμαντέρ τελειώνει και η πέμπτη ενότητα του έβδομου κεφαλαίου. Στην ενότητα αυτή, επιδιώξαμε να παρουσιάσουμε, αλλά και να αναδείξουμε το καθαρά κινηματογραφικό μέρος των διοργανώσεων μέσα από τα είδη των ταινιών που προβάλλονται και τις θεματικές που καλύπτουν. Σίγουρα, η παρουσίαση αυτή είναι ενδεικτική και έχει ως στόχο να μας κατευθύνει σε ένα αρχικό επίπεδο προσανατολισμού που αφορά την καλλιτεχνική ταυτότητα των φεστιβάλ.

---

⁹⁸ ό.π., σσ. 105 - 111

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Πριν φτάσουμε στο τέλος της έρευνας μας για τα φεστιβάλ κινηματογράφου στην Ελλάδα, κρίνεται απαραίτητο να κάνουμε μια σύντομη επισκόπηση, προκειμένου να κωδικοποιήσουμε κάποιους βασικούς άξονες της εργασίας, αλλά και για να θυμηθούμε ξανά από πού ξεκινήσαμε, πώς προχωρήσαμε και πού καταλήξαμε.

Κυρίαρχο θέμα της παρούσας διπλωματικής εργασίας ήταν η παρουσία των φεστιβάλ κινηματογράφου στην Ελλάδα και ειδικότερα η περίπτωση των φεστιβάλ ντοκιμαντέρ. Αναλυτικότερα, στο πρώτο μέρος της εργασίας, που διαιρείται σε έξι κεφάλαια, επιχείρησα να παρουσιάσω τα φεστιβάλ κινηματογράφου και να τα κατηγοριοποιήσω. Αναμφισβήτητα, η συγκρότηση κατηγοριών υπήρξε μια δύσκολη και επίπονη διαδικασία, η οποία αφενός βασίστηκε στον τίτλο των φεστιβάλ, στο πώς δηλαδή, οι ίδιοι οι υπεύθυνοι των φεστιβάλ συστήνουν τις διοργανώσεις στο κοινό. Αφετέρου σε διάφορες, παράλληλες πληροφορίες που αντλήθηκαν, με μεθοδικότητα και επιμονή, από δικτυακούς τόπους, αναφορικά με τα είδη των ταινιών που προβάλλονται στις διοργανώσεις, τις ευρύτερες θεματικές που περιλαμβάνουν και τα είδη των βραβείων, που απονέμονται στα διαγωνιστικά φεστιβάλ.

Η κατηγοριοποίηση των φεστιβάλ είναι σχετική και αγγίζει τα όρια της υποκειμενικότητας κάποιες φορές, καθώς υπάρχουν διάφοροι τρόποι για να τα ταξινομήσει κανείς, δημιουργώντας εντελώς διαφορετικές κατηγορίες. Για παράδειγμα, μπορούν να γίνουν κατηγοριοποιήσεις με κριτήρια αν μια διοργάνωση έχει διαγωνιστικό χαρακτήρα ή όχι, αν διοργανώνεται στη περιφέρεια ή στην Αθήνα, αν χρηματοδοτείται από το κράτος ή από ιδιωτικούς φορείς. Επέλεξα, να οργανώσω τις κατηγορίες με βάση τα είδη των ταινιών που προβάλλονται, θέλοντας, με αυτόν τον τρόπο, να επικεντρωθώ σε αμιγώς κινηματογραφικά και καλλιτεχνικά ζητήματα.

Η καταχώρηση των φεστιβάλ σε κατηγορίες είχε ως βασικό στόχο να καταμετρηθούν οι διοργανώσεις, προκειμένου να υπάρξει μια πλήρης και σαφής εικόνα του αριθμού τους, ενώ, συγχρόνως, προσπάθησα να παραθέσω και ορισμένες χρήσιμες πληροφορίες για τη δράση των φεστιβάλ, την οργάνωσή τους, τα είδη των ταινιών και τους ανθρώπους που εργάζονται για αυτά.

Είναι αυτονόητο, ότι ο κατάλογος των φεστιβάλ είναι ένα διαρκώς μεταβαλλόμενο σώμα, καθώς συνέχεια, χρόνο με το χρόνο, προστίθενται νέα φεστιβάλ, ενώ υπάρχουν και διοργανώσεις που αναστέλλουν τη λειτουργία τους. Σε αυτή την έρευνα έχουν καταμετρηθεί όλα τα φεστιβάλ που υπάρχουν μέχρι σήμερα,

αλλά και εκείνα που υπήρξαν στο παρελθόν και για διάφορους λόγους έχουν διακόψει τώρα τη λειτουργία τους.

Σε αυτό το σημείο πρέπει να επισημάνουμε και τη σημαντική αύξηση των φεστιβάλ κινηματογράφου την τελευταία εικοσαετία, ένα γεγονός που οφείλεται αρχικά στο μεγαλύτερο ενδιαφέρον της ελληνικής πολιτείας για τον κινηματογράφο, στην καλύτερη και σταδιακή επιμόρφωση του κοινού για τα κινηματογραφικά θέματα από διάφορους φορείς όπως το σχολείο⁹⁹, το πανεπιστήμιο και διάφορες Μ.ΚΟ., αλλά και σαφώς στην παρουσία των νέων τεχνολογιών, που έδωσαν μια σημαντική ώθηση σε νέους κυρίως δημιουργούς να εκφράσουν τις κινηματογραφικές τους ανησυχίες¹⁰⁰. Σίγουρα, τα τελευταία χρόνια έγιναν αρκετά βήματα προόδου, που ενθάρρυναν την εξέλιξη του κινηματογράφου στην Ελλάδα και βοήθησαν στη διάδοση των φεστιβάλ. Όσο σημαντικά και αν είναι αυτά τα βήματα, πάντα θα υπάρχουν ελλείψεις και παραλείψεις που θα δυσχεραίνουν το έργο των παραγωγών και των ανθρώπων του χώρου γενικότερα.

Ο στόχος που θέσαμε για την πρώτη ενότητα της έρευνας ήταν η ακριβής χαρτογράφηση των φεστιβάλ και η επιγραμματική παρουσίασή τους. Για να θεωρηθεί, όμως, απόλυτα επιτυχής αυτός ο στόχος είναι χρήσιμη, αλλά και αναγκαία η ετήσια ενημέρωση του καταλόγου.

Στο δεύτερο μέρος της εργασίας, που περιλαμβάνει πέντε υποενότητες, επιχειρώ να εξετάσω την περίπτωση των φεστιβάλ ντοκιμαντέρ μέσα από συγκεκριμένες ενδείξεις, έτσι, όπως αυτές προέκυψαν από τα ερωτήματα και τις απαντήσεις των συνεντεύξεων των υπευθύνων των φεστιβάλ. Στο δεύτερο μέρος, λοιπόν, παρακολουθώ τα ζητήματα οργάνωσης των διοργανώσεων, τις σχέσεις των φεστιβάλ με την επίσημη πολιτεία και την κοινωνία, τις χρηματοδοτήσεις, τις διεθνείς και εγχώριες συνεργασίες και ασφαλώς τις ταινίες που προβάλλονται και τους στόχους που εξυπηρετούν.

Απώτερος σκοπός ήταν να φωτιστούν οι αθέατες πτυχές των φεστιβάλ, οι οποίες δεν αναφέρονται σε κάποιο δικτυακό τόπο ή κάποια βιβλιογραφική παραπομπή, αλλά η όλη ενημέρωση στηρίχθηκε, αποκλειστικά και μόνο, στους ανθρώπους των φεστιβάλ ντοκιμαντέρ. Οι άνθρωποι αυτοί, με προθυμία, δέχτηκαν να με συναντήσουν και να μοιραστούν μαζί μου την εμπειρία και τη γνώση τους από τη διοργάνωση των φεστιβάλ και να με βοηθήσουν, αφενός με τις επικοινωνιακές

---

⁹⁹ Βλέπε τα φεστιβάλ *Πάμε Σινεμά*, *Ολυμπίας* και *Emotion – Pictures*.

¹⁰⁰ Βλέπε τέταρτο (4^ο) κεφάλαιο.

μαρτυρίες τους, οι οποίες για μένα είχαν τη μορφή μαθήματος, αφετέρου μέσα από την προσφορά χρήσιμου αρχειακού υλικού, το οποίο πλέον και θα αξιοποιηθεί από καθηγητές και φοιτητές του τομέα Θεατρολογίας και Κινηματογράφου, του τμήματος Φιλολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης.

Συνολικά, πρέπει να σημειωθεί, ότι αν και το δεύτερο μέρος έχει διαιρεθεί σε πέντε κατηγορίες, εντούτοις όμως, το περισσότερο βάρος της έρευνας έχει αφιερωθεί στα θέματα συνεργασίας και χρηματοδοτήσεων, τα οποία επανέρχονται, αποσπασματικά σε όλες τις ενότητες. Η επιλογή αυτή δεν έγινε γιατί επεδίωξα να διακρίνω τα ζητήματα σε σημαντικά και λιγότερο σημαντικά, αλλά γιατί η ίδια η έρευνα με οδηγούσε προς αυτή την κατεύθυνση, τόσο μέσα από τις συζητήσεις με τους υπευθύνους, όσο και μέσα από την επεξεργασία του αρχειακού υλικού.

Εν κατακλείδι, με την παρούσα έρευνα επιχείρησα καλύψω ένα ερευνητικό κενό πάνω στις διοργανώσεις των κινηματογραφικών φεστιβάλ στην Ελλάδα και να δώσω μια πλήρη εικόνα των φεστιβάλ κινηματογράφου και ειδικότερα των φεστιβάλ ντοκιμαντέρ, ερευνώντας όλες τις γνωστές και άγνωστες πτυχές του θέματος. Προσπάθησα να δημιουργήσω έναν αναλυτικό, έγκυρο και ακριβή οδηγό των φεστιβάλ κινηματογράφου και μια τεκμηριωμένη, σαφή και διεξοδική έρευνα γύρω από τα φεστιβάλ ντοκιμαντέρ. Ο στόχος μου ήταν διττός: να αποτελέσει η παρούσα εργασία ένα δημιουργικό εφαλτήριο αξιοποίησης, τεκμηρίωσης και περαιτέρω έρευνας για τα φεστιβάλ κινηματογράφου και εν συνεχεία να προσδώσω στην εργασία το χαρακτήρα του ενημερωτικού εγχειριδίου για τα φεστιβάλ, που θα βοηθήσει εποικοδομητικά τους παροικούντες την κινηματογραφική Ιερουσαλήμ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

► ΛΕΞΙΚΑ:

- Ίδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη, *Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής*, Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη 1998.
- Boussinot Roger, *L' Encyclopedie du Cinema*, A – H, Bordas, Paris, 1980.

► ΒΙΒΛΙΑ:

- Μητροπούλου Αγλαΐα, *Ελληνικός Κινηματογράφος*, Παπαζήσης, Αθήνα 2006.
- Σολδάτος Γιάννης, *Ιστορία του ελληνικού κινηματογράφου*, τόμος Δ, Αιγόκερως, Αθήνα 1991.
- Στεφανή Εύα, *Δέκα Κείμενα για το Ντοκιμαντέρ*, Πατάκης, Αθήνα, 2007.
- Pinel Vincent, *Σχολές, Κινήματα και Είδη στον Κινηματογράφο*, μτφρ. Μαριλένα Καρρά, Μεταίχμιο, Αθήνα, 2004.

► ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ:

- Αγγελή Γκαΐη, «2^ο ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΤΑΙΝΙΩΝ ΜΙΚΡΟΥ ΜΗΚΟΥΣ ΔΡΑΜΑΣ», *Φίλμ*, τεύχος 19^ο, Μάρτιος 1980.
- Ακτσόγλου Μπάμπης, «ΤΟ 10^ο ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΦΑΝΤΑΣΤΙΚΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ ΤΟΥ ΑΒΟΡΙΑΖ», *Κινηματογραφικά τετράδια*, τεύχος 7^ο, Φεβρουάριος – Απρίλιος 1982.
- Ακτσόγλου Μπάμπης, «25^ο ΦΕΣΤΙΒΑΛ: ΣΤΑΣΙΜΟ ΟΠΩΣ ΚΑΙ Ο ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ», *Κινηματογραφικά τετράδια*, τεύχος 18^ο, Νοέμβριος – Δεκέμβριος 1984.
- Βαρέλας Αίολος, «Το 18^ον Φεστιβάλ Ελλ. Κινηματογράφου της Διεθνούς Εκθέσεως Θεσσαλονίκης. Θα γίνει και το “Αντιφεστιβάλ” από 3 – 9 Οκτωβρίου;», *Θεάματα*, τεύχος 420 – 21, έτος 21^ο, Αύγουστος 1977.
- Δημητρίου Σωτήρης, «Το ντοκιμαντέρ», *Ουτοπία*, τεύχος 47^ο, Νοέμβριος – Δεκέμβριος 2001.

- Ευαγγελάτος Κώστας, «ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΤΑΙΝΙΕΣ ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ», *Κινηματογράφος και Επικοινωνία*, τεύχος 3^ο, χρόνος Α', Ιούνιος – Αύγουστος 2000.
- Ιωαννίδης Γιάννης, «ΒΙΝΤΕΟ ΠΟΥ ΧΟΡΕΥΟΥΝ», *Κινηματογράφος και Επικοινωνία*, τεύχος 3^ο, χρόνος Α', Ιανουάριος – Αύγουστος 2000.
- Ιωαννίδης Γιάννης, «ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ ΣΤΗ ΣΑΜΟ», *Κινηματογράφος και Επικοινωνία*, τεύχος 4^ο, χρόνος Α', Σεπτέμβριος – Νοέμβριος 2000.
- Ιωσηφίδης Σίμος, «12^ο ΠΑΝΟΡΑΜΑ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ», *Κινηματογράφος και Επικοινωνία*, τεύχος Α', χρόνος Α', Φεβρουάριος – Απρίλιος 2000.
- Κανέλλης Ηλίας, «Ντοκυμανταίρ στην Καλαμάτα», *Κινηματογραφιστής*, τεύχος 5^ο, Σεπτέμβριος – Οκτώβριος 1998.
- Κανέλλης Ηλίας, «ΚΙ ΑΛΛΟ ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΝΤΟΚΥΜΑΝΤΑΙΡ ΣΤΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ. “Εικόνες του 21^{ου} αιώνα” με διευθυντή τον Δημήτρη Εϊπίδη», *Κινηματογραφιστής*, τεύχος 5^ο, Σεπτέμβριος – Οκτώβριος 1998.
- Καραμπίτσος Γιάννης, «22^ο ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΤΑΙΝΙΩΝ ΜΙΚΡΟΥ ΜΗΚΟΥΣ ΔΡΑΜΑΣ. 5^ο ΔΙΕΘΝΕΣ ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΜΙΚΡΟΥ ΜΗΚΟΥΣ ΔΡΑΜΑΣ (19 – 25 ΣΕΠΤΕΜΒΡΗ 1999)», *Καθρέπτης*, τεύχος 11^ο, Φθινόπωρο 1999.
- Λινάρδου Λίζα, «ΟΔΗΓΟΣ, Χρήσιμες Πληροφορίες», *Μοτέρ*, τεύχος 1^ο, Σεπτέμβριος – Οκτώβριος, 2006.
- Μαμάκης Αχιλλέας, «ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ», *Εικόνες*, Αρ. 260, έτος Ε', Σεπτέμβριος 1960.
- Μουμτζής Αλέξανδρος, Κολοβός Νίκος, Ρέντζης Θανάσης, Ζήκος Σωτήρης, Νέος Θωμάς, Δερμεντζόγλου Αλέξανδρος, Καμπάς Ιορδάνης, Δεληολάνης Περικλής, «Το μέλλον του κινηματογράφου και οι νέες τεχνολογίες», *Οθόνη*, τεύχος 24^ο, Φεβρουάριος – Μάρτιος 1986.
- Μουμτζής Αλέξανδρος, «Το Φεστιβάλ της Δράμας και η ταινία μικρού μήκους», *Οθόνη*, τεύχος 30^ο, Οκτώβριος 1987.
- Μούργκα Χριστίνα, «Οι ταινίες μικρού μήκους και το περιθώριο», *Κινηματογραφιστής*, τεύχος 5^ο, Σεπτέμβριος – Οκτώβριος 1998.
- Noguez Dominique, «Τι είναι ο πειραματικός κινηματογράφος», *Φιλμ*, τεύχος 20^ο, Ιούλιος 1980.
- Πατσαλίδης Σάββας, «Φεστιβαλισμός, Ιστορισμός και Τουρισμός», *Ουτοπία*, τεύχος 31^ο, Σεπτέμβριος – Οκτώβριος 1998.

- Πετρόπουλος Δημήτρης, «ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΓΑΛΛΙΚΩΝ ΤΑΙΝΙΩΝ», *Κινηματογράφος και Επικοινωνία*, τεύχος 4^ο, χρόνος Α', Σεπτέμβριος – Νοέμβριος 2000.
- Ραουζαίος Γιάννης, «ΔΙΕΘΝΕΣ ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΟΛΥΜΠΙΑΣ για παιδιά και νέους», *Κινηματογράφος και Επικοινωνία*, τεύχος 2^ο, χρόνος Α', Μάρτιος – Μάιος 2000.
- Σιούκας Τάσος, «Ντοκυμανταίρ – ντοκουμέντο (μια συνηγορία)», *Πολιτιστική*, τεύχος 6^ο, Ιούνιος 1984.
- Τριανταφύλλου Σώτη, «Ο γαλλικός κινηματογράφος ζει (χάρη σ' ένα φεγγάρι...)", *Πολιτιστική*, τεύχος 2^ο, Φεβρουάριος 1984.
- Φραγκούλης Γιάννης, «ΜΕ ΣΤΑΘΕΡΗ ΠΟΙΟΤΗΤΑ», *Κινηματογράφος και Επικοινωνία*, τεύχος 2^ο, Μάρτιος – Μάιος 2000.
- Φραγκούλης Γιάννης, «ΤΑΞΙΔΕΥΟΝΤΑΣ ΜΕ ΤΑ ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ», *Κινηματογράφος και Επικοινωνία*, τεύχος 2^ο, χρόνος Α', Μάρτιος – Μάιος 2000.
- Φραγκούλης Γιάννης, «ΤΑ ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ ΠΗΓΑΝ ΚΑΛΑΜΑΤΑ», *Κινηματογράφος και Επικοινωνία*, τεύχος 5^ο, χρόνος Β', Φεβρουάριος – Απρίλιος 2001.

► **ΙΣΤΟΤΟΠΟΓΡΑΦΙΑ:**

- <http://www.filmfestival.gr/default.aspx?lang=el-GR&loc18page=586>
- <http://www.panoramafest.com/awards.php>
- <http://www.aiff.gr/article.asp?catid=11258&tag=8251>
- http://www.olympiafestival.gr/16_Profile/grProfile.htm
- <http://www.media-dance.com>
- <http://www.filmfestival.gr/default.aspx?lang=el-GR&loc=1&page=680>
- http://www.ecofilms.g/01.2ecofilms_rules_gr.htm
- <http://www.ecocinema.gr/festival.php?id=1>
- http://www.anthropos.gr/show_mko.asp?id=782
- <http://www.metaekdotiki.gr/site.php?&file=pages.xml&catid=58>
- http://www.esoterica.gr/activities/info/4th_cinfest.htm
- <http://www.gagarin205.gr/history.php>
- <http://www.cinemainfo.gr/cinema/filmfestival/greekcultfestival/index.html>
- <http://www.mic.gr/cinema.asp?id=26007>
- <http://www.caid.gr/gr/isffa.html>
- <http://www.corinthianfilmfestival.org/page10.php>

- <http://www.artfools.gr/?p=101>
- <http://www.naoussafilmfestival.gr/el/page.asp?id=10>
- <http://www.artingreece.gr/artnews.php?ID=642>
- <http://www.aza.gr/grabout.html>
- http://artdiadrasi.wordpress.com/2008/08/28/2_interesting_proposals/
- <http://www1.rizospastis.gr/story.do?id=3777530&publDate=30/6/1999>
- <http://www.filmfestival.gr/default.aspx?lang=el-GR&loc=1&page=684>
- <http://docfest.gr/index2.php?com=content&id=51&itemid=125>
- <http://www.britishcouncil.org/gr/greece-arts-and-culture-emotion-pictures>
- http://www.fournos-culture.gr/fournos/mediaterra_00.php
- <http://www.shortfilm.gr/new.asp?id=44>
- <http://www.cinemas.gr/content/view/2266/6/>
- <http://www.in.gr/AgendaEvent.asp?lngAgendaID=64716&>
- <http://www.babelfestival.gr/index.html>
- <http://www.cinemainfo.gr/cinema/filmfestival/crashfest/index.htm>
- <http://www.animasyros.com/index.php?act=root>
- <http://strangescreen.gr/manifesto.asp?selected=manifesto&lang=greek>